Пралетарыі ўсіх краёў, злучайцеся!

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

Савецкая Беларусь

154 кр. "Савецкая Беларусь" Одесса, Пастера 13, государ... публичн. библ...

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.
Матэр'ял прымаецца—з 9-й да 3½ гадз.
Невыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вярочаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: ... Зьмена адрасу: іншагародніх — 20 к., мясцовым — 10 к.

ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: ... Сьлешныя на 50 проц. даражэй. Зьмены тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.

ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: ... За дакумант ... 15. За кожны дадатковы ... 5. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА у канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх паштова-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).

10 год выданьня — ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА — № 267 (2756) Нядзеля, 24-га лістапада 1929 г.

Пастанова Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР

Аб утварэньні Народнага Камісарыяту Земляробства Саюзу ССР.

Заслухаўшы даклад Народнага Камісара Земляробства БССР т. Рачыцкага аб неабходнасьці утварэньня Народнага Камісарыяту Земляробства Саюзу ССР, Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Беларускай ССР АДЗНАЧАЕ:

1. Пры вялікай дапамозе Саюзу Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік Беларуская ССР ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі, у тым ліку і ў сельскай, дасягнула буйнейшых посьпехаў.

Пройдзены этап гаспадарчага будаўніцтва вырашыў пытаньне аднаўленьня і ўздыму, галоўным чынам, індывідуальных (бедняцка-серадняцкіх) сялянскіх гаспадарак.

2. Далейшы ўздым сельска-гаспадарчай вытворчасьці, а разам з гэтым таксама ўзрост дабрабыту шырокіх колаў працоўных горада і вёскі, немагчымы без сацыялістычнай рэканструкцыі сельска-гаспадарчай вытворчасьці, без рашучага выкарчоўваньня карэньня капіталізму.

3. Шпаркі тэмп разгарнуўшайся рэканструкцыі сельскай гаспадаркі (саўгасы, калгасы, машынна-трактарныя станцыі) на абшарах усяго Савецкага Саюзу, а таксама і ў Беларусі, патрабуе зьмены ў кіраўніцтве сельскай гаспадаркай на падставе:

а) больш цеснай сувязі сельска-гаспадарчай вытворчасьці з сацыялістычнай прамысловасьцю на падставе яе спэцыялізацыі;

б) паскарэньня падрыхтоўкі кадраў па перабудове сельскай гаспадаркі;

в) аб'яднаньня і далейшага разгортваньня навукова-дасьледчай справы і іншае.

Таму Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Беларускай ССР, лічачы своечасовай арганізацыю кіраўніцтва справай сельскай гаспадаркі ў агульна-саюзным маштабе, выказваецца за утварэньне аб'яднанага Народнага Камісарыяту Земляробства Саюзу ССР і даручае Прэзыдыюму Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР увайсьці з адпаведным хадайніцтвам па гэтым пытаньні ў Цэнтральны Выканаўчы Камітэт Саюзу ССР.

СТАРШЫНЯ ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ БССР А. ЧАРВЯКОЎ.

СЭКРАТАР ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ БССР А. ХАЦКЕВІЧ.

23 лістапада 1929 г., г. Менск.

Постановление Центрального Исполнительного Комитета БССР

Об образовании Народного Комиссариата Земледелия Союза ССР.

Заслушав доклад Народного Комиссара Земледелия БССР т. Рацкого о необходимости образования Нарадного Комиссариата Земледелия Союза ССР, Центральный Исполнительный Комитет Белорусской ССР ОТМЕЧАЕТ:

1. При значительной помощи со стороны Союза Советских Социалистических Республик Белорусская ССР во всех отраслях народного хозяйства, в том числе и в сельской, достигла крупных успехов.

Пройденный этап хозяйственного строительства разрешил вопрос восстановления и под'ема, главным образом, индивидуальных (бедняцко-середняцких) крестьянских хозяйств.

2. Дальнейший под'ем сельско-хозяйственного производства, а наряду с этим также поднятие благосостояния широких кругов трудящихся города и деревни, невозможны без социалистической реконструкции сельско-хозяйственного производства, без решительного выкорчевывания корней капитализма.

3. Быстрый темп развернувшейся реконструкции сельского хозяйства (совхозы, колхозы, машино-тракторные станции) на территории всего Советского Союза, а также и в Белоруссии, требует изменений в руководстве сельско-хозяйственным производством на базе:

а) более тесной связи сельско-хозяйственного производства с социалистической промышленностью на основах его специализации;

б) ускорения подготовки кадров по переустройству сельского хозяйства;

в) об'единения и дальнейшего развертывания научно-исследовательского дела и проч.

Вследствие этого Центральный Исполнительный Комитет Белорусской ССР, считая своевременной организацию руководства делом сельского хозяйства в обще-союзном масштабе, высказывается за образование об'единенного Народного Комиссариата Земледелия Союза ССР и поручает Президиуму Центрального Исполнительного Комитета БССР войти с соответствующим ходатайством по этому вопросу в Центральный Исполнительный Комитет Союза ССР.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА БССР А. ЧЕРВЯКОВ.

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА БССР А. ХАЦКЕВИЧ.

23 ноября 1929 г., г. Минск.

ДРУГАЯ СЭСІЯ ЦВК БССР

Аб кантрольных лічбах народнае гаспадаркі і культуры на 1929-30 год*).

Даклад тав. ГАЛАДЗЕДА на 2-й Сэсіі ЦВК БССР

III. ГАЛОЎНЕЙШЫЯ ЗАДАЧЫ НА 1929-30 ГАСПАДАРЧЫ ГОД У ЛІЧБАХ.

Якія канкрэтныя задачы мы можам вызначыць, выходзячы з вынікаў першага году пяцігоркі, на 1929-30 г.? Я падам канкрэтныя ліміты народна-гаспадарчага будаўніцтва на 1929-30 г., якія Сэсія ЦВК павінна будзе зацьвердзіць і якімі мы будзем кіравацца ў ажыцьцяўленьні гаспадарчых праграм бягучага году.

Калі ўзяць паказчыкі ў такім разрэзе, што мяркуецца па Саюзу і што—па БССР, то я павінен прывесьці наступныя лічбы: рост капітальных укладаньняў па прамысловасьці ўсяго Савецкага Саюзу у тым ліку і электрыфікацыі, вызначаецца ў 4 мільярды рублёў супроць 2,8 мільярдаў, праектуемых па пяцігодцы.

Як бачыце, у важнейшым мерапрыемстве забясьпечаньня індустрыяльнага будаўніцтва і электрыфікацыі—мы далёка перашагнулі за праектыроўку пяцігадовага пляну разьвіцьця народнай гаспадаркі і культуры, якія намі прыняты ў аптымальным варыянце.

З гэтай сумы 4 мільярды рублёў разам з электрыфікацыяй значная сума, больш 50 проц., ідзе на фінансаваньне цяжкай індустрыі, г. зн. індустрыі, якая вырабляе сродкі вытворчасьці.

Рост валавой прадукцыі плянуемай прамысловасьці Савецкага Саюзу вызначаецца на 32,1 проц., а па цяжкай прамысловасьці рост валавой прадукцыі вызначаецца ў 45,1 проц. Я ўжо ня буду гаварыць аб галоўных аб'ектах будаўніцтва, якія праводзяцца ў Саюзе. Гэта значыць, як напрыклад буйнейшыя гіганты па трактарнаму будаўніцтву, буйнейшыя гіганты па электра будаўніцтву, як напрыклад Днепрабуд і г. д. І цэлы шэраг машынабудаўнічых заводаў.

Мы зараз у Саюзе ССР будуем такія прадпрыемствы па свайму аб'ёму, па сваім разьмерам і па сваёй тэхніцы, якім можа праз год—другі пазайздросьціць любая капіталістычная дзяржава, у тым ліку і разьвітая ў тэхнічных адносінах капіталістычная Амэрыка.

Па Беларусі праграма капітальнага будаўніцтва па дзяржаўнай цэнзавай прамысловасьці намі вызначаецца ў 72,8 мільёны рублёў, паміж іншым у мінулым годзе, як я ўжо гаварыў, аб'ём капітальных укладаньняў раўняўся 36 міл. руб. Праграма капітальных работ па прамысловасьці ВСНГ будзе раўняцца 52 мільёнам, а капітальныя ўкладаньні па ўсёй прамысловасьці будуць раўняцца 59,2 міл. руб. Рост валавой прадукцыі ўсёй цэнзавай прамысловасьці намі вызначаецца кантрольнымі лічбамі ў 60,9 проц., а рост валавой прадукцыі па прамысловасьці ВСНГ мы апрэдзяляем 65 проц. Таварышы, толькі мы, ва ўмовах пралетарскае дыктатуры можам гаварыць і ажыцьцяўляць у рэканструкцыйны пэрыяд такія тэмпы росту, як рост валавой прадукцыі ў 60—65 проц. Многія з нас, калі мы пераходзілі з пэрыяду адбудоўчага да пэрыяду рэканструкцыйнага [illegible] ва сьне ня сьнілі, што мы можам ісьці такім хуткім тэмпам у рэканструкцыйны пэрыяд, а зараз, сапраўдна выходзіць на справе так, што мы ў гэтым годзе вырасьлі на 50 проц. па валавой прадукцыі, а цяпер праектуем на 1929-30 год 60—65 проц. Я думаю, што вось гэтыя лічбы могуць зьдзівіць любую капіталістычную дзяржаву, як бы яна высока не стаяла ў тэхнічных адносінах.

Зьніжэньне сабекошту па прамысловасьці ВСНГ БССР мы намечаем на 10 проц., па саюзнай прамысловасьці вызначаецца паніжэньне сабекаштоўнасьці на 11 проц. Тут нашым гаспадарнікам і плянавым арганізацыям прыдзецца яшчэ падлічыць, можам лі мы ісьці ніжэй ад Саюзу ССР па зьніжэньні сабекаштоўнасьці на 1 проц. Усё-ж такі жадана было-б, каб мы ў гэтай галіне ішлі ў ногу з Савецкім Саюзам. Мы на будучы год вызначаем павышэньне вытворчасьці працы на 29,6 проц. Па Саюзу рост намечаецца ў 25 проц. Мы ідзем вышэй. Рост заработнай платы мы вызначаем у намінальным выражэньні на 8 проц., а ў рэальным—на 11 проц., ці 12 проц. На Саюзу ССР намінальны рост зарплаты на 9 проц., а рост рэальнай зарплаты на 12 проц. Рост наймовай працы ў нас па БССР намечаецца на 11,5 проц., а прамысловага пралетарыяту ў цэнзавай прамысловасьці БССР—27,9 проц., а па Саюзу ССР агульны рост наймовае працы вызначаны на 1929-30 г. у 9,4 проц., а ў прамысловасьці і транспарце кадры рабочых растуць на 10,2 проц.

Я хачу падкрэсьліць вашу ўвагу на пытаньні электрабудаўніцтва. Мы думаем у гэтым годзе цалкам закончыць і пусьціць першую чаргу Асінаўскай Райэлектрастанцыі імя т. Сталіна і пачаць будаўніцтва другой раённай электрастанцыі ў Гомелі. Гэта два асноўных пункта, якія ў нас будуць складаць сур'ёзную энэргетычную базу для разьвіцьця нашае гаспадаркі, у першую чаргу па абслугоўваньні нашае індустрыі і сельскай гаспадаркі. Тыя таварышы, якія будуць тут выступаць у сваіх прамовах, могуць падрабязна характарызаваць, што мы будзем рабіць у галіне электрыфікацыі. Мы ў гэтым годзе значна разварачваем будаўніцтва сеткі па абслугоўваньні раённых цэнтраў і па абслугоўваньні паасобных калгасных раёнаў. У гэтым годзе мы выходзім з значным пашырэньнем праграмы электрабудаўніцтва.

Кантрольныя ліміты па разьвіцьцю сельскай гаспадаркі вызначаны наступныя. Па Саюзу ССР рост валавой прадукцыі апрадзяляецца ў 13 проц., капітальныя ўкладаньні ў сельскую гаспадарку (у тым ліку і мерапрыемствы па яе індустрыялізацыі) апрэдзяляюцца ў суме 4,3 мільярды руб., пры чым на аграмаджаны сэктар з гэтай сумы вызначаецца 1.700 міл. руб. Рост аграмаджанага сэктару па Саюзу вызначаны наступны. Пасеўная плошча саўгасаў павінна вырасьці да 3,3 мільёнаў гэкт. супроць 1,8 проц. у мінулым годзе. Па лініі калгасаў павінна вырасьці пасеўная плошча да 15 мільёнаў гэкт. супроць 4,3 мільёнаў у мінулым годзе. Акрамя таго, у сельскую гаспадарку па ўсяму Саюзу ССР павінна ўліцца 40.000 трактароў у гэтым годзе. Тут я павінен адзначыць, што калісь Уладзімір Ільліч Ленін, гаворачы аб сацыялістычным будаўніцтве нашае гаспадаркі, гаварыў, што калі прыдзе той момант, што мы зможам даць нашай сельскай гаспадарцы 100.000 трактароў, то гэта будзе такі пэрыяд, калі мы сапраўдна будзем стаяць абудзьвума нагамі на сацыялістычных пазыцыях у нашай народнай гаспадарцы. У той час гэта былі толькі мары. Сёньня-ж мы ўжо маем 60.000 трактароў у сельскай гаспадарцы да плюс у гэтым годзе ўліваецца 40.000 трактароў. Акрамя таго, у гэтым годзе нашы савецкія заводы ўжо нам сумеюць вырабатаць трактароў ня менш, як 10.000 штук, так што вы бачыце, што мы ня толькі павялічылі імпарт (увоз) трактароў для сельскай гаспадаркі, а ўжо наладзілі ўласную вытворчасьць.

У гэтым годзе нашы старыя заводы, акрамя тых, што будуюцца, яны ўжо нам даюць 10.000 нашых уласных савецкіх трактароў. Вось вам асноўны вымернік, які гаворыць аб сур'ёзным дасягненьні ў пераводзе сельскай гаспадаркі на сацыялістычныя рэйкі.

Найбольш сур'ёзным фактарам у разьвіцьці сельскае гаспадаркі усяго Саюзу ССР зьяўляецца тая, што ў наступным годзе мы будзем мець магчымасьць атрымаць ня менш 50 проц. таварнага хлеба ад аграмаджанага сэктару сельскае гаспадаркі. Гэты фактар будзе зьяўляцца самым магутным фактарам, які нам дапаможа ажыцьцявіць нашу праграму у такіх пашыраных памерах. Бо наш гаспадарчы плян ня можа выконвацца без забесьпячэньня яго харчовай базай. Хлеб складае састаўную частку усяго нашага гаспадарчага пляну і калі нам прыходзілася часта праз меру траціць энэргію на загатоўку хлеба ў індывідуальных гаспадарках, то ў гэтым годзе мы будзем мець 50 проц. таварнага хлеба з нашага абагуленнага сэктару. Т. т., кожны з вас, хто працуе па ажыцьцяўленьню нашых плянаў сацыялістычнага будаўніцтва, можа ўявіць сабе, якое вялікае значэньне мае гэты фактар. Я ўжо не кажу аб тым, што гэта той пункт, на якім спатыкнулася, абанкроцілася правая апазыцыя. Правыя апартуністыя заўсёды раілі нам браць хлеб шляхам уступак кулаком, а партыя стала на другі шлях на шлях арганізацыі сацыялістычнага аграмаджанага сэктару сельскай гаспадаркі. І вось вам рэальны вынік правільнай лініі камуністычнай партыі.

На разьвіцьцю сельскай гаспадаркі БССР мы праектуем на 1929-30 год наступныя ліміты: рост пасеўных плошчаў вызначаецца на 4 проц. Рост ураджаю ў індывідуальных гаспадарках на 20 проц. У саўгасах на 30 проц., у калгасах на 25 проц. Па капітальнаму ўкладаньню у с.-гаспадарку мы праектуем наступныя лічбы: мы думаем улажыць у 1929-30 г. 59,5 міл. руб. Па калектывізацыі намі запраектаваны, пакуль што такія лічбы, мы думаем давесьці разьмеры аграмаджанага сэктару па сельскай гаспадарцы БССР да канца 30 году ня менш як на 13 проц. усей плошчы.

На гэтым пытаньні дазвольце застанавіцца больш падрабязна. Пры дакладзе на Менскім Гарсавеце аб выніках нашае працы да XII гадавіны Кастрычніка я асьмеліўся высунуць наступны лёзунг: У XIII годзе пралетарскай дыктатуры мы ў Беларусі павінны ўдзесяцярыць колькасьць калгасаў, што гэта абазначае у лічбах. На справе гэта абазначае наступнае, што мы павінны будзем мець к канцу 30 году прыкладна калгасаў тысяч 16, калі сярэдні разьмер іх плошчы будзе раўняцца разьмеру 1928-29 г., а па плошчы, калі-б мы ажыцьцявілі гэты лёзунг, мы павінны калектывізаваць да 30 проц. ня меншы ад усей плошчы.

(Голас з месца—яшчэ мала).

Мне могуць сказаць, што гэта—фантастыка. Фантастыкай гэтага канечна назваць нельга, але, таварышы, гэта вельмі агромная і вельмі сьмелая задача. Але аб ёй думаць можна рэальна, толькі пры адной умове, калі мы зможам як мага лепш падцягнуць арганізацыйную нашу працу у гэтай галіне з тым, каб арганізацыйна ахапіць той калгасны рух, які мы маім цяпер у вёсцы, і далей яго будзем разгортваць, бо мы ў шэрагу выпадкаў адстаем ад калгаснага руху, ён у шэрагу раёнаў перарастае нашы адпаведныяворганы, а мы павінны заўсёды быць на чале гэтага руху, і калі мы будзем аб'яднаць у гэтым руху матар'яльныя сродкі. і сродкі вытворчасьці самага сялянства, а ня чакаць таго, што толькі тады будзем калектывізіравацца, калі нам дадуць трактар і дзяржаўны крэдыт. Вось гэта асноўная ўмова, якая можа нам забясьпечыць такі тэмп калектывізацыі.

Мабілізацыя і аб'яднаньне ўласных сродкаў самага сялянства плюс трактар і дапамога дзяржаўнымі крэдытамі—вось асноўны пачатак калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Гэта зусім не азначае таго, што мы не павінны клапаціцца аб трактарах і дзяржаўных крэдытах для калектывізацыі, наадварот мы павінны ўсё што можна зрабіць дзеля таго каб павялічыць завоз трактароў у БССР, бо трактар як гэта ўжо усім вядома з'яўляецца асноўным рычагом калектывізацыі, але справа абстаіць так, што у першыя гады пяцігодкі ў нас трактароў ня хопіць для поўнага здавальненьня нашых патрэб, а калектывізацыю мы не павінны ні ў якім разе паслабляць, наадварот, трэба ўсямерна яе разгортваць.

Я павінен сказаць наступнае: Паўночны Каўказ і Украіна ставяць перад сабою такую задачу: Украіна, напрыклад, мяркуе калектывізаваць сьцепную паласу ў два гады на 100 проц., Паўночны Каўказ таксама думае калектывізавацца поўнасьцю на працягу двух гадоў. Ці можам мы такую прыблізна (ну ня ў два, дык у тры гады) задачу ставіць перад сабою. Па-мойму, ня толькі можам, але і павінны. Мне ўжо прыходзілася ня адзін раз выказвацца аб тым, што для сельскай гаспадаркі БССР, якая па дробнасьці сваёй превасходзіць шмат іншых раёнаў савецкага саюзу, адзіны выхад заключаецца толькі ў калектывізацыі, у аб'яднаньні гэтых дробных сялянскіх гаспадарак у буйных калектывах; другога выхаду для ўздыму сельскай гаспадаркі няма. Вопыт мінулага году нам паказаў, што мы перавыканалі ўсе нашыя пляны па калектывізацыі і перавыканалі іх на 300 проц. Мы мелі на Беларусі ў мінулым годзе магутны нячуваны калектыўны рух. І мне думаецца, што калі мы зможам арганізацыйна ахапіць гэты рух і калі мы зможам і далей яго разьвіваць, мы можам «дзерзнуць» на такі крок, каб у найхутчэйшы тэрмін калектывізаваць сельскую гаспадарку БССР усю—на 100 проц. Падставы для гэтага ёсьць: маса беднаты і серадняцтва сёньня ўжо жыве імкненьнем ісьці ў калектыў. Вось, напрыклад, такі выпадак. Калі мы пачалі гаварыць аб арганізацыі буйнага агракамбінату—гіганту ў сотні тысяч гэктараў, які павінен будзе ўключыць у сябе ня толькі справу паляводства, але і арганізацыю індустрыяльных мерапрыемстваў, дык мне старшыня Рагачоўскага РВК прыслаў тэлеграму, што ў іх у раёне запісалася ўжо ў калгас 60 проц. сялянства; пачуўшы, што ў нас на Беларусі будзе арганізоўвацца такі гігант агра-камбінат з прамысловымі прадпрыемствамі — электрастанцыяй і г. д., сялянства ўжо само часам і праз галаву многіх нашых арганізацый пачало нячуванай хваляю ўлівацца ў калектывізацыю навокал такіх буйных сацыялістычных адзінак.

Такім чынам, калі мы ўлічым фактычнае становішча, якое мы маем сёньня з калгасным рухам, з імкненьнемі сялянства і галоўным чынам мас серадняцкага сялянства, якое складае пераважную большасьць, дык гэта сьведчыць аб тым, што мы можам далей «дзерзаць» на такія сур'ёзныя крокі, на максымальна павышаныя тэмпы калектывізацыі сельскай гаспадаркі БССР, бо іншых шляхоў разьвіцьця сельскай гаспадаркі БССР ня было і ня будзе. Усе тыя разважаньні, якія на працягу доўгага часу былі навокал таго, што нашы беларускія гістарычна-бытавыя ўмовы быццам спрыяюць адрубам, хутарам і г. д., гэта—пустыя разважаньні, разважаньні не нашых людзей, разважаньні нэо-народнікаў, людзей з кулацкай ідэолёгіяй, якія, абараняючы «максымальныя і мінімальныя» нормы землянадзяленьня, імкнуліся насадзіць кулацкія сталыпінскія хутары, аб гэтым мне не адзін раз прышлось даказваць, што абарона «мінімальных і максымальных» нормаў землянадзяленьня «гістарычна-бытавымі ўмовамі Беларусі...» гэта ёсьць увёртка ад пралетарскай клясавай палітыкі. Жыцьцё паказвае, што сам мужык, сам серадняк бязьлітасна мяняе і абыходзіць усе гэтыя «навуковыя» сьцьверджаньні аб нейкіх быццам «гістарычных падводна-хутарскіх і адрубных традыцыях нашага сялянства». Мужык усе гэтыя «навуковыя» разважаньні сам паставіў дагары тармашкамі.

Я хачу дадаць яшчэ тое, што ў нашых умовах, пры сучасным сапраўдным становішчы калектыўнага руху, перад намі зусім па новаму ставіцца і такое пытаньне, як нормы землянадзяленьня. Мы зараз распрацоўваем зямельны кодэкс, абгавараваем яго на мясцох, спэцыяльна распрацоўваем пытаньне аб устанаўленьні норм землянадзяленьня і землякарыстаньня замест тых, так званых мінімальных і максымальных норм, якія ў нас існавалі. Мне ўжо здаецца зараз, судзячы па тых матар'ялах, якія мы маем і якія сьведчаць аб надзвычайнай масавасьці калектыўнага руху, што пытаньне аб нормах зараз становіцца ўжо, зусім паіншаму, гэта значыць ставіцца зараз ужо ў такой плоскасьці, што мы павінны ўсю нашую земляўпарадчую палітыку дапасаваць для абслугоўваньня калгаснага руху; а там, дзе ёсьць калгасны рух, там, дзе растуць калгасы, пытаньне аб нормах ня мае ніякага значэньня: напрыклад, у раёнах суцэльнай калектывізацыі—там пытаньне ідзе ўжо аб тым, каб ня толькі земляўпардкаваць зямельную плошчу, а каб упарадкаваць гаспадарча арганізуючыяся калгасы, тут ужо агромністую ролю павінен адыгрываць аграном, даўшы ім ня толькі зямельны плян, але і гаспадарчы плян, паставіўшы іх на правільныя гаспадарчыя рэйкі, каб калгас мог хутка гаспадарча расьці і мацнець. Так што і гэтае пытаньне аб нормах перад намі становіцца панавому, і мы на гэтай сэсіі ЦВК павінны будзем абгаварыць, якія тэмпы мы можам вызначыць наогул на калектывізацыі сельскай гаспадаркі БССР.

Пару заўваг аб задачах па разьвіцьцю жывёлагадоўлі. Я гавару аб тым, што ў нас ёсьць некаторае пагоршаньне з разьвіцьцём жывёлагадоўлі. У адпаведных нашых пастановах, напрыклад, у пастанове Савету Народных Камісараў ад 28 жніўня гэтага году, якую мы вынеслі пры зацьверджаньні кантрольных лічбаў, мы ставілі рэзка пытаньне аб тым, каб пытаньню жывёлагадоўлі надаць максымальную ўвагу. Пры гэтым мы лічым, што і ў гэтай важнейшай справе трэба стварыць дзяржаўныя апорныя базы і калектыўныя базы. Калі ў агульных калектыўных гаспадарках мы ўжо перарастаем з таго пэрыяду, калі калектывы разглядалі, як толькі апорныя базы, як толькі рассаднікі, мы там ужо перарастаем ў асноўную масавую форму землякарыстаньня і вядзеньня сельскай гаспадаркі, дык у жывёлагадоўлі мы павінны пакуль што гаварыць аб стварэньні такіх дзяржаўных і колектыўных апорных баз. Пытаньне аб арганізацыі жывёлагадоўчых саўгасаў і калгасаў, гэта—пытаньне самае баявое. Мы нашаму НКЗему павінны будзем даць дырэктыву, калі будзем разглядаць спэцыяльны даклад аб калектывізацыі, каб абавязкова ў гэтым годзе стварыць цэлы шэраг буйных дзяржаўных апорных пунктаў па разьвіцьцю жывёлагадоўлі, арганізаваўшы цэлы шэраг спэцыяльных саўгасаў і калгасаў з жывёлагадоўчым напрамкам. А то, мы колькі ні гаворым аб тым, што мы нашай сельскай гаспадарцы хочам надаць жывёлагадоўчы ўхіл, але да гэтага часу мы тут зрабілі зусім мала і нас за гэта трэба проста палаяць як сьлед. Трэба пачынаць і тут з арганізацыі саўгасаў і буйных калгасаў, якія былі-б нашымі апорнымі пунктамі ў справе разьвіцьця жывёлагадоўлі.

У праве садоўніцтва і гародніцтва, разьвіцьця масларобства і г. д. мы таксама сталі на такі шлях. У пастанове Савету Народных Камісараў пра кантрольныя лічбы на 1929-1930 г. за 28 жніўня г. г. ёсьць спэцыяльная дырэктыва аб тым, каб пачаць арганізоўваць навакол буйных гарадоў спэцыяльныя буйныя саўгасы і буйныя калгасы па садоўніцтву, гародніцтву, разьвіцьці малочнай справы, вырабу масла і г. д. Трэба і ў разьвіцьці жывёлагадоўлі стаць на гэты шлях, бо гэта адзіны шлях, які выведзе нас з недахопаў у страве нашай жывёлагадоўлі.

Некалькі заўваг аб культурных задачах, якія мы ставім на 1929-30 г. Лік вучняў мы думаем павялічыць у гэтым годзе ў нашых школах на 34,7 проц., супроць росту ў 1928-1929 г. на 14,1 проц.; лік вучняў у прафшколах павінен павялічыцца на 29,7 проц. супроць 19,7 проц. росту ў мінулым годзе; па вышэйшых навучальных установах рост вызначаецца ў нас у 4,3 проц. Самае галоўнае гэта тое, што мы сёлета далі дырэктыву і будзем яе ажыцьцяўляць (праўда, нам будзе вельмі цяжкавата, бо грошай не хапае), каб ахапіць усіх дзяцей 8-гадовага ўзросту першапачатковай школай і на 100 проц. зьліквідаваць няпісьменнасьць

(Працяг на 2-й стар.)

*) Пачатак гл. ў „С. Б." № 266

Да другога ўсебеларускага зьезду рабочых і сялян латышоў

Другі ўсебеларускі зьезд рабочых і сялян латышоў склікаецца ў вельмі важны і адказны момант жыцьця нашага Саюзу.

Другі ўсебеларускі зьезд рабочых і сялян латышоў склікаецца ў той час, калі мы ўжо маем за сабой адзін год практычнага ажыцьцяўленьня нашага 5-ці гадовага пляну сацыялістычнага будаўніцтва. Гэты год работы даў нам надзвычайна вялікія, зусім неспадзяваныя станоўчыя вынікі. Дзякуючы вялікаму энтузыязму рабочае клясы і асноўных мас працоўнага сялянства мы шырока разгарнулі індустрыялізацыю краіны і калектывізацыю сельскай гаспадаркі. Мінулы год работы разьбіў вшчэнту правых ухілістых і ўсіх маловераў, якія лічылі, што 5-ці гадовы плян сацыялістычнага будаўніцтва ў тых лічбах, якія былі ў ім вызначаны нам ні ў якім разе не ўдасца ажыцьцявіць. Жыцьцё паказала, што мы перашагнулі лічбы вызначаныя ў 5-ці гадовым пляне нашага сацыялістычнага будаўніцтва і зараз рабочая кляса і партыя ставяць перад сабою задачу яшчэ большага пашырэньня работ, узмацненьня тэмпу сацыялістычнага будаўніцтва.

У БССР мы таксама маем вялікія дасягненьні, як у справе сацыялістычнай рэканструкцыі нашай прамысловасьці, гэтак сама ў справе калектывізацыі сельскай гаспадаркі. У зьвязку з гэтым перад намі зараз стаяць вельмі вялікія і адказныя задачы. Актыўны ўдзел у вырашэньні ўсіх гэтых задач павінны прыняць рабочыя і працоўныя ўсіх нацыянальнасьцяў.

Зьезд павінен будзе абмеркаваць шэраг важнейшых пытаньняў гаспадарчага і культурнага будаўніцтва як у латсяленьнях, так і аб удзеле ў сацыялістычным будаўніцтве ў нашай краіне наогул

Расківаныя па гарадох і вёсках рабочыя латышы, сярод якіх значная колькасьць кваліфікаваных рабочых, павінны на сваім зьезьдзе абмеркаваць пытаньні як практычна лепш правесьці ў жыцьцё тыя заданьні па сацыялістычнаму будаўніцтву, якія ставіць перад сабою рабочая кляса.

Неабходна будзе абмеркаваць пытаньні аб уздыму вытворчасьці працы, палепшаньні якасьці прадукцыі, зьніжэньня сабекошту. Рабочым неабходна будзе вызначыць шляхі ўзмацненьня сувязі з бядняцкім і серадняцкім сялянствам, для пасьпяховай барацьбы з клясава-варожымі элемэнтамі, кулацтвам і нэпманамі, якія імкнуцца сарваць нашы мерапрыемствы па сацыялістычнаму будаўніцтву і якія ў сучасны момант вельмі значна перашкаджаюць нам у гэтай справе.

Батракі, серадцякі і беднякі павінны разам з рабочымі абгаварыць даскапала шляхі разьвіцьця сельскай гаспадаркі ў латвёсцы, бо існаваўшая выключна хутарская сыстэма аджыла свой час і ад яе трэба канчаткова адмовіцца. Само жыцьцё высунула перад намі новыя формы сацыялістычнага вядзеньня сельскай гаспадаркі—калектывізацыю. Працоўнае латсялянства пад кіраўніцтвам партыі і рабочае клясы ўжо стала на шлях калектывізацыі сельскай гаспадаркі. За апошні год калгасны рух сярод латыскага працоўнага сялянства значна пашырыўся, але, у параўнаньні з калгасным рухам напрыклад беларускай і яўрэйскай вёскі, гэты тэмп нас далёка не задавальняе. Як і ў іншых вёсках, заможная частка сялянства латыскай вёскі прымае ўсе меры да таго, каб сарваць калгасны рух, каб перашкодзіць нам у калектывізацыі латвёскі. Толькі моцны саюз беднаты і серадняцтва з рабочай клясай пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі можа даць рашучы адпор рабоце клясавага ворага.

Зьезду неабходна будзе сказаць свае слова адносна практычных мерапрыёмстваў па ўзмацненьню тэмпу калгаснага руху, мабілізацыі ўвагі працоўных і матарыяльных сродкаў навокал гэтага пытаньня.

На зьезьдзе стаіць таксама пытаньне аб удзеле латнасельніцтва ў савецкім і культурным будаўніцтве. У гэтых галінах маюцца значныя посьпехі. Працоўнае латнасельніцтва прымае шырокі ўдзел у савецкім будаўніцтва. Па БССР маецца 5 латыскіх нацыянальных сельскіх саветаў, якія адыгрываюць вялікую ролю ў арганізацыі працоўных навокал пытаньняў гаспадарчага і культурнага будаўніцтва. Пры наяўнасьці 0,28 проц. латышоў у агульнай масе насельніцтва БССР, членаў саветаў латышоў у процантных адносінах значна больш проценту, які займае латнасельніцтва ў БССР і даходзіць да 6 проц. членаў ЦВК БССР.

У латсяленьнях за гады існаваньня савецкай улады адчынена шырокая сетка школ і палітасьветных установ, якія правялі вялізарную працу па падняцьцю культурнага ўзроўню насельніцтва, аб чым гаворыць факт наяўнасьці сярод латнасельніцтва 74 проц. пісьменных. На зьезьдзе неабходна абгаварыць плян далейшай работы ў сельсаветах, узмацненьня іх, як лепш арганізаваць навокал саветаў бядняцка-батрацкія і серадняцкія масы дзеля таго, каб з большым посьпехам павесьці барацьбу з бюрократызмам і іншымі недахопамі ў нашым апараце, каб больш арганізавана змагацца з клясавым ворагам як у горадзе, таксама і ў вёсцы.

Зьезду неабходна будзе таксама грунтоўна абгаварыць і вызначыць шэраг мерапрыёмстваў па палепшаньні культурнай работы, каб яна паўнасьцю адпавядала запатрабаваньням сучаснага моманту сацыялістычнай рэканструкцыі.

Сацыяльны склад дэлегатаў зьезду, які састаіць з рабочых і працоўнага сялянства зьяўляецца парукаю таму, што пад кіраўніцтвам камуністычнае партыі зьезд пасьпяхова выканае задачы, пастаўленыя перад ім.

Думс.

2-я Сэсія Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР

(Працяг дакладу тав. ГАЛАДЗЕДА)

...даткі на пытаньнях рэалізацыі дзяржаўных пазык БССР ідзе на першым месцы, асабліва ў гарадох; у вёсцы мы ня вельмі што правялі гэту важнейшую задачу.

Іншыя галіны, на якіх мы можам уцягваць дробныя ашчаднасьці насельніцтва ў дзяржаўны зварот на справу індустрыялізацыі, мы павінны таксама разварушыць, бо лічба 38.000.000—лічба вялізарная, а яна абавязкова для выкананьня.

Пару заўваг пра бюджэт. Дзяржаўны бюджэт мы вызначаем у суме 144,9 млн. руб. Я павінен адзначыць, што тут будуць некаторыя карэктывы; яны няўхільны, у выніку праходжаньня нашага бюджэту на Сэсіі ЦВК Саюзу. Зараз нашыя працаўнікі працуюць там у Бюджэтнай Камісіі.

IV. Важнейшыя палітычныя і арганізацыйныя задачы на бліжэйшы пэрыяд.

...—«цалкам прыстасавацца».

Нам трэба работу ўсіх нашых культурна-сацыяльных установаў таксама прыстасаваць да абслугоўваньня калектывізуючыхся раёнаў. Вось, напрыклад, па НК Аховы Здароўя і па НКАсьвеце разгортваецца сетка і мы павінны справу паставіць так, каб гэта сетка разгорталася ў першую чаргу ў раёнах суцэльнай калектывізацыі, не распыляць яе па крапінках, але прыстасаваць нашы задачы культурна-сацыяльных установаў на абслугоўваньне калектывізуючыхся раёнаў. Гэта адна з асноўных задач. Нам трэба адначасова і работу навукова-дасьледчых і навучальных установаў па сельскай гаспадарцы перабудаваць на абслугоўваньне калгасаў.

Ад «культурных» (у кавычках) індывідуальных гаспадарак тварам да калгасаў і саўгасаў. Вось лёзунг для навукова-дасьледчых установаў БССР.

Тав. Дубіна вас будзе інфармаваць аб арганізацыі выстаўкі. Ён вам прывядзе прыклад таго, што мы ў гэтай справе павінны зрабіць цэлы пераварот.

Такім чынам, я высоўваю, як важнейшую палітычную задачу для навукова-дасьледчых і навучальных установаў, — «тварам да калгасаў і саўгасаў», патыліцай да «культурных» кулацкіх гаспадарак, якія ў шэрагу выпадкаў да гэтага часу былі базай па навучальнаму дасьледваньню.

У навучальных сельска-гаспадарчых установах мы ўжо сталі на шлях падрыхтоўкі такіх спэцыялістых сельскай гаспадаркі, якія павінны будуць абслугоўваць буйныя савецкія гаспадаркі і калектыўныя гаспадаркі.

Трэба і дасьледчыя ўстановы паставіць на выкананьне гэтых важнейшых задач.

У пытаньнях машынабудоўлі сельгасмашын і прыладаў мы таксама павінны зрабіць, памойму, цэлы пераварот ад плуга Сукеня на больш складаны плуг, які патрэбен саўгасам і калектывам. Плуг Сукеня—гэта плуг індывідуальнага селяніна і з дрэнным канём. Мы ставім сабе задачу, што машынабудоўля сельгасмашын цалкам павінна павярнуць сваю працу на абслугоўваньне калгасаў і саўгасаў, г. зн. на абслугоўваньне буйнага земляробства. Пад гэтым кутком погляду мы павінны рэарганізаваць вытворчасьць с.-г. машын і прыладаў на нашых заводах, якія маюцца ў БССР.

Вось прыкладныя, але першачарговыя палітычныя задачы па пытаньню працы ў разьвіцьці сельскай гаспадаркі.

На прамысловасьці я лічу неабход-...

...чым з бурага вугаля) ужо стаіць на практычных рэйках. У нас аб гэтым толькі пакуль што гавораць. Мы павінны ўсё зрабіць для таго, каб сапраўды можна было торф скарыстаць ня толькі як апал, але і як сыравіну. Мы павінны зрабіць практычна ўсё для таго, каб торф хімічна перапрацоўваць, каб паставіць коксаваньне торфу на практычную ногу, каб газіфікацыю прымяніць на практыцы, бо калі мы гэтага даб'емся, гэта азначае, што ўсьлед за гэтым у нас можа расьці цэлы шэраг галін сур'ёзнай індустрыі і ў першую чаргу разьвіцьцё хэмічнай прамысловасьці, якая да гэтага часу ў нас слаба разьвіта і якая мае сур'ёзнае значэньне ў разьвіцьці народнай гаспадаркі як у Саюзе, так і БССР. Мы можам лягчэй тады скарыстаць і тарфяныя залежы для электра-будаўніцтва.

У гэтай галіне працы я стаўлю так задачу—не шкадаваць сіл, не шкадаваць сродкаў на вопыты ў гэтай галіне працы. Трэба паставіць на практычныя рэйкі гэту працу. Трэба пачаць будаваць заводы па выпрацоўцы коксу з торфу, бо калі мы зможам паставіць на практычную ногу выраб коксу з торфу, дык мы тут жа побач можам ставіць задачу аб разьвіцьці прамысловасьці па вырабу штучнага угнаеньня для сельскай гаспадаркі. Гэта справа для нас, як і для ўсяго Саюзу, новая. Але мы павінны і ў гэтай працы праявіць ініцыятыву, як мы яе праявілі ў пытаньні будаўніцтва фабрыкі штучнага шоўку, што таксама зьяўляецца новай справай.

Трэба, каб нашы навукова-дасьледчыя ўстановы, напрыклад, Інстытут Прамысловасьці, які арганізуецца, і Беларуская Акадэмія Навук зрабілі ўсё тое, што могуць зрабіць. Мы ад іх чакаем навуковага вырашэньня гэтага пытаньня з тым, каб ужываць яго на практыцы лад. Нам тут павінны навукова-дасьледчыя ўстановы паказаць, што можна зрабіць у гэтай галіне працы. Тут прадстаўляецца выпадак для нашых навукова-дасьледчых установаў «отличиться», і мы павінны ад іх гэтага патрабаваць. Мы павінны перад нашымі навукова-дасьледчымі ўстановамі паставіць як цэнтральную задачу іх працы адшуканьне энэргетычных і мінэральных рэсурсаў. Трэба пляны нашых навукова-дасьледчых установаў перабудаваць так, каб яны ў першую чаргу былі накіраваны на вырашэньне гэтай важнейшай сырцовай і энэргетычнай праблемы. У гэтым цьвік усёй работы. Бо калі мы гэту задачу ня будзем вырашаць, а будзем займацца іншымі рэчамі, то баюся, што мы будзем скальзіць па наверхні і толькі, а пытаньне арганізацыі энэргетычнай і сырцовай базы на ўздым народнай гаспадаркі застанецца ў цяні.

Работа па арганізацыі сырцовай базы для тэкстыльнай прамысловасьці БССР (лён, канапля, штучнае валакно) таксама павінна заняць першачарговае месца. Тут мы таксама павінны зрабіць усё тое, што можна зрабіць, і гэтую задачу паставіць, як адну з цэнтральных задач. Я павінен адзначыць, што на гэтай галіне мы можам ператварыцца ў Беларускі Савецкі Лодзь. Па лініі разьвіцьця тэкстыльнай прамысловасьці мы вызначаем пабудову на працягу пяцігодкі цэлага шэрагу буйных аб'ектаў. Частку іх ужо пачалі будаваць. Сырэц патрэбен для гэтай прамысловасьці, бо стыдна нам будзе, калі мы, зьяўляючыся льнаводным раёнам, будзем прасіць заяўкі завозіць сырэц у БССР з другіх раёнаў Саюзу. Трэба арганізаваць сырцовую базу для тэкстыльнай прамысловасьці, паставіць гэта пытаньне, як баявое заданьне. У гэтай справе ня толькі НКЗему, але і прамысловасьці. Трэба саўгасы і калгасы як існуючыя, так і ўноў арганізуючыяся, ставіць на выкананьне гэтай задачы па разьвядзеньню ільну, канаплі для забясьпечаньня сырцом тэкстыльнай прамысловасьці.

Зразумела, што і такая прамысловасьць, як мэталёвая прамысловасьць, для БССР, якая будзе выраблядь сродкі вытворчасьці, таксама павінна стаяць у першых відах прамысловасьці і на яе пашырэньне мы павінны накіраваць максымум увагі. Напрыклад, станка-будаўніцтва, сельска-гаспадарчае машынабудаўніцтва і сярэдняе машынабудаўніцтва наогул для БССР мае выключна важнае значэньне. Тут мы павінны ўсё зрабіць дзеля таго, каб пачатую працу па арганізацыі гэтага віду прамысловасьці ўсімі мерамі і сродкамі разьвіваць. Таксама для нас мае сур'ёзнае значэньне і далейшае разьвіцьцё дрэваапрацоўваючай прамысловасьці, бо тут у нас ёсьць шырокая сырцовая база.

Яшчэ неабходна спыніцца на праблеме кадраў. Тав. Сталін сказаў, што матар'яльная база індустрыялізацыі нашай краіны вырашаецца ня дрэнна і што мы ўпіраемся зараз у праблему кадраў.

Вось такая формула для БССР асабліва важна. Тое, што мы перарастаем нашы пляны, ставіць ва ўвесь свой рост перад намі задачу падрыхтоўкі кадраў, пашырэньня гэтых кадраў. Асабліва гэта будзе зразумела тады, калі мы напомнім і аб тым, што ў нас за мінулы час сярод часткі старых спэцыялістых мелі яўнае шкодніцтва ў іх працы, як ва ўсім Саюзе, так і ў БССР.

Акрамя таго, што ў нас маецца тонкая праслойка кадраў спэцыялістых, мы маем яшчэ такія выпадкі, калі некаторыя з іх працуюць не на карысьць савецкай улады, а на карысьць капіталізму. Вы можаце сабе пасьля гэтага ўявіць, што праблема падрыхтоўкі кадраў стаіць перад намі ва ўсёй сваёй вастрыце.

Паўтараю, многія старыя спэцыялісты працавалі супроць нас і ня толькі на гаспадарчым фронце, але і на культурным фронце. БССР тут таксама наміж іншым не аказалася выключэньнем. Калі па Саюзу ССР вырыты цэлы шэраг яўна шкодніцкіх арганізацый, то і ў Беларусі мы бяз гэтага на жаль не абыйшліся. У нас ёсьць падставы думаць аб тым, што па некаторых галінах нашай працы, асабліва па прамысловасьці, і ў нас тым-сім некаторыя «спэцы» займаліся, г. зн. займаліся шкодніцтвам, падрывам сацыялістычнай рэканструкцыі, а не яе ажыцьцяўленьнем. Калі на гаспадарчым фронце шкодніцтва праяўлялася ў тым, што частка сьпецаў працавала на карысьць кулакоў, на карысьць нэпманаў і капіталістых, зрывала рэканструкцыю народнай гаспадаркі, то і на культурным фронце шкодніцтва праяўлялася ва многіх выпадках. Гэтае шкодніцтва на культурным фронце праводзілася ў выглядзе выхаваньня дзяцей і моладзі ў нацыянальна-дэмакратычным напрамку. Такое выхаваньне ў шэрагу выпадкаў праводзілася не выпадкова.

У шэрагу выпадкаў зусім сьвядома і сыстэматычна выхоўвалі не савецкіх грамадзян, а дробна-буржуазных мяшчан з нацыянал-дэмакратычнай закваскай. Шэраг «культурных» людзей давалі нам такую прадукцыю і зусім сьвядома яе давалі, на якой ня можа выхавацца савецкі грамадзянін. Я лічу, што гэту прадукцыю трэба ізьяць з ужываньня. Я маю на ўвазе некаторыя падручнікі і «навуковыя» працы паасобных ярых праціўнікаў савецкай улады, якія прыкрываюцца вуальлю «лёяльнасьці».

Таму наша задача заключаецца у тым, каб пашырыць падрыхтоўку новых кадраў. Вылучыць іх з шэрагаў рабочых і сялянскай беднаты. Таму мы ўжо ў гэтым годзе пашыраем лік навучальных установаў для падрыхтоўкі кадраў. Напрыклад, мы ў гэтым годзе будзем арганізоўваць шмат спэцыяльных тэхнікумаў, як, напрыклад, мэталёва-апрацоўваючы, запалковы, лесаапрацоўваючы, хэмічны, будаўнічы і г. д., усяго ня меней дзесяці, якія будуць даваць нам спэцыялістых з сярэдняй адукацыяй.

Мы таксама будзем у гэтым годзе арганізоўваць спэцыяльны ВТУЗ. Да тых вышэйшых навучальных установаў, якія мы маем, мы ставім сабе задачу і будзем у гэтым годзе яе ажыцьцяўляць, арганізацыю вышэйшай тэхнічнай навучальнай установы.

Я не магу сёньня сказаць—дзе ён будзе арганізаваны у Менску, у Гомелі, ці Віцебску, аб месцы мы ў бліжэйшы час будзем у СНК вырашаць, але ўжо ў гэтым годзе мы будзем мець ня менш 15 мільёнаў рублёў на тое, каб арганізаваць вышэйшую тэхнічную навучальную ўстанову з спэцыяльнымі факультэтамі па тэхніцы, машынабудаўніцтву, электратэхніцы, будаўніцтву і г. д.

Так што, я падкрэсьліваю, задача падрыхтоўкі кадраў сярэдняй і вышэйшай адукацыі—гэта задача самая асноўная. Аказваецца, мы далёка адсталі ад таго, што нам патрэбна, г. зн. перарастаньне нашых плянаў цягне за сабою няўхільна і задачу пашырэньня кадраў.

У заключэньне я павінен сказаць наступнае: вынікі мінулага году і праектыроўкі, якія мы зрабілі на 1929-1930 г., даюць нам поўную магчымасьць зрабіць такі вывад, што па шэрагу галін разьвіцьця народнай гаспадаркі і культуры БССР мы павінны пашырыць нашу пяцігодку. Кіруючыся імкненьнямі аб хутчэйшых тэмпах нашага будаўніцтва, з аднаго боку, і фактычным становішчам выкананьня нашага пляну ў першым годзе пяцігодкі, з другога боку, Савет Народных Камісараў БССР у жніўні месяцы, зацьвярджаючы кантрольныя лічбы, вынес пастанову—перагледзець пяцігодку ў бок яе павялічэньня на важнейшых галінах народнай гаспадаркі і культуры. Я буду прасіць, каб Сэсія ЦВК зацьвердзіла гэтую пастанову і дала дырэктыву, каб нашыя гаспадарчыя органы сапраўды гэта зрабілі.

У якіх галінах мы думаем зрабіць значнае пашырэньне тых лімітаў, якія ўстанаўляліся намі ў пяцігодцы. У першую чаргу на прамысловасьці, па калектывізацыі, па народнай асьвеце, на кадрах, а ўсё астатняе таксама павінна будзе прыставацца да гэтых галоўнейшых задач разьвіцьця сацыялістычнага будаўніцтва.

Выходзячы з гэтага, я высоўваю такі лёзунг перад Сэсіяй ЦВК, каб мы тую пяцігодку, якую зацьвердзіў IX Усебеларускі Зьезд Саветаў, каб мы яе выканалі ня ў пяць год, а ў тры-чатыры гады, ня больш. Я кажу ў тры-чатыры гады таму, што па некаторых галінах разьвіцьця народнай гаспадаркі і культуры мы можам сапраўды выканаць пяцігодку ў тры гады, а па некаторых выканаем у чатыры. Мы гэтага можам дабіцца. Такую задачу Сэсія ЦВК павінна паставіць і павінна даць такую дырэктыву.

Матар'ялы гавораць аб ажыцьцяўленьні такога лёзунгу—выканаць пяцігодку БССР у 3-4 гады. Гэты лёзунг зьяўляецца баявым лёзунгам сёньнешняга дню.

На гэтым дазвольце скончыць мой даклад. (Гучныя воплескі).

(Канец.)

Спрэчкі па дакладу тав. ГАЛАДЗЕДА.

Узьняць самадзейнасьць грамадзкасьці ў справе культурнага будаўніцтва.

Прамова т. Платуна.

Тав. Галадзед і ўсе выступаючыя тут вельмі мала застанаўліваліся на адной з важнейшых галін нашага „сацыялістычнага будаўніцтва—гэта на культурным будаўніцтве. Яшчэ цяпер паасобныя нашы работнікі лічаць культурны фронт 3-м фронтам. Культурны фронт не зьяўляецца 3-м фронтам, але агульным фронтам сацыялістычнага будаўніцтва.

Я павінен сказаць, што культурнае будаўніцтва і наогул сацыяльна-культурны сэктар нашага сацыялістычнага будаўніцтва ня зусім пераключыў сваю работу адпаведна сучасным запатрабаваньням нашае народнае гаспадаркі. Асабліва не пераключылі сваёй работы па забясьпечаньню калгаснага будаўніцтва. Тут тав. Матус наракаў і на тое, што НКАсьветы не адчыняе культурных установаў у калгасах, але памойму гэта проста ўжо віна акруговых выканаўчых камітэтаў, якія, складаючы сетку навучальных і культурна-асьветных установаў, павінны прыстасоўваць яе, галоўным чынам, да тых месц, дзе арганізуюцца калектывы. Выдаткі на культурнае будаўніцтва ў гэтым годзе складаюць у сябе 50 проц. усяго бюджэту, як дзяржаўнага, так і мясцовага. Прычым рост выдаткаў на культурнае будаўніцтва ідзе надзвычайна шпарка. Вы ўсе ведаеце, што па мясцовым бюджэце ў гэтым годзе, пры агульным росьце бюджэту, здаецца, каля 40 проц., культурны сэктар узрос на 85,6 проц.

Культурным будаўніцтвам да гэтага часу цікавілася абмежаваная частка працоўных, амаль выключна кіруючыя таварышы і культурныя працаўнікі. Навакол культурнага будаўніцтва да гэтага часу яшчэ ня створана шырокая грамадзкая думка працоўных мас; да гэтага часу органы народнай асьветы не зьяўляюцца яшчэ сапраўднымі штабамі культурнай рэвалюцыі і ў значнай сваёй ступені зьяўляюцца звычайнымі, вельмі дрэннымі, бюракратычнымі, чыноўнічымі органамі. Гэта, таварышы, трэба сказаць проста чаму мы маем гэтакую зьяву? Таму, што савецкая працоўная грамадзкасьць не зацікавілася яшчэ як сьлед справай народнай асьветы, не агарнула сваімі шырокімі пластамі органы народнай асьветы, не ўзялі пад свой кантроль работу культурнага будаўніцтва. І перад намі, таварышы, зараз будзе стаяць, як важнейшая задача—згуртаваць гэтую шырокую грамадзкую думку навакол народнай асьветы, навакол культурнай працы наогул. Інакш, зразумела, цяжка будзе гаварыць аб пасьпяховасьці выкананьня нашых плянаў і ліквідацыі няпісьменнасьці, і ўсеагульнага навучаньня, і нават працу ў такой спэцыяльнай галіне, як падрыхтоўка кадраў.

Другое пытаньне. У нас маецца такое зьявішча, што школы будуюцца вельмі часта на сродкі грамадзкасьці, на сродкі сялянства, на розныя адлічэньні рабочых і г. д. Але выканаўчыя камітэты і органы народнае асьветы яшчэ не ахапілі арганізацыйна гэтага руху, які дадае ў наш бюджэт некаторую колькасьць сродкаў на культурнае будаўніцтва. Я, таварышы, высоўваю такую думку, што можа нам з будучага году трэба будзе свой бюджэт па культурным будаўніцтве будаваць, як кажуць, „з запросам", большую частку сродкаў, прыблізна 80-85 проц. адпускаць для забясьпечаньня плянавых меркаваньняў культурнага будаўніцтва па бюджэту, а процантаў 15-20 зьбіраць арганізаваным парадкам. Трэба можа ў парадку закона ці пастановы каб і РВК і сельсаветы паклапаціліся аб культурным будаўніцтве.

Гэта ня навасьць, але ўсё-ж такі трэба сказаць, што мы арганізацыйна не ахапілі гэтай справы, мы ёю ня кіруем, яна ідзе ад выпадку да выпадку, у залежнасьці ад таго наколькі той ці іншы паасобны працаўнік праявіў сваю ініцыятыву і загарнуў ёю шырокую грамадзкасьць.

Паводле тых вынікаў, якія мы маем ужо зараз, плян культурнага будаўніцтва як ліквідацыя няпісьменнасьці ажыцьцяўленьне ў паасобных частках усеагульнага навучаньня, якое мы ўводзім з гэтага году, мы выканаем. Напрыклад, плян ліквідацыі няпісьменнасьці мы, працаўнікі культурнага будаўніцтва, „дерзаем" выканаць не ў канцы пяцігодкі, а на год-паўтара раней. І гэта зусім магчымая рэч, бо калі ўзяць лічбы мінулага году, дык можна ўбачыць, што на кожнага няпісьменнага для ліквідацыі яго няпісьменнасьці адпускалася 6 р. 20 к., а мы разгарнулі так сваю працу, што зьліквідавалі няпісьменнасьць больш чым меркавалася па пляну на 100 проц. і ў нас вышла, што на кожнага няпісьменнага мы затрацілі не 6 р. 20 к., а 3 р. 10 к. Калі праца пойдзе і далей такім тэмпам, калі мы так разварушым грамадзкасьць, калі мы зьдзейсьнім лёзунг, каб кожны пісьменны навучыў аднаго няпісьменнага, то зразумела, што абсалютна ніякіх цяжкасьцяй ня будзе ў тым, каб выканаць плян ліквідацыі няпісьменнасьці на працягу 2—2 з пал. год.

Для таго, каб паказаць, як дрэнна дзе-ні-дзе праводзіцца работа ў органах асьветы, каб паказаць, як ня трэба працаваць, я зачытаю толькі адзін маленькі дакумант—гэта заметку ў адной з газэт адносна працы віцебскага акруговага саюзу працаўнікоў асьветы. Мы не пераводзілі да гэтага часу ўсе культурна-асьветныя ўстановы на бесьперапынны тыдзень, бо гэта пытаньне надзвычайна складанае, да якога трэба падыйсьці вельмі ўважліва, каб не сарваць нашай работы. Але вось віцебляне рашылі так правесьці гэты пераход на бесьперапынны тыдзень: „Сабралася каля 400 чал. асьветнікаў. Асьветнікі нецярпліва чакалі дзелавога абгаварэньня канкрэтных прапаноў, але выявілася зусім другое: з дакладам выступіў адказны сэкратар акруговага праўленьня таварыш Якабсон і жартаўлівым тонам прачытаў „4 праэкты цэнтральнага праўленьня саюзу, а пасьля дадаў: „а ў меня ёсьць пяты проект—два дні не працаваць, а ў трэці адпачываць". Выступленьне і пяты праэкт былі спатканы гучнымі воплескамі і на гэтым абгаварэньне скончылася".

Вось да якога безабразія даходзіць такі адказны працаўнік, як адказны сакратар акруговага праўленьня саюзу працаўнікоў асьветы. Я, таварышы, знарокам гэта прачытаў з такой адказнай трыбуны, каб т.т. віцеблянам гэта засталося ў памяці.

Мы ў нашым гаспадарчым будаўніцтве з кожным годам сутыкаемся з недахватам кадраў. Калі мы будзем такімі-ж тэмпамі як дагэтуль рыхтаваць нашыя кадры, калі мы будзем адпускаць у далейшым столькі-ж грошай па бюджэту на падрыхтоўку спэцыялістых, мы, зразумела, ня зможам так пасьпяхова выконваць сацыялістычнае будаўніцтва нашай прамысловасьці і сельскай гаспадаркі, як бы гэта трэба было, калі ня будзе шофэра а ў нас няма ў выстарчальнай колькасьці спэцыялістых ніжэйшай кваліфікац... наогул спэцыялістаў у нас надзвы... вялікі недахоп. Адзін толькі НКЗем ... явіў на іх такія астранамічныя лічбы, калі-б даць толькі на гэтыя патрэбы... шы, дык пэўна ў гэтым годзе прыш... аддаць увесь бюджэт цалкам. Гэта т... чыцца тым, што мы ўсё-такі пакуль... ня зусім уважліва зварочвалі ўваг... асыгнаваньне сродкаў для падрых... спэцыялістых. У гэтым годзе ў нас ... наваньні надзвычайна вялікія; я ўжо ... водзіў агульныя бюджэтныя лічбы, я ... прывяду некаторыя паасобныя ... Вось, напрыклад, на новае будаўн... мы ў гэтым годзе павялічылі выдат... 280 проц. Можа трэба было-б яшчэ ... павялічыць,—цяжка сказаць, але ва ў... выпадку гэта такі процант, які гаво... аб многім. Таксама мы ў гэтым годз... пачынаем падрыхтоўваць спэцыяліс... ніжэйшых, і сярэдніх, і вышэйш... 229 проц. больш, чым у мінулым г...

Але, таварышы, ня гледзячы на ... надзвычайна высокія тэмпы, калі яны ... дуць такімі-ж і на будучыя гады, ды... роўна яны не задаволяць нашу ... дарку кадрамі спэцыялістаў. Трэба ... даць дырэктыву аб тым, каб гэтыя т... былі павялічаны. Вось у нас ужо ... дучага году адчыняецца вышэйшая ... нічная навучальная ўстанова—ВТУЗ ... гэтую мэту мы ўжо зараз маем адпу... ных (маем паведамленьне Саюзнага ... 15 міл. руб.; Мы адчыняем з буд... году каля 10 новых індустрыяльных ... нікумаў. І вось, калі мы датрымаем ... тэмп, ды яшчэ ўзмацнім яго звыш ... што мы мяркуем, мы тады, зразу... выйдзем з нашага цяжкага стано... адносна кадраў.

Апошняя заўвага — гэта аб клас... барацьбе на культурным фронце. ... таварышы, трэба сказаць, што гэта ... небясьпечная ў нас справа. Бо праса... за якім-небудзь тэхнікам, альбо ін... рам, які што-небудзь дрэнна зрабі... будаўніцтве, альбо на ф-цы, усё-ж ... лягчэй, чым прасачыць, калі дрэнн... хоўвае сваіх вучняў, ці студэнтаў т... іншы настаўнік, альбо прафэсар. Гэта ... значна цяжэй. І таму мы зараз пастан... як адну з першачарговых нашых за... барацьбу за пралетарскую ідэолё... культурным будаўніцтве. Правільна ... сказаў тав. Некрашэвіч, што нам ... лёяльныя людзі непатрэбны: „лёяль... людзі нам карысьці не прынясу... культурным фронце.

Нам зараз патрэбны актыўныя зма... за клясавую лінію, актыўныя буда... савецкага будаўніцтва, культурнага б... ніцтва. Гэта—адно. Другое—калі м... абгорнем органы народнай асьветы ... нашага культурнага будаўніцтва шыр... працоўнымі масамі, мы будзем мец... цыдывы таго, што мелі да гэтага ча...

Ёсьць пэўнае кола людзей, якія ... юць, што яны і толькі яны зьяўля... манапалістамі ў культурным будаўн... і вельмі часта яны з такімі імкнен... выступаюць, вельмі часта гавораць, ... яны толькі зьяўляюцца „сольлю зямл... лорускай", што—яны адказваюць з ... дучыну і г. д.

Ніхто, зразумела, ім не даваў на ... права. Будуюць культуру ў нас пра... ныя масы пад кіраўніцтвам Камуністы... партыі. Так павінна стаяць пытаньне ... а не інакш. Культурнае будаўніцтва ... было і застаецца ў руках рабочае ... пад кіраўніцтвам Камуністычнай па...

Патрэбны новыя мэтады працы.

Прамова т. Пятровіча.

Вынікі выкананьня пяцігодкі паказалі, што мы перавысілі намёткі пяцігадовага пляну. Новыя фактары, якія зьявіліся ў нашай гаспадарцы,—гэта калектывізацыя і сацыялістычнае спаборніцтва даюць магчымасьць ставіць тэмпы значна больш вышэйшымі, як мы намячалі на 29 год на пяцігодцы. Мы намячалі прырост прамысловай прадукцыі на 27—28 проц., а фактычныя магчымасьці на 29-30 год даюць магчымасьць запраэктаваць рост рэспубліканскай прадукцыі на 69 проц. Гэта адна з галоўнейшых галін савецкай гаспадаркі. Калектывізацыя павялічылася ўдвайне.

Такім чынам мы бачым, што ў галоўнейшых галінах нашай народнай гаспадаркі—прамысловасьць і сельская гаспадарка такія тэмпы росту, якія многа перавышаюць адпаведную праэктыроўку пяцігадовага пляну. У зьвязку з гэтым і ўсе астатнія паказчыкі разьвіцьця народнай гаспадаркі на 1929-30 год значна павышаюцца супроць пяцігодкі.

Фінансавы плян на 1929-30 г. мы будзем мець у 330 млн. руб., які будзе перавышаць пяцігадовую намётку на 30 мільёнаў рублёў.

Нашы фінансавыя рэсурсы на 1929-30 г. складаюцца з наступных крыніц: дзяржаўны і мясцовы бюджэт запраэктаваны кантрольнымі лічбамі ў 169 млн. рублёў супроць 112 млн руб, 1928-29 г.

Па крэдыту мы будзем мець прырост жывых сродкаў у 70 млн. руб.

Далей, насельніцтва павінна ўнесьці новых сродкаў праз касы ашчаднасьці, праз самаабкладаньне, праз паі ў нашую сельска-гаспадарчую, спажывецкую, саматужную і жыльлёвую каапэрацыю і іншых дробных сродкаў, якія адбіраюцца ад насельніцтва—35,4 млн. руб. Па сацыяльнаму страхаваньню і фонду паляпшаньня быту рабочых і служачых мы будзем мець 21 млн. тых прыбыткаў, якія даюцца звыш дзяржаўнага і мясцовага бюджэту.

Потым сродкі, якія застаюцца ў самой прамысловасьці і ў гандлі—гэта прыбытак і амартызацыя ў 52 млн. руб. і розныя дробныя крыніцы мільёна на два.

Такім чынам, побач з дзяржаўным і мясцовым бюджэтам, які два—тры гады таму назад зьяўляўся амаль што не адзінай крыніцай пераразьмеркаваньня народных даходаў,—мы бачым, што бюджэт займае толькі 48 проц. у нашым фінансавым пляне, а 52 проц. ужо ідуць паміма бюджэту.—Гэта будзе крэдыт, гэта будзе накапленьне сродкаў насельніцтва, накапленьне прыбытку і амартызацыі ў нашым аграмаджаным сэктары народнай гаспадаркі і іншыя сродкі.

На ўцягненьне сродкаў насельніцтва, а таксама на выкананьне вытворчых заданьняў у прамысловасьці, у гандлі і ў сельскай гаспадарцы трэба зьвярнуць належную ўвагу.

У мінулым годзе мы дасягнулі зьніжэньня сабекошту толькі на 4,5 проц. замест 7 проц. Гэта тлумачыцца ў асноўным тым, што кампанія была разгорнута толькі ў другую палову года, а ў першай палове года кампанія па зьніжэньню сабекошту прамысловасьці амаль што не праводзілася.

Такі вялікі рост нашага фінансавага пляну зьяўляецца вынікам і паказчыкам таго, што мы ў мінулыя гады зрабілі вялікія ўкладаньні ў аграмаджаны сэктар нашай народнай гаспадаркі. Аграмаджаны сэктар нашай народнай гаспадаркі так ужо разьвіўся, стаў такім рэнтабельным, што ён ужо стварае новыя фінансавыя магчымасьці.

Уся наша дзяржаўная прамысловасьць у 1926-27 г. мела толькі 5 млн. чыстага прыбытку, у 1927-28 г. гэты прыбытак складаў 10½ млн. руб., у 1928-29 г. мы мелі ўжо прыбытак ад дзяржаўнай і рэспубліканскай прамысловасьці 23 млн. р. і на наступны 1929-30 г. запраэктавана чыстага прыбытку ў 50 млн. руб.

Гэта адно ўжо сьведчыць аб тым, як у нас новыя сродкі, новыя магчымасьці складаюцца ў сфэры нашых капітальных укладаньняў.

Возьмем паенакапленьне ў нашай каапэрацыі: у 1926-27 г. было 2 млн. руб. ва ўсіх каапэрацыйных сыстэмах, 1927-28 г. дае удваеньне гэтай лічбы, а ў 1928-29 г. мы ўжо маем 16 млн. руб. паенакапленьня, а на наступны год ставіцца задача давесьці паенакапленьне да 30 млн. руб.

Сродкі нашага фінансавага пляну ў 350 млн. руб. накіроўваюцца такім чынам: калі ўзяць усю масу сродкаў, то з іх 101 млн. руб. альбо 29,7 проц. ідуць на прамысловасьць.

Далей на сельскую гаспадарку, аграмаджаную і не аграмаджаную, па фінансаваму пляну прызначаецца 67 млн. руб. ці 20 проц.

Сацыяльна-культурны сэктар—народная асьвета, ахова здароў'я, сацыяльнае забясьпечаньне і сацыяльнае страхаваньне патрабуюць 92 млн. руб., а гэта складае 27 проц. усяго нашага фінансавага пляну.

Вось гэтыя тры галіны—сельская гаспадарка, прамысловасьць і сацыяльна-культурны сэктар з усяго фінансавага пляну бяруць чатыры пятых усіх сродкаў а астатнія, адна пятая частка сродкаў, ідзе на лясную гаспадарку, транспарт, камунальную гаспадарку, жыльлёвае будаўніцтва, гандаль і іншыя галіны.

Гэты фінансавы плян паказвае вялікую напружанасьць усяго народна-гаспадарчага пляну на 1929-30 г. і для выкананьня яго патрэбна пільная ўвага

Другое пытаньне—гэта пытаньне па перэканструіраваньню ўсяго нашага апарату, па перакантруіраваньню ўсіх мэтадаў работы, якія былі да гэтага часу. У прамысловасьць на 1929-30 г. уцягваецца 13 тыс. чал, новых рабочых. На своечасовую падрыхтоўку гэтых рабочых, на асваеньне імі вытворчасьці павінна быць зьвернута належная ўвага, бо інакш гэтыя рабочыя ня змогуць даць таго эфэкту, як старыя рабочыя. 7-мігадзінным працоўным днём будуць ахоплены 30 проц. рабочых нашай цэнзавай прамысловасьці. У зьвязку з тым, што бесьперапынная вытворчасьць будзе ўведзена ва ўсёй прамысловасьці да канца году, арганізацыйная праца ў саміх прадпрыем... павінна атрымаць належнае месца, б... лі несвоечасова гэтую працу зрабіць ... мы можам мець перабоі ў вытворчас... перабоі адзначаюць тое, што нам ... заданьне як павышэньне вытворчась... 65 проц. цяжка будзе выканаць.

Зарплата рабочых павышаецца на ... Акрамя таго па кантрольных лічба... праэктавана павышэньне бюджэтнаг... бору на 3 проц.

Каб дабіцца 3-хпроц. зьніжэньня ... джэтнага індэксу, трэба як мага б... разьвіваць гандаль сел.-гасп. прадук... на гэта зьвярнуць належную ўвагу.

Разам з гэтым паўстае пытаньне ... арганізацыі малочных фэрм і прыга... ных саўгасаў для забясьпечаньня гар... гароднінай, што ўпяршыню запраэк... на ў кантрольных лічбах на 1929-30 ...

Арганізацыйныя пытаньні зьяўля... вельмі важнымі і ў калектывізацыі ... скай гаспадаркі, на што таксама ... зьвярнуць увагу.

У 1929-30 г. стаіць сур'ёзнейшая ... ча зьніжэньня будаўнічага індэксу н... проц. у прамысловасьці і на 10 пр... жыльлёвым будаўніцтве.

Усе арганізацыйныя заданьні патр... юць рабочай сілы. Перад намі с... важнейшае пытаньне аб своечасовай ... рыхтоўцы належных кадраў, як раб... сілы для прамысловасьці, так і інст... тарскі і іншы апарат для нашых к... саў, а таксама тэхнікаў і інжынэраў ... прамысловасьці, каморнікаў і іншых ... даўнікоў для сельскай гаспадаркі. Г... пытаньне важнае ня толькі таму, ш... нас не хапае інжынэраў і розных пра... нікоў у галіне сельск. гаспадаркі, але ва... і таму, што ад сучаснага інжынэра і ... морніка патрабуецца каб ён быў ня т... кі спэцам, але і спэцам савецкім. Ас... ва востра гэтае пытаньне стаіць для с... скай гаспадаркі. І таму для падрыхт... гэтых кадраў трэба зьвярнуць асаб... важную ўвагу.

На наступны год у пляне культур... будаўніцтва намечаны вялікія сро... значныя мерапрыемствы ў галіне р... віцьця розных доўгатэрміновых і ка... катэрміновых курсаў і адчыненьня но... тэхнікумаў, прафшкол, таксама ствара... ца ўмовы для пабудовы на Беларусі ... вага ВТУЗУ. Трэба як мага хутчэй ... гарнуць працу па падрыхтоўцы кад... бо нашае будаўніцтва з кожным го... разьвіваецца ўсё шырэй і вымагае в... кай колькасьці кваліфікаваных кіраўні...

Больш увагі гародніцтву і садоўніцтв[у]

Прамова т. Пыжыкава.

Я хачу спыніцца на адной з галін нашае народнае гаспадаркі—гэта разьвіцьцё садоўніцтва і агародніцтва. Кліматычныя ўмовы БССР надзвычайна добрыя для разьвіцьця гэтае галіны гаспадаркі. У нас глебавыя ўмовы таксама спрыяючыя. Па навуковых падліках і аналізах вызначана, што 30 проц. усёй плошчы БССР прыгодна для садоўніцтва і агародніцтва.

А прадукцыю агародніцтва і садоўніцтва ў нас зараз проста з рукамі адрываюць.

Такім чынам гэтай галіне як быццам трэба было-б надаць нямала ўвагі.

Але гэтай увагі яшчэ няма. Мне прышлося нядаўна вышукваць матар'ял, будаваць плян гэтай галіны народнай гаспадаркі і я зьвярнуўся да пяцігадовага пляну Наркамзему. Я папрасіў даць мне матар'ял аб агародніцтве, бо зараз, як раз у зьвязку з рэарганізацыяй сельска-гаспадарчай каапэрацыі, на падставе гэтых матар'ялаў можна будзе добра праве... раёнаваньне, арганізаваўшы садова... родныя т-вы і г. д. Але на маю прос... таварышы адказалі, што з прычыны т... што з сродкамі было вельмі туга, г... справа яшчэ не распрацавана. Я ... што трэба будзе мусіць паскорых ... працоўку гэтых матар'ялаў і зьвярн... увагу на гэтую галіну.

Дык вось як на Беларусі вялася гэ... гаспадарка. Ніхто не зварачваў належ... увагі на гэтую галіну гаспадаркі. Адсі... я раблю такі вывад, што ў далейшай ... шай рабоце, пры росьце насельніц... пры росьце прамысловасьці і агульн... дабрабыту, запатрабаваньні на гэтыя п... дукты будуць расьці. У нас таксама т... ба разьвіваць гэтую гародную спр... так, каб сапраўды задаволіць запатра... ваньні нашага насельніцтва, тым бол... што гэта адначасова зьяўляецца і дах... най экспартнай галінай.

Другая Сэсія Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР.

Аб калектывізацыі сельскай гаспадаркі.

Даклад тав. РАЧЫЦКАГА.

Толькі калгасы палепшаць дабрабыт бядняцка-серадняцкіх мас.

...лгаснае будаўніцтва па БССР па-...разгортвацца пасьля XV-га зьезду ...(б). Аднак, гэта будаўніцтва ма-... характару, які мы пагладаем ...раней, у 1927-28 г. яшчэ ...ла. Калгаснае будаўніцтва мела ...тар разьвіцьця дробных калгасаў ...млі запаснага фонду.

...ьш шпарка пачало калгаснае бу-...тва разьвівацца пасьля XII-га ...КП(б)Б і IX-га Ўсебеларускага ...у Саветаў. З гэтага часу калгас-...будаўніцтва пачынае праходзіць ...е па паасобных раёнах і паасоб-...утках БССР, а ахоплівае ўсю ...ліку і праходзіць галоўным чы-... кошт зямель працоўнага кары-...ня.

...1929 г. калгаснае будаўніцтва ...ераходзіць у шырокі калгасны ...хопліваючы цэлыя вёскі, сельса-... нават раёны. Мы маем ужо ў ...9 г. арганізацыю буйных калгасаў ...000 гэктар. Мы маем такое ста-...а, калі ў 36 сельсаветах калек-...вана ад 50 да 100 проц. гаспа-... Мы маем, калі ў 8 раёнах ка-...візацыя дасягнула ад 20 да 60% ...зямельнай плошчы.

...у мы маем такое шпаркае раз-...ньне калгаснага руху ў апошні ...Ці гэта выпадкова? Ці гэта адразу ...тва задумала пераходзіць на ...вышэйшыя формы землякары-...ня і таму пашло ўсёй масай у ...ы? Па мойму гэта не выпадко-..., а гэта вынік той пасьлядоўнай ...льнай лініі Камуністычнай Пар-...кая праводзілася на працягу ...адоў нашай рэвалюцыі.

...куючы таму, што Камуністычная ...я праводзіла правільную ленін-...палітыку на вёсцы, дзякуючы ...што Камуністычная Партыя ўлі-...тую патрэбу, якую адчуваюць ...е ў інвэнтары, дзякуючы таму, ...амуністычная партыя сваечасова ўлічыла, што сялянству нельга дасягнуць лепшага жыцьця пры тых старых формах землекарыстаньня, якія ў асноўным маюцца ў сельскай гаспадарцы, што немагчымым значны ўздым сельскай гаспадаркі, а таксама і дабрабыту асноўнай масы сялянства. А таму неабходна гэтыя формы зьмяніць так, каб даць магчымасьць хутчэйшаму ўздыму дабрабыту асноўнай масы сялянства.

Улічваючы ўсё гэта, Камуністычная Партыя адкрыта, рашуча паставіла пытаньне перад усёй рабочай клясай, перад асноўнай масай сялянства, што тыя формы, якія былі да гэтага часу, непрыгодны дзеля таго, каб вывесьці з беднасьці сельскую гаспадарку, у якой яна ў большасьці знаходзілася.

Такім чынам, улічваючы ўсё гэта, Камуністычная Партыя і Савецкая ўлада паставілі пытаньне сваечасова адносна выпуску такога інвэнтару, такіх машын, якія садзейнічалі-б хутчэйшаму пераходу сельскай гаспадаркі да гэтых вышэйшых форм землякарыстаньня.

Наступны момант, які садзейнічаў калгаснаму руху за апошнія гады, гэта тое, што рабочая кляса з усёй рашучасьцю паставіла пытаньне аб правядзеньні таго лёзунгу, які быў высунуты партыяй. Тыя сотні і тысячы рабочых брыгад, якія былі на працягу апошніх двух год на вёсцы,—сваю працу зрабілі, бо няма лепшага агітатара, як агітатар—рабочы, які ідзе ня толькі гаварыць аб колектывізацыі, а канкрэтна, практычна дапамагае селяніну перабудоўваць яго жыцьцё, шляхам рамонту машын, шляхам удзелу ў працы і г. д. Гэта зьяўляецца лепшым сродкам, якое, таксама садзейнічае шырокаму разьвіцьцю калгаснага будаўніцтва, якое як ужо сказаў, за апошнія часы, у розных мясцох вылілася ў масавы рух.

1929 год зьяўляецца паваротным у справе калектывізацыі.

...куючы прынятым рашучым ме...емствам па правядзеньню генэ...ай лініі ў жыцьцё, дзякуючы ра...у наступленьню ў нашых бела... умовах на капіталістычныя ...іты,—мы маем у гэтым годзе ...ва абвостраную клясавую ба...у. Той кулак, які на працягу ... шэрагу гадоў абараняўся, як ...урнік, сустрэўшыся з такой ра...і лініяй, бяз бою, бязумоўна сва...зіцый не аддаваў і зараз яшчэ ...дае. На ўсіх вучастках працы на ... мы маем ня толькі скрытае не...ьне кулака падпарадкавацца тым ...ам і тым мерапрыемствам, якія ... на гэты конт маюцца, але вы...э адкрыта супроць тых мерапры...аў, якія праводзіліся ў вёсцы ...ай і савецкай уладай. Мы маем ...ацягу апошняга году шэраг фак... калі кулацтва адкрыта выступае ...рам, калі кулацтва наладжвала ...ствы актывістаў, а нават аргані... забойствы, падпалы нашых са...стычных ячэек—саўгасаў і калга... Такім чынам у выніку працы за ...і год мы маем барацьбу двох на... сацыялістычнага і капіталі...ага. У чые ўсётакі карысьць вялася праца і барацьба за апошні год? Бязумоўна, у карысьць працы наступаючага сацыялізму на кулака, ня гледзячы на тое, што маем некаторыя страты.

Калі мы налічваем некалькі дзесяткаў падпалаў, забойстваў паасобных работнікаў, то другі бок нашага балянсу—сальдо зусім гаворыць аб другім. На 1-га кастрычніка 1928 г. мелі 994 калгасаў з агульнай плошчай 92000 гк., на 1-га кастрычніка г. г. у нас маецца ўжо 1713 адзінак на плошчы 336720 гэкт., што ў 3 разы павялічвае тую колькасьць, якая была дасягнута за 8 год нашае працы па калектывізацыі.

Мы маем узрост аўтарытэту партыі і савецкай улады ў асноўных мас сялянства, і наадварот, мы маем кучку, праўда, нязначную, якая не навідзіць партыю і савецкую ўладу за тую лінію і тую палітыку, якую мы праводзім.

Вось як можна характарызаваць вынік гэтага году нашай работы. Калектывізацыя стала сапраўды масавым рухам, які ўцягнуў дзесяткі тысяч бядняцка-серадняцкіх гаспадарак, узрос аўтарытэт партыі і савецкай улады, узмацнілася змычка, якая праходзіць і ўжо перайшла на вышэйшую форму вытворчасьці рабочае клясы з сялянствам. А з другога боку, таксама маем абвастрэньне клясавай барацьбы ў выніку тых мерапрыемстваў, якія праводзіліся за апошні год.

Рух калектывізацыі на працягу першых месяцаў новага гаспадарчага году нарастае яшчэ большым тэмпам.

За кастрычнік г. г. арганізавалася 230 новых калгасаў на 200000 гэкт.

Па аграмаджанаму сэктару да канца 1929 г. мы маем 336000 г., з якіх прыкладана, 75 проц. работа апошняга году.

Гэтае нарастаньне калгаснага руху дае нам упэўненасьць у тым, што ўся тая работа, якая праводзілася на працягу гэтага году мае магчымасьць запраэктаваць на 1929-30 г. давядзеньне пасяўной плошчы пад калгасы на 20 проц. ад усяго пасяўнога пляцу.

Трэба падрыхтаваць кадры спэцыялістаў

Аднак, было-б вялікай памылкай з майго боку гаварыць толькі аб дасягненьнях, якія мы мелі на працягу апошняга часу. Мы маем таксама шэраг недахопаў у практычнай працы і ў кіраўніцтве гэтым рухам. Мы маем таксама і цяжкасьці, якія ёсьць і будуць на працягу бліжэйшых гадоў у нашай працы. Гэтыя недахопы я надзяляю на дзьве групы. Першая з іх гэта тая, якая цалкам ад нас не залежыць, гэта тыя цяжкасьці з недахопамі сельска-гаспадарчых спэцыялістаў і недастатковая колькасьць арганізатараў і кіраўнікоў буйнай сацыялістычнай гаспадаркі.

Адна справа кіраваць адзіналічнай гаспадаркай, а другая справа кіраваць гаспадаркай, якая ахапляе 5-10-12 тыс. га. Такая гаспадарка больш складаная, чым любая наша беларуская фабрыка ці завод, і таму неабходны кадры ў нашым далейшым будаўніцтве па кіраўніцтву такімі буйнымі сацыялістычнымі гаспадаркамі. Пытаньне аб шырокай агранамізацыі калгасьнікаў сёньня стаіць вельмі востра і, мне здаецца, што ў нас па кантрольных лічбах пяцігодкі і на 1929-30 год у гэтым месцы маецца значны разрыў, які, па мойму, трэба запоўніць. Трэба хаця-б прыблізна падрыхтаваць такую колькасьць, якая-б адпавядала таму руху, які маецца зараз у нас у вёсцы—гэта перабудова дробных распыленых сялянскіх гаспадарак у буйныя сацыялістычныя гаспадаркі.

На прыблізных падліках НК Зему, пры тых тэмпах, якія мы зараз маем, зьяўляецца мінімальнай неабходнасьцю на працягу пяцігодкі падрыхтаваць ня менш як 20 тысяч спэцыялістаў, з іх 10000 з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй. Нам таксама неабходна падрыхтаваць 20 тысяч трактарыстаў, якія павінны будуць працаваць у гэтых гаспадарках.

Такім чынам, гэтыя скромныя лічбы ўсё-такі ўзрастаюць амаль што ў 10 разоў супроць тых лічбаў, якія былі вызначаны ў кантрольных лічбах пяцігодкі.

Трэба будзе, каб Сэсія даручыла СНК перагледзець сетку, перагледзець колькасьць выпускаемых нашымі навучальнымі ўстановамі спэцыялістаў, а таксама прыняць меры да пашырэньня сеткі курсаў, якія-б маглі зрабіць агранамічна пісьменнымі, хаця-б поўпісьменнымі, тых калгасьнікаў, якія павінны працаваць у зусім іншых умовах, чым яны працавалі да гэтага часу.

Трэба выкарыстаць інвэнтар, які маецца

Па нашых скромных запатрабаваньнях трэба мець да вясны на палёх буйных гаспадарак хаця-б пару тысяч трактараў, трэба мець сотню-другую малатарняў, сотню-другую касілак, жнеярак і г. д. Аднак, задаволіць поўнасьцю нашы запатрабаваньні ня ўдасца, бо нашага трактарабудаўніцтва, якое толькі пачынае разьвівацца, ня зможа даць тую колькасьць машын, якая патрэбна новаму віду гаспадаркі.

І тут трэба, таварышы, сказаць прама: з першага дню арганізацыі, калі прымаецца ўстаў таго ці іншага калгасу, ужо насылаюць цэлы шэраг хадайніцтваў аб тым, каб ім выдзялілі трактарныя калёны, складаныя машыны, а такой магчымасьці мы сёньня яшчэ ня маем і сёньня чакаць задавальненьня нашых заявак ад Саюзнага ўраду на гэтыя складаныя машыны нельга. Трэба ў першую чаргу ставіць пытаньне аб тым, каб цалкам і поўнасьцю скарыстаць тыя сродкі вытворчасьці, якія ёсьць у самага сялянства. Будзем чакаць трактараў, спадзяваецца, што яны ў бліжэйшы час у нас будуць у такой колькасьці, як нам трэба, але каня, вала, плуг трэба скарыстаць на ўсе 100 проц., арганізоўваць іх найлепш, каб эфэктыўнасьць іх работы, вытворчасьць іх была-б значна большая, а яна і будзе большай, чым гэта было ў індывідуальных гаспадарках.

Перад намі стаіць таксама пытаньне аб тым, што той інвэнтар, які сёньня выпускаецца нават нашай беларускай прамысловасьцю, той плужок, сячкарня і іншыя машыны, якія былі прыгодны для хутара, якія былі прыгодны для індывідуальнай гаспадаркі, сёньня яны не прадукцыйны і мала прыгодны да буйных гаспадарак. Гэта вымушае ставіць пытаньне аб тым, каб пераглядзець праграму нашага, хаця-б дробнага машынабудаўніцтва, вырабляць у нашай прамысловасьці такі інвэнтар, які быў-бы прыстасаваны да запатрабаваньняў вышэйшай формы калектыўнай гаспадаркі.

Прыстасаваць працу ўсіх устаноў да калектывізацыі.

Зараз дазвольце перайсьці да нашых недахопаў, якія па-мойму, цалкам залежаць ад нас, і якія могуць быць у самы кароткі час зьнішчаны. Вось тыя недахопы: паперашае, па-мойму, яшчэ ня ўсюды і ня ўсе цалкам асьвядомілі неабходнасьць шпаркага пераходу на вышэйшыя формы землякарыстаньня. Ёсьць спробы паасобных працаўнікоў, праўда баязьлівыя ў сучасны момант утрымаць ад гэтага руху партыю, савецкія арганізацыі, каб мы не ішлі такім тэмпам, якім мы ідзем, з прычыны нашай арганізацыйнай няздольнасьці, тэхнічнай няўзброенасьці, недахопу тэхнічнай базы і фінансаў. Але гэтыя спробы трэба рашуча адкінуць з шляху, па якім мы пайшлі ў апошнія часы ў галіне калектывізацыі, даючы ім самы рашучы адпор, адмятаць, каб ня блыталася пад нагамі тое, што перашкаджае нам цьвёрда ісьці ўперад.

Т. т., увесь наш савецкі апарат, і ў асаблівасьці органы НКЗему павінны перабудаваць сваю працу так, каб яны сапраўды зьяўляліся арганізатарамі, кіраўнікамі таго руху, які даручае партыя правесьці ў жыцьцё.

Мы яшчэ маем такія недахопы, як адсутнасьць пляновасьці.

Тут можа быць скажуць, што немагчыма пляновасьць у такім вялікім руху, які мы маем.

Па мойму, пляновасьць не заключаецца ў тым, каб вызначаць месца, дзе будаваць той або іншы калгас. Па мойму, пляновасьць заключаецца у тым, каб вызначыць эканомічныя цэнтры, якія ў далейшым павінны зьявіцца кустовымі цэнтрамі і энэргетычнай і тэхнічнай базай для калгасаў.

Да гэтай пары ні савецкія органы, якія практычна працуюць на гэтай галіне, ні кааперацыйныя, ні нашы навукова-дасьледчыя ўстановы, ня маюць яшчэ ў галіне поўнай устаноўкі, праца іх яшчэ працягваецца па традыцыі і марудна, часамі не па адрасу, часамі на такіх гаспадарках, над якімі трэба менш усяго працаваць.

Да гэтай працы трэба прыцягнуць усе навукова дасьледчыя ўстановы, каб яны пайшлі на службу таму сацыялістычнаму земляробству, якое ў нас хуткім тэмпам разгортваецца.

Усе сродкі вытворчасьці—у калгасы.

Значным недахопам у нашым калгасным будаўніцтве зьяўляецца і тое, што ня ўсе сродкі вытворчасьці, якія маюць сяляне, цалкам пераходзяць у калгасы. Мы маем цэлы шэраг выпадкаў, калі сяляне, даючы згоду на ўваход у калгас, імкнуцца прадаць лепшыя сродкі вытворчасьці, лепшую жывёлу, часам і лепшы інвэнтар, а потым ужо ідуць ў калгас.

Ад сярэдняй сялянскай гаспадаркі застаюцца некаторыя лішкі, якія часта прадаюцца на базары.

Я лічу, што трэба будзе перагледзець сыстэму паявых узносаў у бок таго, каб забясьпечыць цалкам уцягненьне ўсёй маёмасьці, усіх сродкаў вытворчасьці тых сялян, якія ўваходзяць у калгасы.

Наша Сэсія Цэнтральнага Вык. Камітэту павінна зьвярнуць увагу на гэты недахоп, завастрыўшы ўвагу ўсёй грамадзкасьці, асабліва Калгассыстэмы, каб гэты арганізацыйны і практычны недахоп як мага хутчэй выправіць, каб мець такое становішча, якое дазваляла-б цалкам тыя сродкі вытворчасьці, якія маюцца ў сялянства, пры ўваходжаньні ў калгас былі ўцягнуты ў гэтыя калгасы, што дасьць магчымасьць больш хуткае разьвіцьцё тых гаспадарак, якія будуюцца паасобнымі сялянамі.

Пры наяўнасьці запрадажы лішкаў мы маем таксама і такія зьявішчы, калі зараз-жа пры арганізацыі калгасу, з яго боку прад'яўляюцца запатрабаваньні да дзяржавы на крэдыты, дапамогу і г. д. У той час калі-б цалкам выкарыстоўваць тыя сродкі, якія маюць самі сяляне, то ня было-б такой патрэбы зараз-жа ў крэдытах і дапамозе дзяржавы. Гэты вялікі недахоп, які трэба ў што-б та ні стала зьнішчыць.

Маецца таксама значны недахоп у Калгассыстэме,—гэта адсутнасьць пляновасьці. Дзякуючы гэтаму, не на належнай вышыні пастаўлена праца поўнага скарыстаньня тых сродкаў вытворчасьці, якія маюцца ў гаспадарцы, няма поўнага напрамку ў выкарыстоўваньні сродкаў.

Па мойму, зараз, як ніколі, патрэбна гэтая пляновасьць унутры самой Калгассыстэмы. Больш таго, я лічу, што сёньня толькі лічбовых плянаў недастаткова. Сёньня ў нашых сацыялістычных гаспадарках трэба складаць гаспадарчыя праграмы, якімі павінны прадугледзець ня толькі гаспадарчыя функцыі, але і функцыі наступленьня на капіталістычныя элемэнты, бо тая барацьба, якую мы маем на вёсцы, яна і ў гэтым годзе не спадзе, а наадварот, яшчэ ўзмацніцца, як відаць з тых лічбаў, аб якіх я гаварыў, і аб якіх гаварылі на першым дакладзе.

Наступны недахоп, які залежыць ад нас, гэта тое, што частка нашых калгасаў засьмечана кулацка-нэпманскімі элемэнтамі, у выніку чаго гэтыя калгасы ня выконваюць поўнасьцю тых абавязкаў, якія яны павінны выконваць перад пралетарскай дзяржавай. Мы маем шэраг выпадкаў, калі калгасы ня выконваюць сваечасова дагавору па кантрактацыі. Мы маем такія выпадкі, калі ў калгасах лішкі прадуктаў і сыравіны не заўсёды поўнасьцю здаюцца дзяржаве. Гэтыя калгасы маюць сувязь з прыватным капіталам. Яны не па прызначэньню скарыстоўваюць сродкі. Яны дзеляць гэтыя сродкі паміж сабой на патрэбы спажывецкага парадку.

Гэта высоўвае перад намі пытаньне, асабліва перад Белкалгассаюзам і яго нізавымі звеньямі,—навесьці рашучую барацьбу па ачыстцы калгасаў ад варожых элемэнтаў, а таксама прыняць такія арганізацыйныя меры, якія не дазволілі-б уступленьню кулака ў калгасы. Па мойму, трэба катэгарычна забараніць і ня пускаць кулака ў калгас, які ня ідзе шчыра будаваць сацыялістычную гаспадарку, а ідзе для таго, каб з сярэдзіны ўзарваць яе.

Кулак зьмяніў мэтад барацьбы з савецкай уладай, бо ён бачыць, што адкрытае выступленьне супроць мерапрыемстваў, якія праводзіць савецкая ўлада, яму не ўдавалася і таму ён зараз меняе мэтад. Ён імкнецца ўвайсьці ў калгас дзеля таго, каб з сярэдзіны яго ўзарваць. Гэта павінны мець на ўвазе нашы органы ў сваёй штодзённай практычнай працы.

Нам трэба зьвярнуць увагу, а таксама і завастрыць увагу калгасьнікаў на тым, што калгасы ў бліжэйшы час павінны зьявіцца базай сыравіны і прадуктаў, якія неабходны рабочай клясе і прамысловасьці. Між іншым мы маем такое становішча, што ў калгасах пасеў тэхнічных культур, як каноля, якая так неабходна для нашае прамысловасьці, значна ніжэйшы, чым у індывідуальных гаспадарках. Гэта становішча ненармальнае і ў гэтым напрамку трэба рашуча пайсьці ў бок павялічэньня плошчы пад тэхнічныя культуры.

Таксама трэба рашуча ўзяць курс на далейшае разьвіцьцё жывёлагадоўлі. Мы маем за апошні час пры наліччы росту па ўсіх галінах нашае сельскай гаспадаркі некаторае скарачэньне стада. У гэтым пытаньні рашучую ролю павінен адыграць у бліжэйшыя годы наш аграмаджаны сектар, у прыватнасьці калгасы.

ДЗЕНЬНІК СЭСІІ.

(23 лістапада 1929 г.).

На ранішнім пасяджэньні працягваліся спрэчкі па дакладу аб калектывізацыі сельскай гаспадаркі. У спрэчках выказаліся т.т. Хведзюк, Мерхлін, Масюкоў, Бэйлін, Ластоўскі, Каварка, Верамейчык, Жарын, Патапенка, Шалаховіч, Пятроўская, Юркевіч, Лаціс. Пасьля сканчэньня спрэчак выступілі з заключным словам па дакладу аб калектывізацыі т.т. Тарасенка і Рачыцкі. Для распрацоўкі праэкту рэзалюцыі па дакладу ўтворана камісія ў складзе наступных таварышоў: 1. Рачыцкі, 2. Чарвякоў, 3. Сьмірноў, 4. Масюкоў, 5. Тарасенка, 6. Дубіна, 7. Гарэцкі Гаўрыла, 8. Ластоўскі, 9. Міцькоў, 10. Маціеўская, 11. Іванова, 12. Бэйлін, 13. Малашонак, 14. Нахільніцкі, 15. Анішчанка, 16. Валодзька, 17. Фалейчык, 18. Пугачоў, 19. Мацкевіч, 20. Шапіра, 21. Галавака, 22. Аксючыц, 23. Матус, 24. Хандогі, 25. Пятровіч, 26. Жарын, 27. Дубаўцоў, 28. Колас, 29. Верамейчык, 30. Алексееў, 31. Платун, 32. Вайтэнкаў, 33. Герасімаў, 34. Прусакова, 35. Амбражунас, 36. Каравай, 37. Сьвірыдаў, 38. Шчацько, 39. Грышкевіч, 40. Каваленка, 41. Шалахонаў, 42. Гэрынг, 43. Патапенка. На ранішнім пасяджэньні тав. Рачыцкі зрабіў таксама даклад аб утварэньні Народнага Камісарыяту Земляробства Саюзу ССР. Па гэтаму дакладу ў парадку спрэчак выказаліся т.т. Ігнатоўскі, Пятровіч, Малашонак, Гарэцкі і Дубаўцоў. Сэсія прыняла пастанову па дакладу аб утварэньні Наркамзему Саюзу ССР.

На вячэрнім пасяджэньні Сэсія заслухала даклад аб дзяржаўным бюджэце БССР на 1929-30 г.:

а) даклад СНК БССР—дакладваў тав. Мікуліч;

б) садаклад Бюджэтнай Камісіі ЦВК БССР—дакладваў тав. Платун і

в) выкананьне бюджэту за 1927-28 г.—дакладваў т. Бунін.

ДА СЭСІІ ЦВК БССР.

Ранішняе пасяджэньне пачынаецца з 10 гадзіны.

Парадак дню: спрэчкі і заключнае слова па дакладу аб Дзяржаўным Бюджэце БССР.

Вячэрняе пасяджэньне не адбудзецца.

Сакратар ЦВК БССР А. ХАЦКЕВІЧ.

ПРЫВІТАЛЬНАЯ ТЭЛЕГРАМА СЭСІІ ЦВК.

Новаарганізаваны калгас імя „Зьвязда" ў ліку 315 двароў, на плошчы 3500 гэктараў, Домамерыцкага сельсавету, Клімавіцкага раёну, шчыра вітае сэсію. Калгасьнікі запэўніваюць, што намечаны плян пяцігодкі пад кіраўніцтвам кампартыі выканаем раней вызначанага тэрміну.

Калгас „Зьвязда".

...ьня 24-га лістапада а 6 гадзіне ўвечары ...любе Карла Маркса адбудзецца пася...эньне фракцыі КП(б)Б ЦВК БССР.

БЮРО ФРАКЦЫІ.

...ТУРМУЕМ СТАРЫЯ УСТОІ*).

(Мова фактаў).

...АЯ „ВОПРАТКА" КУЛАКА.

...ьня мы маем зьвесткі, што ў ...віцкім раёне калектывізавана ...80.000 га.

...ьга ня верыць,—зьвесткі даў ...тар райкому тав. Соскін.

... месяцы, нават ня тыдні, а дні ...сяць такія вялікія зьмены.

...ькі 20 проц. зямельнай плошчы ...не займае па сёньнешні дзень ...ідуальная гаспадарка.

...м больш увагі калгаснаму руху, ... бліжэй да ўзьнятага на дыбы ...ця.

...раг ня здасьць лёгка сваіх па... Эканамічны базіс перара...а не ў яго інтарэсах.

...факты кажуць аб тым, што во...астаўся ім. Ён толькі апрануў ... «вопратку», замаскаваўся, ... непрыкметна пралезьці ў стан ...й, будуючых новае жыцьцё і ...й сапай» весьці сваю разбураю... «работу».

...лак цяпер працуе скрыта, так ...а характэрызуе сучасную так... кулака тав. Тарасенка, падма...ючы гэтую характэрыстыку ...амі фактаў.

...Пуцілаўскім сельсавеце досыць ... ня клеілася справа з аргані...ій калгасу «Бальшавік».

...ырае жаданьне асобных бедня...разьбівалася аб актыўнае праці...йнічаньне групы «нехацімцаў», ...някоў і нават беднякоў.

...азалася, што гэтай групай «кі...» лоўкі кулак. Ня гледзячы на ...што «правадырок» «нехацімцаў» ...ыяўляў адкрыта сваёй актыў...і, раённыя работнікі знайшлі ...есаву пяту» актыўнай «нехацімскай» групы—заняліся належнай работай над кулачком і... калгас быў арганізаваны.

У калгас «Ленінскі Шлях» пралезьлі і кулакі. Даволі «тонкай» работай яны з'агітавалі супроць калгасу 17 беднякоў-калгасьнікаў.

Стоіла толькі ізаляваць і выкінуць з калгасу групу кулакоў, якія разлагалі калгас і атмасфэра была аздароўлена.

Але-ж цікава далейшая тактыка выкінутых кулакоў. Самы актыўны з іх Дзякоў выехаў хадаком у Сібір, а тым часам яго жонка, ноччу, перацягнула ў калгасную канюшню сваіх коняў і ўпрасіла заставіць яе ў калгасе.

Пазьней да жонкі зьвярнуўся мужык і кулак адзін за другім зноў пралезьлі ў калгас...

А вось малюнак, проста заслугоўваючы кісьці мастака.

Калгасьнікі з калгасу «Пабеда», які толькі-што арганізаваўся, дружна, грамадой вязуць на поле гной.

Рантам на шляху ім утвараецца «трогательное» спатканьне: стол з белым абрусам і хлеб з сольлю, а побач на бочцы кулачок з прамоваю.

— «Братцы, ішлі мы ўсё разам... праз рэчку... Вы перайшлі... Цяпер нам дапамажэце перайсьці...».

Але-ж не расплакалася «грамада». Бядняк адказаў—

— Так, доўга мы ішлі праз тваю рэчку... Шэсьць год ты перашкаджаў гэтаму пераходу... Усё-ж мы атрымалі «Пабеду», а ты атрымай сваё...

І выразная фіга прарэзала паветра разам з гучным рогатам калгасьнікаў.

А што робіць кулак, згубіўшы шансы пралезьці ў калгас?

— Кулак, якога ня прынялі ў «Ленінскі Шлях», распусьціў на кірмашы гутарку, што ў калгасе міліцыянэр з трох пудоў шэрсьці канфіскаваў—два пуды, што малако ад калгаскіх кароў ідзе дзяржаве, што нават па гэтай глебе калгасьніцы адна другой даёнкамі галовы паразьбівалі...

Каб расьсеяць кулацкую хлусьню прышлося правесьці сур'ёзную контр-работу.

Эканамічны байкот таксама прымяняецца кулаком у дачыненьні да калгасу, як сродак барацьбы з ім.

«Ленінскі Шлях» хацеў купіць у кулака сена.

— Лепш нагнаю, а вам ня дам,—злосна заявіў кулачок.

— Во прыдзе вайна,—награжае кулак Пруднікаў,—пабачым хто з кім заваюе.

«Падмётныя» лісты з пагрозамі актывістам-калгасьнікам зьяўляюцца таксама адным з сродкаў барацьбы ў руках кулака.

Але-ж аб гэтым калі-небудзь у другі раз.

А ХАЎРУСЬНІКІ КУЛАКА?

О, яны ёсьць. Галоўныя з іх, гэта тыя цяжкасьці, якія вырастаюць на шляху сацыялістычнай перабудовы вёскі, дзякуючы прымітыўнай тэхніцы ў сельскай гаспадарцы, дзякуючы бязкультур'ю бядняцка-серадняцкіх мас, дзякуючы недахопу належных кадраў—для будаўніцтва новай сацыялістычнай гаспадаркі.

На ўсе калгасы Клімавіцкага раёну маецца пакуль-што ўсяго толькі два трактары. Гэты недахоп самы галоўны хаўрусьнік кулака.

У той час, калі ў другіх раёнах БССР, дзе няма яшчэ «суцэльнай» калектывізацыі, у кулацкую дуду без асабліва «тонкай» работы з боку кулака грае і некультурная жанчына і «бацюшкі» усіх масьцей, у Клімавіцкім раёне гэтая музыка адыходзіць на задні плян.

Ёсьць факты, калі стары быт, звычкі да ўласьнасьці, у асобе жанчыны, становіцца папярок шляху ў калгас.

— Не пайду і мужыка ня пушчу,—упіраецца жанчына-бядначка,—«Няхай у мяне мала зямлі і палоскі вузкія, але-ж гэта мае. Я іх берагу, як свае, я кожнае калеўца захаваю... А калгас што? Каму будзе дорага не сваё. Ды я сама праз калгаснае поле без дарогі паеду... Таму што не маё».

У Судзілаўскім сельсавеце бедната арганізавалася, каб на агульную ўспашку выехаць урачыстасьцю, з гармоняй, пад чырвоным сьцягам.

Жонка гарманіста наляцела на мужыка ня толькі з крыкам, але і з фізычным уплывам. Яна атабрала гармонію і нават да сьцягу дабіралася...

Фактаў такіх «выступленьняў» у мяне надзвычайна мала, але-ж гэта зусім ня значыць, што ў калгасе ня будзе бытавых войн, што тамака адразу ўкараніцца новы быт.

Над бытавым кансэрватызмам жанчыны, дый ня толькі жанчыны, прыдзецца яшчэ шмат папрацаваць. Уздым тэхнікі вытворчасьці, грунтоўная зьмена эканамічнай базы, новыя вытворчыя ўзаемаадносіны і адпаведная культурна-масавая работа, вось тыя сродкі, якія павінны зьнішчыць бытавы кансэрватызм жанчыны і наогул малакультурнага калгасьніка.

Гэтыя сродкі з цягам часу дапамогуць выкаваць псыхіку новага чалавека, члена калектыву.

Зараз-жа ў Клімавіцкім раёне, дзе «скрозь пайшлі калгасы», малакультурная жанчына не зьяўляецца вялікай перашкодай калгаснага руху.

Яна тут, «як усе».

Другая справа—поп. Яго паводзіны напамінаюць сабою тактыку кулака. Вось прыклад.

Поп Буршын рашыў пралезьці ў калгас. Ён піша заяву, у якой спачатку гаворыць аб эканамічных выгодах буйнай гаспадаркі-маёнтку, а потым і калгасу. У канцы-ж піша так:

—„В коллективизации нет ничего противного совести всякого верующего человека и в особенности христианина. По учению нашей церкви в ней нет ни эллина, ни иудея, ни раба, НИ СВОБОДНОГО, но все мы братья и должны жить одной общей жизнью. Христос ясно сказал богачу—„Иди продай имение твое и иди за мной, чтобы жить для людей". На основании изложенного прошу Климовицкий сельсовет записать меня в коллектив. Служба по должности священника, по фактическому вступлению в коллективную жизнь, будет мною оставлена".

Проситель гр. Буршин Георгий.

Як бачыце, баця «зусім» гатоў ісьці ў калгас.

Ён «давёў», што «в колективизации нет ничего противного совести верующего и в особенности христианина». Нават тэкст «священного писания» дзеля гэтага «приспособил...»

Ой, ці пусьцяць бацю ў калгас з яго жаданьнем жыць там і працаваць «по-христиански».

ПОП „ТРАПІЎ У НЭРАТ".

З папамі, наогул, у Клімаўшчыне дрэнная справа. Матар'яльная база выпаўзае з-пад іх ног. Куды кінуцца? Нібы трапіў у нэрат,—а ні ўзад, а ні ўперад. З тыдзень назад яшчэ было з пару калек у царкве, а сёньня а ні-ві.

Учора хоць званы гулі на званіцы, а сёньня дык бліжэйшы калгас сваю частку званоў да сябе цягне.

Што рабіць?

А поп Гудок (Асмолавіцкі сельсавет) на сходзе сялян сам ставіць пытаньне аб перадачы царквы пад клюб.

Лес рук прагаласаваў за.

Аднагалосна!.. І з месца ў кар'ер зьляцелі крыжы; на іконастасе зьявіўся экран, а на хорах затрашчаў кінаапарат.

Закурылі дзяды люлькі набітыя пакуль-што самасейкай, сядзяць на лаўцы, глядзіць на жывых людзей там, дзе раней стаялі ня жывыя багі і разважаюць—

— Не, яно такі праўда бальшавікі кажуць, ня бог стварыў людзей, а людзі бога...»

А поп Гудок?

Ды што Гудок?!

Ён табе, калі ласка, расу апране і будзе кінушку круціць і замест—«благословенно царство» зарычыць—

«Бытие определяет сознание», а загадаюць дык і—«далоў багоў» на ўсе «главы» будзе сьпяваць.

У яго зараз ёсьць зусім канкрэтная праблема—пралезьці ў калгас.

Зьвярнуўся да тав. Тарасенкі, земляком яго аказаўся.

— Як бы гэта, Мікола Лукіч, у калгас запісацца?»

— Нейкі карэспандэнт аднэй Менскай газэты падвярнуўся, падтрымаў бацю:

— Так, трэба прыняць.

Але-ж Тарасенка адмаўляецца канкрэтную праблему баці вырашыць так, як баця хоча.

— Як «народ»?—гэта іх справа...

Поп з заявай да «народу»—

— Калі ласка, прыміце...

— А «народ» калгасны баціну ласку ведае. Сход са сьмехам заяву папову слухае і сваю пастанову выносіць:

— Прымаючы пад увагу, што ў гр. Буршына ўлічана ўсяго 100 пуд. лішкаў, накінуць яшчэ 200 пудоў...

— Што зробіць далей былая «паства» са сваім «пастырам», гэта сур'ёзнае пытаньне, яно ня толькі практычнае пытаньне, але і прынцыповае.

А пакуль што, людзі адплылі на новую зямлю і патрошку «паляць караблі», каб не зварачвацца назад.

А вось і яшчэ больш «выразны» факт.

Баця, які ўчора ваўком на калгас пазіраў, сёньня «преобразился».

Нібы духам сьвятым на айца «пакаціла». Прамовай вялікай «за калгас»... праслабіла:

— Досыць... Праваслаўныя... Грамадзяне... Я вам больш ня служу.

У калгас ідзіце...

Зьнімаю сан...

— Не жартуеш баця?—адгукнуліся галасы... А ну-ка, сядай на стул, мы дапаможам...»

І «пасомыя» адрэзалі баце валасы і нават бараду.

Ці ёсьць тутака над чым сьмяяцца? Я лічу, што—не.

Мне часта ўспамінаецца словы майго добрага знаёмага латыша, старога паляўнічага:

— Рубіць хвост—гэта зусім простая работа,—сказаў стары, калі сусед адсек свайму сабаку хвост, каб зрабіць з дварнягі гончага.

Так, гэта досыць «простая» работа, калі такім чынам вырашаецца пастаўленае практыкай жыцьця і барацьбы вострае прынцыповае пытаньне.

Не ў валасох справа, а ў больш у тым, што пад валасамі; а калі далей разважаць, дык і «сознание» расьце, як валасы на «бытии».

Перабудоўваецца эканамічная база і аднымі нажніцамі цырульніка складанага эканамічнага пытаньня не вырашыш.

Зразумела, прыведзеныя факты з папамі характэрны для перыяду «вялікай ломкі», якая адбываецца ва ўсіх галінах жыцьця і працы на Клімаўшчыне, характэрны і як адзнакі некаторага пералому, якія назіраюцца пры «суцэльнай» калектывізацыі.

Але наконт гэтага ў нас маюцца больш выразныя факты.

Канец будзе.

Вадзім Бязьмежны.

*) Працяг. Пачатак гл. „С. Б." № 266.

РАШУЧЫ ПРАТЭСТ

супроць антысавецкай кампаніі, цкаваньня фашысцкай прэсай нашага прадстаўніцтва і правакацыйных паводзін львоўскай улады.

Тав. Багамолаў заявіў пратэст.

ВАРШАВА, 22-XI. Польскі друк ня тоіць свайго спачуваньня да фашысцкіх граміл, якія спрабавалі разграміць савецкае консульства ў Львове.

Паўнамоцны прадстаўнік СССР у Польшчы т. Багамолаў наведаў Залескага і заявіў пратэст супроць паводзін львоўскае ўлады, якая ня ўжыла захадаў, каб абараніць савецкае консульства ў Львове ад нападу.

Тав. Багамолаў ставіць здарэньне ў Львове ў сувязь з антысавецкай кампаніяй супроць паўнамоцнага прадстаўніцтва, якое праводзіцца ў апошні час польскім друкам.

* * *

ВАРШАВА, 23-11. Польскае тэлеграфнае агенцтва паведамляе: „Польскі міністр замежных спраў Залескі прыняў учора пасланьніка СССР Багамолава ў сувязі з дэманстрацыяй украінскай нацыяналістычнай моладзі перад памяшканьнем савецкага консульства ў Львове.

Залескі выказаў свой жаль у сувязі з меўшымі месца інцыдэнтамі, якіх паліцыя не магла з належнаю хуткасьцю ліквідаваць, з прычыны таго, што яны здарыліся адначасна ў розных мясцох. Залескі заверыў Багамолава, што ўрад ужыў захады з мэтаю зрабіць немагчымым паўтарэньне такіх інцыдэнтаў у будучым.

Па справе праводзіцца дазнаньне; вінаватыя будуць пакараны".

* *

Бандыцкі напад арганізаванай зграі польска-украінскіх фашыстаў на наша консульства ў Львове быў загадзя падрыхтаваны зацікаўленымі кіруючымі палітычнымі коламі. У апошні час уся фашысцкая прэса сыстэматычна цкавала нашы прадстаўніцтвы, узводзячы паклёп на паасобных працаўнікоў прадстаўніцтва, якія нібыта займаюцца „прапагандай" і „шпіянажам".

«Міралюбнае» выступленьне загадчыка ўсходняга аддзелу пры міністэрстве замежных спраў Галуўкі было дымавой заслонай „міралюбнасьці", за якой хаваецца шалёная падрыхтоўка да нападу на СССР. Уся ўрадавая і паўўрадавая фашысцкая прэса падхапіла гэтае выступленьне, як «доказ» сапраўднай „мірнай" палітыкі фашысцкага ўраду, як „доказ добрасуседзкіх" адносін з СССР. Аднačасна гэтая прамова Галуўкі была сыгналам для ўзмацненьня антысавецкай кампаніі, для стварэньня „грамадзкай думкі", што Польшча імкнецца да «найлепшых адносін» з сваім усходнім суседам. Такую-ж заяву зрабіў польскі пасланьнік у Маскве Патэк. Якую мэту мелі гэтыя заявы, мы пісалі ва ўчарайшым нумары „Савецкай Беларусі".

Сёньня мы маем факты, якія сьведчаць, што «міралюбныя» заявы польскіх палітыкаў і цкаваньне польскай прэсай нашага прадстаўніцтва даюць пэўныя вынікі.

Правакацыйны бандыцкі наскок «дэманстрантаў» на наша консульства ў Львове... і поўная свабода дзеяньняў былі загадзя пагоджаны з паліцыяй. Паліцыя, якая павінна была-б загарадзіць дарогу так званым „дэманстрантам", не дацусьціць зграі бандытаў выбіваць шыбы, дэманстрацыйна адсутнічала, даўшы магчымасьць фашысцкім малайцам „пацешыцца" ў волю. І толькі рашучы адпор супрацоўнікаў консульства абараніў памяшканьне ад поўнага разбурэньня.

Выабражальная дзеля ачмучэньня мас абарона дэмакратызму з боку ППС і іншых сацыял-фашыстаў зьяўляецца прыкрыцьцем клясавай сутнасьці фашызму ў той час, як арганізуюцца фашысцкія бандыцкія напады на прадстаўніцтва краіны, з якой Польшча мае нармальныя зносіны. Арганізуецца цкаваньне савецкага прадстаўніцтва фашысцкай прэсай і гэта тлумачыцца «свабодай друку» ў той час, калі дэманстрацыі польскіх рабочых растрэльваюцца, калі вуліцы Варшавы, Лодзі, Львова і іншых гарадоў заліты рабочай крывёю, газэты рабочых загнаны ў глыбокае падпольле і тысячы рабочых дэманстрантаў пакутуюць у польскіх астрогах.

Мы добра разумеем, што кіраўнікі фашысцкай Польшчы шукаюць выхаду з палітычнага і эканамічнага крызісу ва ўзмоцненай эксплёатацыі працоўных мас, у зьніжэньні заработку, павялічэньні рабочага дню, узмацненьні эксплёатацыі працы рабочых, парабкоў, сэзоньнікаў, у мабілізацыі мас да ваеннай кампаніі супроць СССР. Вайна ўсё больш зьяўляецца адзіным выхадам з тупіку, у якім завязла фашысцкая дыктатура.

Але побач з унутранымі прычынамі, палітычным і эканамічным крызісам, якія штурхаюць Польшчу на ваенныя авантуры, ёсьць яшчэ і вонкавыя. Магутны размах сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР, шпаркая індустрыялізацыя краіны і калектывізацыя вёскі рэвалюцыянізуе польскі пралетарыят, і асабліва працоўных Заходняй Беларусі і Украіны. Яны бачаць, што толькі Кастрычнікавая рэвалюцыя разьвязала вытворчыя сілы, толькі пралетарыят і яго авангард—камуністычная партыя здольны вызваліць з кайданоў капіталістычнай эксплёатацыі. Вось гэты рост рэвалюцыйнай сьвядомасьці і арганізаванасьці працоўных Польшчы, Заходняй Беларусі і Украіны і зьяўляецца далакопам польскага фашызму.

Разам з тым на Заходняй Украіне і Беларусі ўзрасла актыўнасьць усіх нацыянал-фашысцкіх груповак. Такія факты, як пратэст украінскага пасольскага клюбу супроць арышту контр-рэвалюцыйнай банды ва УССР на чале з акадэмікам Яфрэмавым, як наладжаньне «украінскімі» студэнтамі антысавецкай дэманстрацыі і нападу на наша консульства, як заклік беларускіх фашыстаў з пад знаку „Крыніцы" да чыннай дзейнасьці супроць СССР, дзе нібыта праsьледуюцца беларусы—сьведчаць аб тым, што польскі фашызм спусьціў гончых сабак і нацкаваў іх на СССР.

Але сусьветны пралетарыят і ў першую чаргу пралетарыят Польшчы, Заходняй Беларусі і Украіны дасьць па руках зарваўшымся польскім, украінскім і беларускім авантурнікам і не дазволіць парушаць сацыялістычнага будаўніцтва.

Працоўныя СССР і наш урад ужо не раз даказвалі [illegible]

У СССР.

НА ЎСЕУКРАІНСКАЙ СЭСІІ ЦВК.

УСЕУКРАІНСКАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК РАШУЧА ПРАТЭСТУЕ СУПРОЦЬ СПРОБЫ КОНТР-РЭВАЛЮЦЫЯНЭРАЎ ПРЫКРЫЦЦА ІНТАРЭСАМІ НАВУКІ.

ХАРКАЎ, 20-XI. На пасяджэньні Сэсіі Ўсеукраінскага ЦВК 22 лістапада акадэмік Корчак-Тапяркоўскі сказаў: „Выступаючы ад імя Усеукраінскай Акадэміі Навук, я спынюся на тым паведамленьні, якое агалошана ў друку ў сувязі з выкрытай і ліквідаванай на Украіне контр-рэвалюцыйнай арганізацыяй, называўшай сябе „саюзам вызваленьня Украіны". Сярод асоб, якія былі на чале гэтай арганізацыі, ёсьць адзін акадэмік і некалькі супрацоўнікаў Акадэміі Навук.

Ад імя Акадэміі я, як неадменны сакратар, выказваю рашучы пратэст і абурэньне гэтай спробай з боку контр-рэвалюцыянэраў прыкрыць інтарэсы варожых сіл і злачынную працу, якую яны праводзілі на Украіне, інтарэсамі навукі, культуры і нацыянальнага вызваленьня.

Тыя задачы, якія ставіць перад сабою «союз вызваленьня Украіны» закранаюць не інтарэсы украінскай нацыянальнай культуры, а мелі на мэце аднавіць вярхоўны капіталізм і вярнуць уладу абшарнікаў і капіталістаў над пралетарыятам і працоўнымі масамі. Справа датыкалася незадаволеньня сацыялістычным характарам нашага будаўніцтва і сацыялістычнай культурай. Зьнішчыць рабочую Савецкую Украіну—вось чаго дамагаліся гэтыя ворагі працоўных, гэтыя ворагі сацыялізму.

У сувязі з гэтым мы можам адважна і цьвёрда заверыць вас, што сярод здаровага асяродку навуковых сіл Усеукраінскай Акадэміі Навук, як старэйшага, так і малодшага пакаленьня, сярод абноўленага і пашыранага складу акадэмікаў спроба контр-рэвалюцыянэраў прыкрыцца інтарэсамі ўкраінскай культуры і навукі выклікала рашучы пратэст і абурэньне".

Асаблівасьці ў будове мозгу У. І. Леніна.

(Паведамленьне дырэктара інстытуту па вывучэньні мозгу).

МАСКВА, 22-11. У інстытуце па вывучэньні мозгу дырэктар інстытуту прафэсар Фогт (Бэрлін) паведаміў, што пры дасьледваньні шматлікіх мікрафатаграфій прапаратаў ён знайшоў у трэцім пласьце кары пірамідныя клеткі такой вялічыні, якое яму ніколі не даводзілася наглядаць раней. Пірамідныя клеткі зьяўляюцца асацыяцыйнымі клеткамі, г. зн. такімі, якія ўзруша- [illegible]

На кітайскім фронце грамадзянскай вайны

Крытычнае становішча нанкінскага ўраду.

Здрада прыхільнікаў нанкінскага ўраду.

Войскі Чан-Кай-Шы церпяць паражэньні.

ШАНХАЙ, 23-11. Чан-Кай-Шы загадаў двум дывізіям, а таксама часьцям паветраных сіл, якія змагаюцца ў сучасны момант у правінцыі Хэнань, тэрмінова выступіць у Гуандунь.

Лі-Хуан-Іен, які атрымаў ад Нанкіна буйныя сумы разам з іншымі гуансійцамі ад Чан-Фа-Гуя, заявіў аб сваёй салідарнасьці з войскам Гоміньдзюну і аб намеры захапіць Кантон. Сёньня вернае Нанкіну войска Гуансійскай правінцыі пакінула Ўчжоу, Шуйін і іншыя пункты, умацаваўшыся ў Саншуі, дзе намераны даць бой, ад вынікаў якога будзе залежаць лёс Кантону.

Думаюць, што пасьля ўваходу антынанкінскіх сіл у Кантон, туды прыедзе Ван-Цзын-Вэй, які знаходзіцца зараз у Ганконзе, і заснуе новы „левы" ўрад разам з Чжан-Фа-Гуем, якому будуць даручаны вайсковыя справы.

У Ханькоу тайна вярнуліся антынанкінскія дзеячы разам з Ху-Цзу-Дао, якія праводзяць падпольную працу супроць нанкінскага ўраду. За апошнія дні ў Ханькоу арыштавана і пакарана сьмерцю шмат прыхільнікаў Фынь-Юй-Сяна. Учора арыштаван галава мясцовага „бюро грамадзкага спакою". Чакаюцца далейшыя арышты.

Аб трывожным настроі ў Нанкіне сьведчыць афіцыйнае паведамленьне ўрадавага агенцтва Гоминь аб тым, што Чан-Кай-Шы рыхтуе маніфэст да ўраду з зазначэньнем на неабходнасьць тэрміновага ажыцьцяўленьня шэрагу рэформ.

Фынь-Юй-Сян захапіў Сяньян.

ТОКІЁ, 22-11. Водлуг паведамленьня „Токіё-Асахі" з Ханькоу, войска Фынь-Юй-Сяна захапіла Сяньян.

Паўстаньне войска ў Сяньяне.

ШАНХАЙ, 22-11. Эвакуацыя Сяньяну нанкінскім войскам выклікана паўстаньнем войска, якое знаходзіцца ў гэтым горадзе. Як відаць, паўстаньне набыло пагрозныя разьмеры. Паўстаўшыя з посьпехам адбілі ўсе спробы разброіць іх.

Каштоўныя вурокі ваеннай справы.

ПЭЙПІН, 21-11. „Журналь-дэ-Пэйпін" піша, што выступленьні савецкай арміі зьяўляюцца каштоўнымі вурокамі ваеннай справы. Інтэнсыўнасьць паветраных бамбардыровак ст. Манчжурыя, Чжалайнора і інш., якія ў выніку бамбардыроўкі абярнуліся ў руіны, паказвае, што савецкая авіяцыя стаіць на належнай вышыні. Газэта падкрэсьлівае, што Чырвоная армія паказала высокі баявы курс, дысцыпліну і добрую арганізацыю.

Мукдэнскі ўрад зьнізіў тон.

ШАНХАЙ, 22-11. З японскіх крыніц распаўсюджваюць весткі, што Мукдэн канчаткова рашыў распачаць з Масквою непасрэдныя перамовы аб УК чыгунцы. Адною з прычын, якая прымусіла Мукдэн ухваліць такое рашэньне, лічаць паражэньні, ад якіх ня ўхіліцца нанкінскі ўрад на поўдні.

Дагаварыліся.

ВЕНА, 21-11. Пасьля таго, як у парляманце па каталіцкіх канстытуцыйных справах скончылася першае чытаньне прапанаванага прэм'ерам Шобэрам праэкту рэформ канстытуцыі, Шобэр распачаў перамовы з прадстаўніком сацыял-дэмакратычнай фракцыі Данэбэргам з мэтаю дасягнуць згоды па пунктах, якія засталіся яшчэ спрэчнымі. У лік гэтых спрэчных пунктаў уваходзяць пытаньні аб будучым адміністрацыйным становішчы Вены, аб так званым законе супроць тэрору, аб надзвычайных паўнамоцтвах прэзыдэнта і г. д.

Большасьць буржуазных газэт не закранае вынікаў гэтых перамоў. Сацыял-дэмакратычны друк правінцыі, наадварот, адкрыта дае зразумець, што перамовы гэтыя скончыліся згодаю.

Мэксыка адказала.

НЬЮ-ЁРК, 21-11. Мэксыканскі ўрад паведаміў аб адмове ад правоў экстэрытарыяльнасьці ў Кітаі.

Хутка пачнецца торг.

ПАРЫЖ. Франка-нямецкія перагаворы аб Саарскай вобласьці пачнуцца ў бліжэйшыя дні.

ВЫМЯТАЮЦЬ БЕЛАГВАРДЗЕЙСКУЮ ТРУХУ

БЭРЛІН, 21-XI. Як паведамляюць з Данцыгу, данцыгскі сэнат распушчае некаторыя арганізацыі, заснаваныя ў Данцыгу быўшымі чынамі расейскай царскай арміі. У абгрунтаваньні гэтых пастаноў зазначаецца, што дзейнасьць гэтых арганізацый магла-б шкодліва адбіцца на дзяржаўных інтарэсах Данцыгу.

У сувязі з гэтым загадам данцыгская паліцыя выслала з Данцыгу царскіх генэралаў Глазэнапа, Лебедзева і Якаўлева.

Канфэрэнцыя кансэрватараў.

ЛЁНДАН, 21-11. Адчынілася штогодная канфэрэнцыя кансэрватыўнай партыі. На канфэрэнцыі прысутнічае 4 тысячы дэлегатаў ад усіх мясцовых арганізацый партыі.

Паліцэйская правакацыя.

ПАРЫЖ. Агенцтва Гавас паведамляе, што ў Бэйруце (Сірыя) паліцыяй выкрыты склад зброі, мітралез, гранат, пораху. Зроблены шматлікія арышты.

Аб прапрацоўцы рашэньняў лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б).

Пастанова бюро ЦК КП(б)Б.

1. Высунуць перад усімі партарганізацыямі КП(б)Б як галоўнейшую першачарговую задачу прапрацоўку і папулярызацыю рашэньняў лістападаўскага Пленуму ЦК УсеКП(б), мабілізуючы масы на рэалізацыю гэтых рашэньняў (пралетарскія масы гораду, рабочых саўгасаў, батракоў, калгасьнікаў і бядняцка-серадняцкія масы вёскі).

2. Прапрацоўку і папулярызацыю рашэньняў лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б) арганічна ўвязаць з агітацыйна-прапагандысцкай работай, праводзімай у сувязі з рашэньнямі верасьнёўскага пленуму ЦК КП(б)Б.

3. Лічыць неабходным, акрамя паглыбленай прапрацоўкі партактывам рашэньняў лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б):

а) пастаноўку на агульных сходах партячэек ня менш аднаго дакладу аб выніках лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б), прычым гэтыя даклады павінны суправаджацца намячэньнем канкрэтных мерапрыемстваў (у рамках данага прадпрыемства, установы, сельскага раёну і г. д.) па выкананьню рашэньняў пленуму;

б) арганізацыю па ўсіх зьвеньнях партасьветы 4-х гутарак [illegible] (па матар'ялах пленуму):

1) Вынікі першага году пяцігодкі і контрольныя лічбы на 1929-30 г.

2) Вынікі і задачы калгаснага будаўніцтва.

3) Аб кадрах сацыялістычнага будаўніцтва.

4. Партыя ў барацьбе з фракцыйнай дзейнасьцю правай апазіцыі і „левых" загібаў (Барацьба з правым ухілам і чарговыя задачы).

Акрамя таго, у сувязі з вялізарным палітычным значэньнем для КП(б)Б, паставіць спэцыяльную гутарку: „Барацьба з шавінізмам наогул і з беларускім нацыянал-дэмакратызмам—у асаблівасьці".

в) Пастаноўку на беспартыйных сходах у горадзе і вёсцы дакладаў на тэму: „Вынікі [illegible] пяцігодкі і задачы сацыялістычнага будаўніцтва", прычым [illegible]

4. Шырока скарыстаць [illegible] палітычныя кампаніі [illegible]

5. Даручыць АППАД [illegible] лістападаўскага пленуму ЦК У[illegible] з прыцягненьнем матар'ял[illegible] сацыялістычнага будаўніцт[illegible] па рашэньнях верась[illegible] Пленуму ЦК КП(б)Б.

6. Шырока разгарнуць [illegible]леньне пастаноў лістапад[illegible] пленуму ЦК у друку, цесн[illegible] заўшы паасобныя пытань[illegible] сцовым матар'ялам.

Рэзалюцыя пленуму ЦК ЛКСМБ

па дакладу т. Васілевіча аб рашэньнях лістападаўскага пленуму ЦК Усе[КП(б)]

Пленум Цэнтральнага Камітэту Комсамолу Беларусі, заслухаўшы даклад Сакратара ЦК КП(б) тав. Васілевіча аб рашэньнях лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б) цалкам і поўнасьцю далучаецца да гэтых пастаноў, а таксама да пастановы Менскага партактыву і рэзалюцыі бюро ЦК ЛКСМБ.

Адабраючы пастанову аб вывадзе т. Бухарына з складу Палітбюро і аб папярэджаньні т. т. РыкавУ і Томскаму, пленум ЦК ЛКСМБ адзначае, што Камуністычная партыя, пры цьвёрдым і правільным кіраўніцтве з боку ЦК УсеКП дабілася за апошні год шэрагу новых рашаючых дасягненьняў па шляху сацыялістычнага будаўніцтва.

Мінуўшы першы год пяцігодкі поўнасьцю і відавочна падцьвердзіў правільнасьць генэральнай лініі камуністычнай партыі і ўшчэнт разбурыў усе панічныя прадраканьні правых апартуністых. Прадукцыя буйнай прамысловасьці ўзрасла на 23,7 проц. замест 21,4 па пляну, магутнасьць электрастанцый павялічылася на 20,3 пр., пасеўная плошча ўзрасла на 6 проц. калгасы аб'ядноўваюць мільён сялянскіх гаспадарак, бюджэт зьведзен з правышэньнем, у замежным гандлю маецца актыўны гандлёвы балянс. Плян хлебазагатовак выконваецца ў больш зьменшаныя тэрміны, выканана задача стварэньня 100 мільённага рэзэрвнага фонду. Разам з гэтым мы маем шпаркі тэмп росту абагуленага сэктару ва ўсёй народнай гаспадарцы.

Правыя апартуністы, замест адкрытага і шчырага прызнаньня свайго поўнага палітычнага банкроцтва, сталі на шлях паглыбленьня сваіх памылак, перайшлі на шлях антыпартыйнай фракцыйнай барацьбы супроць ленінскага кіраўніцтва ЦК УсеКП(б) і Камінтэрну, гэтым самым парушыўшы пастановы красавіцкага пленуму ЦК і ЦКК УсеКП.

Правая апазіцыя, перашкаджаючы і тармозячы ход сацыялістычнага разьвіцьця, на даным гістарычным этапе зьяўляецца галоўнай небясьпекай. Прапаганда поглядаў правай апазіцыі і прымірэнцтва да іх, якія ў корані адрозьніваюцца ад генэральнай лініі партыі, несумешчальны з прыналежнасьцю да УсеКП, і ў умовах БССР нацыянал-дэмократызм, як адна з праяў і разнавіднасьцяў правага ўхілу таксама зьяўляецца несумешчальным з прыналежнасьцю да КП(б)Б і ЛКСМБ.

Пленум ЦК ЛКСМБ ацэньвае пазіцыю на апошнім пленуме ЦК УсеКП лідараў правай апазіцыі як двурушніцкую, небальшавіцкую, як манэўр часова адступіць для таго, каб пры першых цяжкасьцях зноў атакаваць ленінскія пазіцыі камуністычнай партыі. Пленум Цэнтральнага Камітэту заклікае увесь васьмідзесяцітысячны Ленінскі комсамол Беларусі яшчэ больш згрупаваць свае шэрагі вакол партыі і бальшавіцкага ЦК УсеКП.

Перажываемая намі паласа сацыялістычнага будаўніцтва патрабуе новыя сотні тысяч арганізатараў прамысловасьці і сацыялістычнай сельскай гаспадаркі і перамогі супраціўленьня варожых клясаў. Гэта высоўвае з асаблівай вастратою праблему кадраў. На вырашэньне гэтай праблемы неабходна ма-білізаваць увагу ўсёй комсамольскай арганізацыі. Неабходна разгарнуць [illegible]ную работу па падрыхтоўцы і па[illegible] ВТНУ, ВНУ і Тэхнікумы новых [illegible] бочых, батракоў, беднякоў і серад[някоў].

Пленум заклікае ўсю комсам[ольскую] арганізацыю да глыбокага і ўпа[р]... вучэньня і прапрацоўкі пастаноў ЦК УсеКП(б), да яшчэ больш уз[мацненьня] штодзённай барацьбы супроць у[хі]лаў ад лініі партыі і асабліва правага ўхілу і прымірэнцтва да [яго,] паслабляючы барацьбы супроць [кулац]кай ідэолёгіі і „левых загібаў".

Выхоўваючы працоўную моладз[ь у пра]летарска-клясавым духу, комсам[ол] ёсьць і будзе верным памоцніка[м партыі] ў яе вялізарнай і цяжкай рабоц[е па са]цыялістычнаму будаўніцтву.

За рашучую барацьбу з правы[м апар]тунізмам, перашкаджаючым наш[ай пе]раможнаму сацыялістычнаму буд[аўніцтву].

Няхай жыве сталёвае адзінств[а камун]істычнай партыі.

Няхай жыве Ленінскі Цэнтраль[ны Ка]мітэт УсеКП(б).

Да поўнай перамогі сацыялізму.

Рэзалюцыя агульнага сходу ячэйкі Цэнтраскладу Белдзярж...

Заслухаўшы інфармацыю аб рашэньнях лістападаўскага пленуму ЦК УсеКП(б), аб вывадзе т. Бухарына са складу палітбюро і аб папярэджаньні іншых лідэраў правай апазіцыі (Рыкаў, Томскі), агульны сход цалкам і поўнасьцю адабрае гэтыя рашэньні і далучаецца да ацэнкі, дадзенай сходам Менскага партактыву.

Агульны сход патрабуе ад Цэнтральнага Камітэту прыняцьця самых найрашучых мер да ўсіх прыхільнікаў антыленінскіх права-апартуністычных тэорый, тэорый, якія цягну[ць] да капіталізму, якія перашк[аджаюць] наступленьню на капітал[істычныя] элемэнты гораду і вёскі і [...] таму сацыялістычнаму буда[ўніцтву,] тэорыі, якія абвергнуты жыць[цём].

Агульны сход запэўнівае, [што пад] кіраўніцтвам Ленінскага ЦК [УсеКП(б)] і ЦК КП(б)Б партыя будзе [...] вясьці рабочую клясу, бядн[ейшыя і] радняцкія пласты вёскі да перамогі сацыялізму.

Няхай жыве Ленінскі ЦК[...]

ФАРПОСТЫ ІНДУСТРЫЯЛЬНАГА КАСТРЫЧНІКА Ў ВЁСЦЫ

Шырэй разгорнем работу па аграмаджваньню сродкаў вытворчасьці ў калгасах. Ачысьцім калгасы ад кулакоў і падкулачнікаў. Уцягнем [...] пласты батракоў, беднякоў і серадлякоў у справу перабудовы вёскі на калектыўных падставах

Неадкладная задача.

Савецкі Саюз уступіў у паласу разгорнутай сацыялістычнай перабудовы вёскі і будаўніцтва буйнага земляробтва. На аснове разгортваньня вытворчай змычкі масавай кантрактацыі, расьце вытворчае каапэраваньне сялянскіх гаспадарак, якое ўсё больш і больш пераходзіць у вышэйшую ступень і перарастае ў калгасны рух. Усьлед за бедняком у калгас пайшоў і серадняк. У сувязі з гэтым калгасны рух набывае важнае значэньне ў справе ажыцьцяўленьня ленінскага каапэрацыйнага пляну.

Вынікі мінулага году нам гавораць, што рух калектывізацыі стаў масавым рухам бядняцка-серадняцкіх мас і абхапіў сабой цэлыя раёны, а нават і акругі. Зараз пытаньне паўстала аб суцэльнай калектывізацыі паасобных вобласьцяў.

Разам з гэтым калгасны рух ставіць перад партыяй цэлы шэраг новых задач, выяўляе цяжкасьці і недахопы калгаснага будаўніцтва. Нізкі ўзровень тэхнічнай базы калгасаў, недахоп кадраў, недастатковая арганізаванасьць і нізкая вытворчасьць працы ў калгасах, засьмечанасьць сацыяльнага складу калгасьнікаў,—гэта на сёньняшні дзень павінна быць вырашана, што дасьць магчымасьць перавесьці калгасны рух на больш шырокі шлях свайго разьвіцьця.

Шпаркі калгасны рух працякае ў абставінах абвостранай клясавай барацьбы. Побач з узмацненьнем адкрытай барацьбы кулацтва супраць калектывізацыі, якая даходзіць да адчыненага тэрору, яно ўсё больш і больш пачынае пераходзіць да скрытых мэтадаў барацьбы і эксплёатацыі, пралязае ў калгасы, у склад іх кіруючых органаў, для таго, каб разваліць іх у самым нутры. На падставе гэтага выяўляецца задача ўзмацненьня барацьбы са лжэ-калгасамі і правядзеньня належнай работы на ачыстцы калгасных шэрагаў ад кулакоў, падкулачнікаў, ад усіх тых, хто ўвайшоў у калгасы для таго, каб іх разваліць. Работа па ачыстцы калгасных шэрагаў ад усякага бруду павінна праводзіцца на працягу ўсёй зімы, з тым, каб калгасы, прыняўшы ў свае шэрагі новыя пласты беднякоў, батракоў і серадлякоў, змаглі арганізавана ўзяцца за правядзеньне веснавой пасеўкампаніі, якая павінна будзе ўнесьці рашучы пералом у работу ўжо існуючых калгасаў.

Побач з чысткай калгасных шэрагаў, паўстае і другая важная задача. Узрост і ўзмацненьне аграмаджаных а ў сувязі з гэтым непадзельных фондаў калгасаў, зьяўляецца базай утварэньня неабходных сродкаў вытворчасьці калгасаў. Усямернае павялічэньне гэтай базы, барацьба супроць расьцягваньня інвэнтару з боку ўступіўшых новых членаў у калгасы, зьяўляецца неабходнай прадпасылкай у справе разгортваньня калгаснага руху.

Трэба памятаць, што дзяржаўная дапамога аказваецца калгасам толькі пры ўмовах росту ўкладаў у калгасы з боку сялянства, асабліва пры умовах выкананьня калгасьнікамі устаноўленых уставамі патрэб па накапленьню унутрыкалгасных фондаў.

Чыстка калгасных шэрагаў і работа па ўзмацненьню аграмаджаных сродкаў вытворчасьці у калгасах павінны заняць першае месца ува ўсёй рабоце па калектывізацыі нашай вёскі.

Я. М.

Кулакі імкнуцца разваліць калгас.

(Чарэйскі р. Магілеўшчына).

У весну гэтага году ў в. Макрадцы зарганізаваўся калгас «Першае Мая». З пачатку арганізацыі калгасу налічвалася 26 гаспадароў. Дзякуючы кепскаму сацыяльнаму падбору, у калгас пралезьлі кулакі і заможнікі.

Пры перавыбарах праўленьня, кулакі прыбралі кіраўніцтва ў свае рукі і пачалі заціскаць беднату. Яны наставілі сваёй мэтай выгнаць беднату, для таго, каб можна была набраць у калгас кулакоў.

Кулацкая зграя, на чале б. кулака, а цяпер старшыні калгасу гр. Бардзілаўскага прымае ўсе меры к таму, каб разваліць калгас. Але гэта ня ўдасца.

Калгасны бруд з складу калгасу павінен быць вычышчаны.

А. Загробны.

Кулацтва ўзварушылася.

(Сьмілавіцкі раён, Меншчына).

У зьвязку з масавай арганізацыяй калгасаў у вёсках раёну ўзварушылася і кулацтва. Яно ўсялякімі спробамі імкнецца пашкодзіць сацыялістычнаму будаўніцтву ў вёсцы, шляхам розных пагрозаў і падпалаў актывістаў вёскі і ініцыятараў калгасаў.

У вёсцы Караваева падпалілі гумно ініцыятара калгасу селяніна Лабанка ўначы кулакі гэтай вёскі, якія вялі раскладваючую работу сярод працоўнага сялянства.

У вёсцы Раўнапольле падпалілі кузьню актывіста-селяніна Людчыка Анупрыя. У гэтай-жа вёсцы ёсьць асобы, якія кажуць: «як толькі будзе калгас, дык вёска згарыць.»

Уначы, 8 кастрычніка, быў пажар у вёсцы Пярэжыр. Згарэла ўся маемасьць і жывёла двух сялян актывістаў. 13 кастрычніка пажар у вёсцы Голацак зьнішчыў 3 гаспадароў.

Кулацтва павяло шалёную барацьбу з калгасамі, маючы імкненьне як-небудзь пашкодзіць і разбурыць іх, але бядняцка-серадняцкія масы яшчэ больш згуртоўваюцца вакол кампартыі, каб даць адпор кулацтву.

Неабходна выяўляць і прыцягваць да адказнасьці шкоднікаў сацыялістычнага будаўніцтва ў вёсцы.

АСА.

Падкулачнік у калгасе.

(Дамановічы, Калінкавіцкі раён.)

Былы сакратар Дамановіцкага сельсавету, а цяпер справавод нарсуду 2 вучастку, Качан Ананас, звольнен з работы ў сельсавеце, як п'яніца і падпявала кулакоў.

Качан, наогул, добры аматар. Меў добрага каня і другую худобу, але калі праўленьне калгасу пайшло рабіць вопісы маемасьці кожнага калгасьніка, дык Качан зараз-жа зразумеў у чым справа: каня прадаў за 350 рублёў, а купіў за 75 рублёў, таксама прадаў некалькі і другой жывёлы з тым разьлікам, каб толькі ня здаць у калектыўную гаспадарку.

Такім калгасьнікам ня месца ў калектыўнай арцелі.

Вока.

Шэф калектывізуе вёску.

Камвуз Беларусі імя Леніна з першых дзён існаваньня ўзяў шэфства над Дудзіцкім і Узьлянскім с-с. Самахвалаўскага раёну.

З першых год шэфтаварыства работу праводзіла ў час асобных кампаній. Толькі ў апошні час работа набыла сыстэматычны характар.

Для таго, каб сяляне ўпэўніліся ва ўсім тым, што казалася на сходах аб калектывізацыі, шэфтаварыства вынесла прапанову аб пасылцы сялян актывістаў на экскурсію ў больш старэйшы і прыкладны калгас. Было абрана пяць чалавек, якія з прад[стаўні]ком шэфа былі накірав[аны ў] адзін з калгасаў Бабруйск[ай ак]ругі. Дэлегаты зьявіліся а[гіта]рамі за калектывізацыю.

Нядаўна ў самай вялікай [вёс]цы Дудзічы арганізаваўся [калгас] з 54 гаспадарак, якому да[лі наз]ву „Камвуз Беларусі". Ст[удэнты] камвузу пачалі праводзіць [збор] сродкаў на ўзмацненьне калгасу.

Раённыя арганізацыі п[авінны] зьвярнуць сур'ёзную ўвагу [на гэ]ты калгас і дапамагчы [яму ў] першых кроках.

А. ФАНДАРЗ[...]

Няма статутаў і літаратуры.

(Асіпавіцкі р., Бабруйскай акругі)

У сучасны момант ня толькі няма літаратуры па калгаснаму руху, але нават і статутаў нідзе ня знойдзеш. Патрабаваньні з боку сялянства на статуты калектыўных аб'яднаньняў вялікія. Мы на працягу сямі месяцаў раздалі каля 500 статутаў. І гэта толькі ў адным раёне!

У нас пры кожнай хаце-чытальні, лікпункце і калгасу арганізоўваюцца гурткі па вывучэньню калгаснага будаўніцтва, для чаго патрэбна масавая папулярная літаратура па калектывізацыі. Накіравалі агранома ў Бабруйск закупіць патрэбную літаратуру. Ён абыйшоў усе кніжныя магазыны і не знайшоў ніводнае кніжкі па [калек]тывізацыі.

І ўсё гэта у той час, калі пытаньня калектывізацыі ідзе [жы]вая барацьба ў вёсцы і кулак [пушчае] ўсялякія чуткі і байкі пра [калгасы,] у той час, калі бедната і серад[някі] з прагнай цікавасьцю слухаюць [праўдзі]вае слова праўды пра калект[ывізацыю].

Далей цярпець такое ста[новішча] нельга. Неабходна тэрмінова [выдаць] патрэбную літаратуру пра прык[ладныя] калгасы і камуны, тэхнічна-а[рганіза]цыйныя бакі гэтае справы.

Вярш[...]

Антысавецкі элемэнт імкнецца разбура[ць] камуну.

(Расьнянскі р., Аршаншчына).

У дзень калектывізацыі, 72 двары —у большасьці бедната, з вёскі Пячкаўка арганізаваліся ў камуну «Чырвоны Факел» на плошчы каля 1000 га. Бедната захацела выйсьці з жабрацтва на лепшую дарогу жыцьця.

Арганізаваліся і пачалі працу. Але нейкім чынам, дзякуючы недагляду беднаты, у камуну ўвайшло некалькі чалавек варожага элемэнту. Бацькі некаторых з гэтых антысавецкіх тыпаў высланы за межы БССР. Папаўся і кулак.

Яны праводзяць разлагаючую працу і ўгаварваюць беднату, каб яна вышла з камуны. Некаторая частка беднаты [і]ця за імі.

Ворагі хочуць забраць у к[амуны] сваю зямельку і пасяліцца ў [...] бокам, каб заўсёды шкодзіць [...]. Перашкоды варожаму элемэнту ня чыпіць. З раёну рэдка хто у камуне, у той час калі [...] павінны вельмі часта, бо [...] яшчэ новая і ёй патрэбна [дапама]гаць.

Патрэбна з варожай агітацы[яй ра]весьці рашучую барацьбу, даць савецкаму элемэнту належны [...] пазбавіць камуну ад яго і т[ады] пойдзе добра.

А. Калюн[...]

Літаратура--мастацтва--крытыка.

„Апошні зьверыядавец“ Міхася Лынькова.

(Погляд рэцэнзэнта) Усё зжывём, усё загоім...

МІХ. ЛЫНЬКОЎ.

...і расказвае рэцэнзэнт фабулу та... іншага мастацкага твору, то ён ро... на нашу думку, мядзьвежую па... аўтару, бо як бы поўны ня быў пераказ—ён заўжды зводзіцца ...остае схемы, унікаючы багата ...насьцяў, якія афарбоўваюць твор ...цей: крытык у такім разе зры... ...пратку вобразаў і нюансаў паэ... ...сьці, аўтарскай інтуіцыі і нау... ...і дапамагае разуменьню твору. ...шчэ палова бяды, калі твор ня... ...ы па памеры, па архітэктоніцы, ...пэртуары разумовага і моўнага ...ця, але, калі твор вялізны, зна... ...а разгортваньню дзеі і пастаноў ...ктуальнейшых пытаньняў нашага ...тады гэткі мэтад звужаецца да ...сьці. Вось чаму, гаворачы пра ...сьць «Апошні зьверыядавец» Лынькова, я ўхіляюся ад падоб... ...схематызацыі твору.

...шляхох да гэгемоніі пралетар... літаратуры, калі багата ёсьць ...ход для яе заваёў, калі варо... літаратурныя групоўкі захінаюц... ...льдай „пралетарскай“ (менаві... двукосьсі) культуры, калі багата ...скажэньняў адзіна-правільнага ...ньня існасьці пралетарскай лі... ...ры, кожны новы твор, адбіваю... ...лейдаскоп нашых дзён з пункту ...ду клясы, прызванай будаваць ...ю ў сьвеце краіну сацыялізму, бясспрэчнае дасягненьне, аб якім ...гаварыць, якое трэба ўважна ...каваць.

...дносінах да аповесьці тав. Лынь... я лічу маёй задачай коратка вы... ...іць пакуль што два асноўныя ...ы; 1) якое месца займае гэты ...у шэрагу астатніх твораў пісь... ...іка і 2) у якім асьвятленьні ...ены аўтарам тыпажы яго апо... (фармальным і псыхалёгічным.) ...ь Лынькоў выступіў у якасьці ...іка дужа нядаўна—у 1926 го... ...ле за параўнальна кароткі адрі... ...асу з-пад яго пяра нарадзілася ...апавяданьняў і багата, у пер... ...чаргу, па сваёй якасьці. Яго лі... ...рны шлях уяўляецца проста. У ...у сваіх апавяданьнях („Над Бу... «Гой“) аўтар аддае дань міну... ...дням—грамадзянскай барацьбе. ...апавяданьні (я сказаў-бы „пар... “), як „Гома“, „Манжур“, „Бе... ...лагол“, „Кларнэт“, даюць тыпы ...якіх прынята ў літаратуры ...фікаваць пад рубрыкай „лішніх“. ...лю агаворку: гэтыя „лішнія“ ...пераважна са „слаўным“ былым ...роста няздольны ўліцца ў су... ...сьць па сваёй інэртнасьці, па ...ультра-рамантычнасьці. Лепшае ...даньне гэтага цыклю—„Андрэй ...“ падмацоўвае нашу думку.

...творца шырокага развою, ар... ...слова і формы і разам з гэтым ...дзянін, які жыве ў наш час, ня ...прамінуць сучаснасьці, ня можа ...шчыць вочы на вялікія зрухі ...эпохі, бо „тот, кто живет луч... ...своей эпохи—живет во всех эпо... ...бо для гэтага заклікана і наша ...тура. Вось чаму Міхась Лынь... ...рыходзіць да аповесьці „Апошні ...ядавец“, якая дае высока-ма... ...ю праяву нашага жыцьця. І ...тое, што пісьменьнік малюе ў ...очы побыт, шкляную гуту ў ...цівых для Беларусі акалічнась...

...боку палітычнага—у аповесьці ...гае твар пісьменьніка—камуні... ...кандэнсаваным бальшавіцкім по... ...на справы. Чытаючы асобныя ...ы аповесьці (пра антысэмітызм, ...'янку, пра некультур'е сярод ра... ...пра шкодніка-дырэктара, было...га афіцэра і савінкаўца, які гне варожую лінію, пра нарасткі новага—новых людзей) бачыш, як палітычнае credo пісьменьніка пратэстуе супроць перажыткаў старога, як ён накладае суворае veto на адмоўнасьці па адхіленьні пралетарска-клясавага сьветагляду. І гэта ўсё ў мастацкіх колерах, усё бяз дыдактыкі і публіцыстыкі.

Хто-ж працуе ў пісьменьніка. Яго тыпажы можна падзяліць на тры групы:

I. (шкоднікі і сьвядомыя і несьвядомыя)	II. (Барацьбіты за новае).	III. (Ахвяры шкоднікаў)
Граеўскі, Шабурда, Сакратар ячэйкі. Заводзкія хуліганы.	Сашка Кавэдла. Яшка.	Валя, Рахіль.

Вядомая справа, што такая клясыфікацыя крыху спрэчная, але, добра памеркаваўшы, з ёю можна згадзіцца. У другую рубрыку я сьвядома ня ўводжу таварыша Анатоля, таму што гэта тып, які выпадкова трапіў на завод, і сьціслай сувязі паміж ім і заводзкім жыхарствам няма. Асяродкам увагі, мне здаецца, зьяўляецца Граеўскі. Тып гэты пададзен рэалістычна. Адразу відаць яго існасьць з яго ўчынкаў. Ён настолькі моцна заціяў у свой гангрэнозны кулак завод, што пад яго ўплыў падпадаюць некаторыя асобы, як, прыкладам, Шабурда. Апошні—дужа цікавы тып. Іх ёсьць яшчэ багата. Шабурда марыць пра ўласны хутар, пад'ігрывае лісьліва пад дудку „дырэктара“, пакрывае злачынствы.

Да клясыфікацыі мне-б хацелася дадаць яшчэ больш. Гэта негатыўны тыпаж—кулацтва, якога няма ў аповесьці [1]), але якое ўплывае на падгніўшае заводзкае жыхарства. Іван Шабурда і прысныя яго—прадукт гэтага ўплыву.

Другая група—Яшка і Сашка. Яшка не знаходзіць зброі супроць заводзкае хваробы і аўтар сьвядома ўводзіць у аповесьць Сашку Кавэдла, бо ён, як новы сьвежы чалавек, адразу чуе пах разлажэньня заводзкага арганізму.

І трэцяя група (ўмоўная). Рахіль зьяўляецца ахвярай грубых, разьюшаных майстраў і хуліганаў. (Адпаведнае глядзі ў справе на заводзе „Кастрычнік“). Валя-ж ахвяра іншага характару. У яе моцная індывідуальнасьць і гэта індывідуальнасьць, параненая фізычна і маральна, бачыць паратунак толькі ў самагубстве. Багата ў аповесьці ёсьць і эпізодычных тыпаў, якія робяць аповесьць рознаколернай і выпуклай, як дзень.

Я хачу застанавіцца на адным дужа спрэчным факце. Я хачу правесьці аналёгію паміж ранейшымі тыпамі т. Лынькова. Я сьцьвярджаю, што Валя, прыкладам, напісана ў моцных рамантычных рысах і дужа набліжаецца да ранейшых тыпаў Лынькова—„лішніх“ людзей. Гэта відавочнасьць. І відавочна тое, што, прыкладам, Юрка Пупок (рыбалоў) дужа набліжаецца да гэроя ап. „Кларнэт“, а бацька Валі, стары гутар Антось, па агульнай трактоўцы падобны да Андрэя Лятуна.

Моманты грамадзянскай вайны (праўда, як элімэнты) уласьцівы аповесьці.

У гэтым якраз я і бачу (акрамя, ведама, стылю) сьціслую сувязь ранейшых твораў Лынькова з „Апошнім зьверыядаўцам“.

У нас прынята маладым аўтарам прышпільваць літаратурнага „Тату“. Гэтага нельга зрабіць у адносінах да Міхася Лынькова, як гэтага намагаецца Алесь Гародня, калі гаворыць:

[1]) Бадай ці ня ёсьць гэта памылка аўтара?

Мячом—пажарам.

Якое пачасьце быць паэтам
Былых у ніволі ў цямніцы,
А сёньня—ўладару над сьветам,
Гартованым агнём людзей.

Што страшна нам? Што нас пужае?
[illegible]
[illegible]
Каб [illegible]

На Ўсход і Захад, там на ворог
Рыхтуе нам крывавы бой,
Мы пройдзем кручы, пройдзем горы,
[illegible]

Чакае нас Парыж і Пекін,
Чакае Лёндан і Берлін,—
З пад нашай [illegible]
Сьцяпан [illegible]

З ніволі вызвалім мільёны,
[illegible]
[illegible]
Савецкім зробім і Нью-Йорк.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
На ворага [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Якое пачасьце быць паэтам
Былых у ніволі ў цямніцы,
А сёньня—ўладару над сьветам,
Гартованым агнём людзей.

М. Чарот.

Менск.

О, Беларусь! твая сталіца
Магутна так расьце, [illegible]
Далёкі [illegible]
Які [illegible]

Заводы, фабрыкі-гіганты
Туманяць дымам сінь даль,
Дзе [illegible] Антанты
Спраўлялі на руінах баль.

Сьпявае вуліца трамвая,
А голас радые-газэт
На хвалях [illegible]
Разносіць радасьць па сусьвет.

Антэны [illegible] гмахі,
Нібы [illegible]
А па-над імі [illegible]
Узьвіваецца аэраплан.

У сэрца [illegible]
Ды як [illegible]
Мне [illegible]
Што [illegible]

Мне кожны крок фабрычнай стройкі
Дае натхненьне ў жыцьці,
І я [illegible]
[illegible]

Вось [illegible] на Ніжнім Рынку,
Ці ля піўніцы [illegible]
Я чую [illegible]
[illegible]

Гляджу на [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Гляджу [illegible]
[illegible]
[illegible]
Сталіца [illegible]

Шарманкі плач [illegible]
Загуліць [illegible]
Толькі [illegible]
Якім ты, Менск, мой, [illegible]

М. Чарот.

Пяцігодка.

Яна падышла да мяне і сказала:
„Таварыш, паслухай [illegible]
За [illegible] на [illegible] вакзале
Прасторы бязьмежныя сьніцца [illegible]“.

І я прачнуўся, [illegible]
Рашучы [illegible]
Прасмалены [illegible]
[illegible]

Я зноў [illegible]
Шырокае [illegible]
Таемны [illegible]
Як [illegible]
Як [illegible]
Цягнік [illegible]
І ў [illegible]

Праплылі [illegible]

І [illegible]
Як [illegible]

І [illegible]
У [illegible]
Прыход [illegible]
І радасьць [illegible]

О, [illegible]
Любае [illegible]
Сягоньня [illegible]

Дае ўсё мы ахоплены творчай воляй,
[illegible]
[illegible]

Сябры!
У будаўнічых рашучых паходах,
[illegible]
[illegible]
Мы творчым [illegible]

[illegible]

Аркадзь Куляшоў.

„У сваёй форме творчасьці М. Лынькова [illegible] Горкі, Бабель і Ісаак Бабель“ (Маладняк, № [illegible] 1928 г.)

Ужо той факт, што [illegible] ставіць побач Горкага і Бабеля [illegible] чыць аб [illegible] джаньні [illegible] нікаў пра [illegible] дзяць [illegible] свой уласны арсэнал [illegible]

[illegible] літаратуры [illegible] перамог [illegible] 1929 г.

[illegible]

Барыс Мікуліч.

ЯШЧЭ АБ РАЦЫЯНАЛІЗАЦЫІ І ЭКАНОМІІ.

(У парадку абгаварэньня).

Сыстэма распаўсюджваньня пастаноў урадавых органаў, якая ў сучасны момант практыкуецца і якая ажыцьцяўляецца апаратамі апошніх, зьяўляецца адной з найбольш грамозных і безгаспадарчых галін. Ніхто яшчэ сур'ёзна не заняўся вывучэньнем пытаньня аб спрашчэньні гэтага вучастку нашай працы. Газэта «Савецкая Беларусь» зьяўляецца афіцыйным органам ЦВК БССР. Здавалася, што раз у гэтым органе зьмяшчаецца афіцыйная пастанова ўраду, дык, на гэтым трэба было-б паставіць кропку (зразумела, ня лічучы публікацый у Зборы Законаў, якая, бязумоўна неабходна). Але, не. Пакуль установа, да якой датычыцца закон не атрымае афіцыйнай выпіскі, дык можа так здарыцца што аб гэтым законе зацікаўленая ўстанова і ведаць нічога ня будзе, а часта (ёсьць такія выпадкі) нават ня лічыць абавязковым для сябе апублікаваны закон. Аб тым, што нашыя ўстановы дрэнна чытаюць законы, якія публікуюцца ў «Савецкай Беларусі», гавораць і факты бясконцых зьвяртаньняў іх у апараты ўрадавых органаў з просьбамі паказаць ці прыняты аб тым ці іншым пытаньні закон (паміж іншым, па тых пытаньнях, якія беспасрэдна датычацца гэтых устаноў), а калі прыняты, дык дзе ён апублікаваны. Ёсьць і такія здарэньні, калі некаторыя ўстановы нават і патрабуюць прысылкі ім афіцыйных выпісак, ня гледзячы на публікацыю адпаведных законаў у «Савецкай Беларусі».

Улічваючы гэтыя настроі, апараты ўрадавых органаў, непакоячыся таго, што зацьверджаныя ўрадам і апублікаваныя ў «Савецкай Беларусі» пастановы застануцца невядомымі для тых устаноў, якія павінны гэтыя пастановы выконваць, пасылаюць зацікаўленым установам ужо апублікаваныя пастановы ў відзе выпісак з пратаколаў „у афіцыйным парадку“. Непасьвечаны ў гэтых справах чалавек ня можа сабе ўявіць—колькі дарэмна псуецца паперы і затрачваецца часу на паказанае дубліраваньне публікаваных законаў, надрукаваньне, зьверку, рассылку апошніх і г. д.

І ўсё гэта толькі таму, што некаторыя дзяржаўныя ўстановы або мала чытаюць афіцыйны орган ураду, або таму, што апараты іх кансэрватыўныя і ніяк ня хочуць, а можа і ня могуць, адвыкнуць ад старых бюракратычных мэтадаў працы—„афіцыйныя паперы“ за нумарам і з расьпіскай па разносцай кнізе. Памятаю нават такі выпадак, калі адзін юрысконсульт цэнтральнай установы (здаецца, ВСНГ) зьвярнуўся ў апарат ЦВК з просьбай даць яму афіцыйную выпіску аб якім-та перамяшчэньні кіраўнічых работнікаў па гэтай установе. Калі яму было паказана на тое, што адпаведная пастанова ўжо апублікавана ў органе ЦВК «Савецкая Беларусь», дык ён, прыкладна, адказаў наступнае: „а як-жа мы гэта афармім па прыказу, мала там што напісана ў газэце“.

Кансэрватызм у гэтых адносінах вялікі і сярод некаторых работнікаў самых апаратаў урадавых органаў.

У мінулым годзе на пасяджэньні Эканомкамісіі мясцкому ЦВК і СПК, згодна прапановы Паркам РСІ, абмяркоўвалася пытаньне аб канкрэтных спосабах эканоміі паперы па ўстановах. І вось, калі ў мэтах сапраўднай эканоміі паперы была ўнесена прапанова аб тым, каб адмовіцца ад пасылкі афіцыйных выпісак па тых пастановах, якія своечасова публікуюцца ў «Савецкай Беларусі», дык адзін адказны працаўнік Кіраўніцтва Спраў СНК БССР катэгарычна адмовіўся ад гэтай прапановы і нават паставіў пад сумненьне выкананьне наогул усіх пастаноў Ураду, у выпадку прыняцьця Эканомкамісіяй такой пастановы.

Я лічу, што гэтую справу трэба ўрэгуляваць шляхам выданьня спэцыяльнага закону Ураду аб парадку наогул азнаямленьня дзяржаўных і грамадзкіх устаноў, а таксама і насельніцтва з пастановамі Ураду. Гэтым законам павінна быць катэгарычна забаронена апаратам пасылаць выпіскі па тых пастановах, якія ў афіцыйным парадку своечасова апублікаваны ў газэце «Савецкая Беларусь».

Не гаворачы ўжо аб тэй вялікай эканоміі паперы, і таго спрашчэньня працы, якія будуць такім шляхам дасягнуты,—гэтым павялічыцца тыраж, а таксама ўздымецца аўтарытэт і папулярнасьць урадавага органу «Савецкая Беларусь».

«Савецкая Беларусь» павінна знайсьці самае шырокае распаўсюджваньне сярод усіх бяз выключэньня ня толькі дзяржаўных, але нават і грамадзкіх устаноў БССР і ўсяго савецкага актыву.

Афіцыйны аддзел «Савецкай Беларусі» ўсе цэнтральныя ўстановы, выканкомы і саветы, а таксама паасобныя іх працаўнікі павінны чытаць у такой-жа меры ўважліва, як і афіцыйныя адносіны Ураду, накіраваныя спэцыяльна гэтым органам.

Прыняцьцё Урадам такой пастановы, бязумоўна, акрамя ўсіх пералічаных выгад, зьявіцца таксама адным з мерапрыемстваў па папулярызацыі урадавага органу.

Л. С.

ЭПІДЭМІЯ БРУШНОГА ТЫФУСУ І ШКАРЛЯТЫНЫ.

Эпідэмія брушнога тыфусу ў БССР пасьля вайны і рэвалюцыі дасягнула найвышэйшай сілы ў 1925 годзе; з 1926 году гэта эпідэмія пачынае зьніжацца і ўжо значна падае ў 1927 і 1928 годзе. Гэта яскрава відаць з наступных статыстычных даных аб руху эпідэміі брушнога тыфусу за шэраг гадоў. Так, захварэла на брушны тыфус на 10 тысяч насельніцтва:

У 1925 г.—14,4
1926 „—10,8
1927 „— 6,4
1928 „— 3,9

Адгэтуль відаць, што амаль у 5 раз зьнізілася эпідэмія ў 1928 г. ў параўнаньні з 1925 г.

Але ў 1929 годзе, у жніўні месяцы, захворваемасьць на брушны тыфус раптам павялічваецца. У верасьні м-цы эпідэмія значна пашыраецца і перавышае эпідэмію за тыя ж месяцы папярэдніх гадоў, пачынаючы з 1926 году. Трэба адзначыць, што эпідэмія брушнога тыфусу наогул, па статыстычных даных, **кожны год дае найвялікшы выбух у верасьні месяцы**, у кастрычніку і лістападзе некалькі зьніжаецца, а ў сьнежані і студзені зноў падвышаецца, дасягаючы амаль першапачатковага ўздыму, з лютага-ж месяца паступова зьніжаецца да жніўня месяца.

Каб уявіць сабе размах выбуху брушнога тыфусу ў гэтым годзе, неабходна параўнаць даныя захворваемасьці за верасень месяц гэтага году з тымі ж данымі ўсіх папярэдніх гадоў.

Захварэла ў верасьні м-цы на брушны тыфус па БССР:

У 1926 г.—402 чал.
1927 „ 291 „
1928 „ 134 „
1929 „ **453** „

Пры гэтым вельмі цікава, што ў гэтым годзе эпідэмія ахапіла галоўным чынам буйныя гарады: Менск, Гомель, Віцебск і Магілеў, тагды як у папярэднія гады гэта эпідэмія пашыралася галоўным чынам у сельскіх мясцовасьцях. Цяпер у сельскіх мясцовасьцях ахоплены брушным тыфусам галоўным чынам раёны, якія мяжуюцца з РСФСР і некаторыя раёны Менскай акругі (Сьмілавіцкі, Койданаўскі, Заслаўскі, Вузьдзенскі, Халопеніцкі). З гарадоў па эпідэміі брушнога тыфусу стаіць на першым месцы гор. Менск.

Як агульная прычына гэткай высокай захворваемасьці ў гэтым годзе,—гэта нездавальняючы санітарны стан мясцовасьці, адказнасьць за што нясуць нашы санітарныя арганізацыі, якія дапусьцілі магчымасьць разгарнуцца эпідэміі. Больш дэтальных прычын пашырэньня эпідэміі ў той ці іншай мясцовасьці мы ня ведаем, бо санітарныя арганізацыі не асьвятлялі ў друку гэтага пытаньня.

Другая сэзонная эпідэмічная хвароба—**шкарлятына**—таксама ў гэтым годзе значна больш паразіла дзяцей у верасьні месяцы, чым за папярэднія гады ў гэтым-жа месяцы (верасень м-ц—пачатак росту шкарлятыны наогул). Гэта відаць з наступных даных:

Захварэла на шкарлятыну ў верасьні месяцы па БССР—

У 1926 годзе—1072 чал.
« 1927 « — 780 «
« 1928 « — 853 «
« 1929 « —1188 «

Лічбы 1929 году тут таксама пагражаючыя, калі прыняць яшчэ пад увагу, **што шкарлятына наогул мае тэндэнцыю значнага штомесячнага росту, пачынаючы з верасьня месяца, аж да студзеня месяца**, у якім гэта эпідэмія дасягае апогэя, а ў наступныя месяцы эпідэмія пачынае падаць. Мне здаецца, што галоўным фактарам значнага пашырэньня эпідэміі шкарлятыны, у паказаныя месяцы, зьяўляецца школа, з пачаткам заняткаў у якой пачынаецца штогодна значны рост шкарлятыны. Тут ужо адказнасьць падае ня толькі на санітарных дактароў, але ў значнай меры і на школьных дактароў, дзейнасьць якіх у школах, трэба сказаць, не на належнай вышыні, а між тым яны маглі-б адыграць вялікую ролю ў справе барацьбы з пашырэньнем дзіцячых інфэкцый.

Прыведзеныя даныя нам гавораць, што ёсьць вялікая небясьпека эпідэміі ў гэтым годзе, між тым да гэтага часу як з боку санітарных арганізацый, так і з боку школьнай санітарыі не асьвятлялася ў друку аб прычынах гэткага значнага пашырэньня эпідэміі, аб мерах барацьбы і г. д. Усё гэта гаворыць аб замкнутасьці санітарных арганізацый, якія не даводзяць да ведама шырокіх мас аб пошасьці праз друк, праз гутаркі ў школах з дзецьмі, з бацькамі і г. д.

Неабходна прыняць самыя рашучыя меры, каб **перамагчы той штогодні закон значнага павялічэньня названых эпідэміяў у паказаныя месяцы**, калі ня зусім, дык хаця часткова аслабіць яго, бо калі ня будзе дастатковай перашкоды развіцьцю гэтага закону, эпідэмія шкарлятыны ў асаблівасьці пагражае вялікім пашырэньнем. Неабходна таксама шырэй паставіць пытаньне аб асьвятленьні руху эпідэміі праз друк, каб своечасова сыгналізаваць аб небясьпецы.

Н. Говар.

ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ

Цім. Зарэчны.

Сустрэчы.

Ападаюць кляновыя лісты. Нацца на ветру пажоўклыя і лягуць на зямлю спаць. Прыедуць закі на млын, з брудам-гразьзю ...ць залацістыя. „Не ляжыце, не ...це, хто кладзецца на зямлю—па...“.

...адыходжу да самага млыну,—...шамацяць пад нагамі і грудзі ...нены ціхім гулам,—гляджу на ...ную шыльду:

> **ВАДЗЯНЫ МЛЫН**
> **арандатар**
> **В. В. Белавецкі.**

...льда падраная, выцьвіўшая, яна ...піць іржаўленым хрустам. Ня... ...ёй скрыпець, блізка сьмерць; ...крыпіць напалову нахіленая бу... ...ам сасна.

...масту ўзыходжу на трэці паверх, ...юся ля кошу. Млын дрыжыць, ...ецца, я трапляю ў палон абвяў... ...хваравіта рытмічных суздрыгаў. ...ю гамонку завозчыкаў.

— А бач, ячмень з галаўнёй.
— І кукаль сустракаецца.
— Ня бліны, а скавароднікі бу...
— Абы масла, ды скваркі, дык і ...авароднікамі можна пасьнедаць.
— Каб былі «абы» і да «абоў», ...дусім скавароднікаў ня трэба.
— Не, жартуеш, бліны і скавароднік галоўнае.
— А ня будзе бульбы, дык і зубы ...ліцу пакладзеш.
— Гэта ўжо з другой песьні.
— Ці з першай, ці з другой, а ...а бульбай застанецца.
— Ну, і хай застаецца.
— І ты бульбянікам век дажывеш.
— От пагроза: і бульбянікам стрэхі ...ць.
— Ня стрэхі, а вільчыкі.
— Яшчэ лепш: галава бульбянік, галава ўсёй хаце.
— Галава без галавы.
— Можа й праўда, нездарма такі разумны.

Па ганках лесьніцы ўзыходзіць на верх млынар арандатара Белавецкага. Здаецца, што яго выкупалі ў муцэ самай лепшай якасьці. Узялі за кірпэнь і ў муку: пакупайся, добры ды каханы, пакупайся. Шапка ў лебедзіным пуху, твар напудраны тарататай рукой, бровы бялёсыя, вусы бялёсыя—ні цаць, ні ўзяць—пшанічнае мукі зяць.

— Ну, як меліць?—пытаюцца завозчыкі.
— Нішто сабе, гудзіць-сакоча, як Алёна на Сямёна.
— А жвіру ня будзе ў муцэ?
— Дзівакі, вагі болей на кірмашы.
— Жартуй, не прадаваць.
— Не, хлопцы, добра меліць, камень выцерся, наліва на яць.

Млынар сядае і толькі тады пачынае абтрасацца ад бялёсага пылу. І то, відаць, змахвае пыл ад нечага рабіць, каб толькі чым колечы заняцца. Ён глядзіць на мяне і ў вачох яго прыкметнае зьдзіўленьне прысутнасьці незнаёмага чалавека. Я таксама аглядаю млынара, яго боты на падковах, кажух зашмальцаваны, каўнер сарочкі вышаванай і ўспамінаю, што дзесьці бачыў такія вочы,—не васільковыя і ня шэрыя, з іскаркамі прагнага жаданьня і самых разнастайных супроцьлегласьцяў... дзесьці бачыў, ці сьніў, ці проста думаў пра такія вочы. Хочацца падыйсьці да чалавека з такімі вачыма і адкрыта сказаць:—здаецца знаёмыя, калісьці сустракаліся... а калі не, дык будзем знаёмы...

— [illegible]

— Хай скажа [illegible] роньні чалавек.

Я мабілізую ўвесь [illegible] даказваю сялянам [illegible] глядаў Анісіма. Млынар слухае ўважліва, пільна глядзіць на мяне і я ізноў успамінаю, што дзесьці сустракаў гэтыя вочы, што яны знаёмы і зразумелы мне. Вочы бачаць лес,—хвоі ды бярозы,—і не прыкмячаюць па-за імі дому.

...Вечар летні, душна-працавіты, жнівеньскі. Неба ірдзее чырвонымі краскамі на захадзе, болакі падпаленыя відаць па-за лесам. Месяц поўны, дуркаваты—здымак твару Нёклы-Весялухі. Па вуліцы ідуць жанчыны, сьпяшаюцца з поля да дому. За ваколіцай, у краніве ды канапляніках, лапухох ды вербалозе заблудзіліся словы песьні:

— Па-за лесам-борам,
гаем-пералескам...

Мы сядзім з Анісімам на прызьбе яго хаты і слухаем гутарку жанчын. Мы іх ня бачым, толькі ногі босыя ледзь-ледзь адрозьніваем ад зямлі, яны таксама ня могуць заўважыць нас. Дзеве маладухі, дружкі напэўна, стаяць пасярод вуліцы і скардзяцца ціха-ціха адна адной:

— Б'ецца, кажаш?
— Ня пытай, Настулька... сыра яго... радзімец... от, учора. Прынесла вады з крыніцы, а ён...

[illegible] прыдзе дамоў, зьлюка наганая, ну і ўсё яму не ў парадку. Ведаем цябе, Міхаська. Кожны з нас на скавародзе печаны. Супонька ў хамуце парвалася, шляя ва аглаблю павісла, мажары шалта-балтай—ні чорту качарга, ні богу сьвечка, жыта худое, ярыца ў мятлюгу, балька ў пуні зламала сьпіну карове—вось адкуль злосьць у сэрца пераходзе. Трэба-ж на кім-небудзь злосьць спагнаць, а то сэрца набракне, распухне, захварэць можна. Біць кулаком па шуле—яшчэ больш злым будзеш, адарваць вушы каню—не зразумее Сіўка-Бурка палавая. Патрэбен нехта такі, каб перамучыла, перакорчыла яго злосьць твая, каб лягчэй зрабілася табе ад гэтага. Ну, жонка пад рукамі. Чаму не пацешыцца?

„Ці праўда,—пытаю сам у сябе,—ці праўда?“. Сабака завыў: «у-у-у-а-а-а...». Напэўна глядзіць на вятох, думае цяжкую сабачую думу і скардзіцца на лёс вартаўніка чужога дабра. А мо' таксама злосьць спаганяе на цішы жнівенскай ночы?

Я слухаю Анісіма і адчуваю, што ён зьмяніўся, што ў словах яго ёсьць нешта новае ў параўнаньні з мінулагоднім. Летась, дзесяць месяцаў таму назад, я чуў нешта другое ад яго.

— Ну, вось, я ведаю. Багатыя—яны, а бедныя—мы. Буржуі былі ва ўладзе, цяпер—рабочыя. Мы, значыцца рабочыя, пабудуем камуну. І тады ўжо ня будзе капіталу і сплатацыі, як кажа той настаўнік, а будуць адны працоўныя. Машына ў горадзе, машына ў вёсцы. Ды і гораду і вёскі ня будзе тады, усюды—аднолькава. Ну, вось, усё гэта мне зразумела. А як пачну аб гэтым расказваць, Сьцяпан Аўдзееў на лапатку кладзе: «Так і так, няправільна. Анісім, кажа». Як пачне на пальцах лічыць,—і кароў сваіх успамінае, і дзядоў і прадзедаў, і сявалку жыта, і хату сваю пяцісьценку,—галава ў мяне закружыцца, ня ведаю, што адказваць. І падумаю: кожны чалавек жыве і кожны чалавек веру сваю мае, бога, так сказаць. Мільёны людзей на зямлі, мільёны і думак, у кожнага свая. Во, каб злучыць усе іх разам і пабудаваць адну думку на ўвесь сьвет, вялікую думку, аж да зор, і сказаць:—Гэта самая правільная думка, усім трэба ёй падначальвацца. Тады-б зусім другое...

Анісім—рамантык. Апошні рамантык на зямлі. У яго майскія думкі аб чалавеку, за імі ён ня бачыць людзей. Ня можа адрозьніць Сьцяпана ад Лявона, Панаса ад Аўхіма. Не па імям, а па іх хатах, каровах, конях, эксплёатацыі чужых рук.

— Ты слухай, слухай,—цярэбіць за рукаў Анісім,—праўду кажу я?

— Пад клецьцю пачулася «мя-у-у-у, мя-у-у» і каля ног прабегла чорная кошка. Сабака завыў на вятох. Коні затупалі на вуліцы, узьнімаючы дарожны пыл. Сьмехканюхоў павіс на праслах згароды да вільчыках хат. А потым—згоранае ціш. Жнівенская ноч.

— Слухай, слухай... Праўду кажу я?

... Трэці раз сустракаю Анісіма. Два гады—тэрмін вялікі, многа вады ўцякло за гэты час у наўнагрудай рэчцы Нагулянцы. Усьлед за вадою ўцёк і Анісім першых дзьвюх сустрэч. Замест млынара арандатара Белавецкага сустрэў сябра праўленьня «Нівы», загадчыка гаспадарчай часткай калгасу. Ён-жа—Анісім, ён-жа не Анісім,—два чалавекі пад адною шапкай.

Мы ідзем па беразе Нагулянкі і абмяркоўваем бягучыя справы калгасу. Пад нагамі плутаецца трава; сонца ліпенскае загадвае ськівуць адзежу і рынуць-бухнуцца ў сінюю прахладзь вады... і да вечара плаваць ў яварох-чаротах. Анісім паважна расказвае аб калектыве.

— Як адабралі млын у Белавецкага, як арганізавалі калгас у вёсцы, на сходзе пастанавілі: выпісаць машыны і аграномаў. Асабліва трактара хацелася нам. Ну і вучоныя, вядома—кожнаму свая спэцыяльнасьць. Я—млынар. ён—камораік, Саўка—земляроб, усе гуртам, той тое, той другое, глядзі—і гладка выходзе. Быў і тэхнік, заходзіў да мяне на млын, „шасьцярню,—кажа,—трэба зьмяніць, турбін адрамантаваць“. Вылічаў, што ў правым кутку дынамо-машыну можна паставіць, электрычнасьць у калгас правесьці. Ня сёлета, кажа, дык на лета, а зрабіць гэта неабходна. Ну, што яшчэ? Пачалі будаваць двухпавярховы дом. Завод па апрацоўцы ваппы адчынілі. Рабочыя трактар прыслалі: „вось вам, калектывістам, падарунак ад гораду. І вы нас не забывайце“.

Анісім у вышыванай кашулі саламяным брылі, босы. Ногі яго апалены сонцам, бура-шэрага калёру, у цыпках. Словы акруглёныя, як літара «о», важкія, як кілёграмы на вазе, гаспадарскія.

— Вось тут, на гэтым пляцу, ад рэчкі да самага бору, будзем будаваць дамы. Зробім не адну вуліцу, а многа: Першага Мая, Пралетарскую, Ленінскую, Савецкую... як у вас там... у горадзе... Жарцікі, думаеш?

Слаўная будучыня, багатая будучыня! Уявіць хочацца і —не хапае фантазіі. Прад вачыма роўнядзь узаратае ральлі, чорназёмнае на першы погляд і жвірыстае на самай справе.

Ігруша дзікая пад абрывам, дзьве сасны на курганчыку, а далей, на небасхіле—бор сасновы. Чорнае мёртвае поле, са слаўнаю будучыняю будучая ніва!

— Толькі адно дрэнна, ня ведаем што рабіць: заможнікі збыту не даюць. Зямлю мы ад іх адабралі, падрэзалі, значыцца карэньні, самі селі на яе, такія як я грэшны. Гумно наша спалілі. Засудзілі дваіх, астатнія крыху сьціхамірыліся. Але калі-ні-калі ды вылезе:—„Так і гэтак, сацыялізму на зямлі будуюць, рай зямны. Глядзіце, каб у пекла ваша сацыялізма не абярнулася“. І яшчэ другое дрэнна...

... Поле за плячыма, за млынам, за ваколіцай, мы ідзем па вуліцы былой вёскі. Хаты шэрыя, нізкаватыя, стрэхі саламяныя, зацьвіўшыя мохам, дурнап'япам-палыном. Блакітнае неба і бруд зямлі сымбалізуюць негарманічнасьць жыцьця. Ля студні, супроць хаты Анісімавай, жанчына матузамі сьцёбае хлапчука. Ён крычыць, плача, а яна прычытвае:—«Так табе, сыра цябе перакрышы... так табе, галуза“... Дзеці бягуць на плач хлапчука,—цікава паглядзець на пакараньне свайго таварыша, каб пасьля пасьмяяцца:—«Як цябе, Янка, матка матузамі?“..

— Эх, цямнота, —чую чаканыя словы Анісіма.

Ён глядзіць на мяне і я чытаю ў вачох яго думкі чалавека, які ведае сваю дарогу. Чалавек гэты будзе сам поўны супроцьлегласьцяў, але ня зьменіць абранага шляху.

... Тры разы сустракаў Анісіма і тры ўражаньні выносіў з гэтых сустрэч. І часам запытваўся: альбо я да яго павярхоўна прыглядаўся ў першыя дзьве сустрэчы, альбо душа чалавека падобна да вадкасьці, якая прымае формы ўсялякай пасудзіны?

Напэўна апошняе. Абставіны фармуюць чалавека, толькі ім абавязаны ў разьвіцьці людзі. І разам з гэтым, тыя-ж самыя людзі ствараюць абставіны і ўмовы для жыцьця, тыя-ж самыя людзі арганізоўваюць, разбураюць, будуюць. Усё гэта мае выгляд замыкальнага кругу, які паступова рухае гістовыю ў вышыню.

ЗАКОНЫ І ЗАГАДЫ ЎРАДУ БССР

Пастанова

Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту і Савету Народных Камісараў БССР

ПРА ПРАВЯДЗЕНЬНЕ Ў 1929-30 Г. УСЕСАЮЗНАГА ПЕРАПІСУ ДРОБНАЙ (НЯЦЭНЗАВАЙ) ПРАМЫСЛОВАСЬЦІ.

На падставе пастановы ЦВК і СНК СССР за 29 жніўня 1928 г. „Пра ўсесаюзны перапіс дробнай і рамеснай прамысловасьці" (З. З. СССР 1928 г., № 53, арт. 473) Цэнтральны Выканаўчы Камітэт і Савет Народных Камісараў БССР **пастанаўляюць:**

1. Ускласьці правядзеньне ўсесаюзнага перапісу ў БССР дробнай (няцэнзавай) прамысловасьці на Цэнтральную Статыстычную Управу БССР і яе мясцовыя органы ў час з 15 сьнежня 1929 г. да 1 сакавіка 1930 г.

2. Абавязаць акруговыя і раённыя выканаўчыя камітэты, гарадзкія, местачковыя і сельскія саветы ўсімі спосабамі дапамагаць правядзеньню ўсесаюзнага перапісу дробнай (няцэнзавай) прамысловасьці.

3. Старшыні акруговых і раённых выканаўчых камітэтаў сваім асабовым распараджэньнем павінны зьнішчыць усе перашкоды ў правядзеньні з посьпехам і своечасова перапісу.

4. Даручыць гарадзкім саветам і раённым выканаўчым камітэтам выдаць абавязковыя пастановы аб складаньні домакіраўніцтвамі і дамаўласьнікамі ў гарадох і мястэчках да 5 сьнежня 1929 году сьпісаў прамысловых прадпрыёмстваў і асоб, што займаюцца промысламі, якія знаходзяцца ў іх дамох, і аб падачы гэтых сьпісаў рэгістратарам па правядзеньні перапісу.

5. Для ўвязкі дзейнасьці паасобных ведамстваў і ўстаноў па дапамозе правядзеньню перапісаў утварыць да 5 сьнежня 1929 г. пры акруговых раённых выканаўчых камітэтах камісіі дапамогі правядзеньню ўсесаюзнага перапісу дробнай (няцэнзавай) прамысловасьці ў наступным складзе: члена прэзыдыуму вы- [illegible]

6. Даручыць акруговым і раённым выканаўчым камітэтам правесьці з удзелам камісій дапамогі і мясцовых органаў ЦСУ агітацыйную кампанію для азнаямленьня з мэтамі і задачамі ўсесаюзнага перапісу дробнай (няцэнзавай) прамысловасьці.

7. Даручыць раённым выканаўчым камітэтам прыцягнуць раённых статыстыкаў у якасьці перапіснага пэрсаналу, зьняўшы з іх на час перапісу іншыя абавязкі.

8. Дазволіць ЦСУ БССР пасьля ўзгадненьня з ведамствамі і ўстановамі прыцягваць да працы па перапісу працаўнікоў гэтых ведамстваў і ўстаноў на ўмовах дадатковай аплаты працы.

9. Абавязаць усе ведамствы і ўстановы перадаць у распараджэньне ЦСУ і падпарадкаваных ёй органаў усе матар'ялы і дакументы, якія органы ЦСУ палічаць патрэбнымі для правядзеньня перапісу.

10. Абавязаць усіх кіраўнікоў і уласьнікаў прадпрыёмстваў дробнай (няцэнзавай) прамысловасьці даваць рэгістратарам патрэбныя весткі па ўсіх пытаньнях перапісу. Асобы, якія ўхіляюцца ад дачы вестак, прыцягваюцца да адказнасьці паводле літ. „б" арт. 13 пастановы ЦВК і СНК БССР за 17 мая 1928 г. „Пра парадак выданьня акруговымі і раённымі выканаўчымі камітэтамі і гарадзкімі саветамі абавязковых пастаноў і пра накладаньне адміністрацыйных пакараньняў за іх парушэньне" (З. З. БССР 1928 г., № 17, арт. 160 і 1929 г., № 11, паст. 59).

СТАРШЫНЯ ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ БССР
А. Чарвякоў.

СТАРШЫНЯ САВЕТУ НАРОДНЫХ КАМІСАРАЎ БССР
М. Галадзед.

САКРАТАР ЦЭНТРАЛЬНАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ БССР
А. Хацкевіч.

17 лістапада 1929 г.
г. Менск.

Постановление

Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров БССР

О ПРОВЕДЕНИИ В 1929-30 Г. ВСЕСОЮЗНОЙ ПЕРЕПИСИ МЕЛКОЙ (НЕЦЕНЗОВОЙ) ПРОМЫШЛЕННОСТИ.

На основании постановления ЦИК и СНК СССР от 29 августа 1928 г. „О всесоюзной переписи мелкой и ремесленной промышленности" (С. З. СССР 1928 г., № 53, ст. 473) Центральный Исполнительный Комитет и Совет Народных Комиссаров БССР **постановляют:**

[illegible]

5. [illegible] содействия проведению всесоюзной переписи мелкой (нецензовой) промышленности в следующем составе: члена президиума исполнительного комитета (председатель комиссии), представителя отдела рабоче-крестьянской испекции окружного исполнительного комитета или комиссии рабоче-крестьянской инспекции при районном исполнительном комитете и заведывающего местным статистическим органом.

6. Поручить окружным и районным исполнительным комитетам провести с [illegible]

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА БССР
А. Червяков.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ БССР
Н. Голодед.

СЕКРЕТАРЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО КОМИТЕТА БССР
А. Хацкевич.

17 ноября 1929 г,
г. Минск.

ПАСТАНОВА КАЛЕГІІ НК РСІ

ПА РАСЬСЛЕДВАНЬНЮ АПЭЛЯЦЫЙНЫХ СПРАЎ СТУДЭНТАЎ, ВЫКЛЮЧАНЫХ З ВНУ

1. Справа аб аднаўленьні пастановаю НКА выключаных з БДУ студэнтаў т. т. Левіна М. Л., Нодэльсона Ф. Э., Шляпентох Б. С., Фрыдлянда С· А., Альшыца П. У., у зьвязку з тым, што паказаныя асобы ўжо скончылі БДУ—лічыць вычэрпанай.

2. а) Справу студэнткі Тэпліц Ц. І., выключанай у свой час з БДУ за скрыцьцё свайго сацыяльнага паходжаньня, як былыя ў свой час фабрыканты, эксплёататары, гандляры і дамаўласьнікі, якая ў сучасны момант вучыцца ў Маскоўскім Дзярж. Унівэрсытэце 2—давесьці да ведама МДУ аб выключэньні яе з ліку студэнтаў МДУ.

б) Па матар'ялах Крымвышуку паведаміць Кастрамскую РСІ аб тым, што Тэпліц І.—быўшы ў свой час фабрыкантам, эксплёататарам (і гандляром), у сучасны момант дамаўласьнік—займае пасаду нам. дырэктара калодачнай фабрыкі ў г. Кастраме.

3· Згадзіцца з пастановаю камісіі ЦКК і калегіяй НКА аб аднаўленьні ў студэнцкіх правох т. т. Сакольскага Я. Я., Маршака Б. Л, Каплінскага Г. П., Форштэра Д. М., Марголіна С. Ш., Гольдзінай С. І., Кроля С. Б., Дынабурга Ш. І., Івановай К. У.

4. Даручыць НКА перaглядзець сваю пастанову ад 18-У-29 г. у бок аднаўленьня студэнткі Эмэрман у БДУ.

5. а) Лічыць правільнай пастанову праўленьня БДУ аб выключэньні з ліку студэнтаў БДУ т. т. Гаўзэ Ф. Л., Маеровай С. С., Зянькевіч П. У., Рулько У. С., Лашкевіча М. Д., Мачыз Г. С., Слабодкінай Х. Р., Федчынка Р.Р., Вараноўскай Д. А., Біндлера І. А., Рывінай Б. Л. і Штыльбанд Б. Ш.

Прапанаваць НКА перaглядзець сваю пастанову ў бок выключэньня памянёных т. т. з ліку студэнтаў БДУ.

б) Згадзіцца з пастановаю НКА аб аднаўленьні студэнта Маслакова М. С. у ліку студэнтаў БДУ.

в) У адмену пастановы Бюро Скаргаў і Калегіі НКА аб аднаўленьні студэнтаў Копчыца і Папова—згадзіцца з пастановаю камісіі аб іх выключэньні і даручыць НКА перaглядзець сваю пастанову ў бок яе адмены.

6. Лічыць правільнай пастанову праўленьня БСГА і Аршанск. РСІ аб звальненьні з ліку студэнтаў БСГАкад.—Грушэўскага А, Ф., Цэханскага П. Б., Аверчанка Т. І.

Прапанаваць НКА перaглядзець сваю пастанову ў бок яе адмены.

7. Згадзіцца з пастановаю НКА аб адмене пастановы Мазырскага пэдтэхнікуму ў аднаўленьні Цырліны Фані і Фрыды ў ліку студэнтаў.

8. У адносінах студэнтаў Рывіна Р. Я., Чабомана А. Л. пытаньне заставіць нявырашаным да чарговага пасяджэньня калегіі НКРСІ БССР.

9. Высьвятліць пытаньне аб невыкананьні НКА пастановы калегіі НКРСІ ад 1-VIII 1929 г. № 35 аб аднаўленьні студэнта Глухаўцова.

10. Лічыць недапушчальным і паклёпніцкім выступленьне нам. Наркома асьветы т. Слоніма на студэнцкай канфэрэнцыі ў кастрычніку з патрабаваньнем унясеньня ў рэзалюцыю па дакладу аб падрыхтоўцы кадраў пункту аб тым, што вінаватай у пагоршаньні сацыяльн. складу студэнтаў у навучальных установах зьяўляецца ЦКК РСІ, а таму прасіць ПК ЦКК разглядзець гэта пытаньне пад пунктам погляду правільнасьці ўказанае заявы, маючы на ўвазе рашэньне прэзыдыуму ЦКК мінулага году аб праверцы прыёму ва ВНУ Бел.

11. Даручыць адпаведным АКК РСІ прыцягнуць да адказнасьці т.т,, узбуджаўшых хадайнічаньне перад НКА і праўленьням ВНУ аб залічэньні студэнтамі сацыяльна-чуждых элемэнтаў:

Тав. Чыж з ЦП саюзу скурнікаў хадайнічаў аб прыёме студэнта Слабодкіна Х. Р.

Тав. т. Бразоўская і Ляшчынскі з ЦП саюзу працасьветы хадайнічалі аб прыёме Вараноўскай Д. Я.

Тав. Мацюкевіч з ЦП саюзу працасьветы хадайнічаў і заверыў анкету гр. Маерова С. С.

Т. т. Макараў—старшыня сэкцыі сувязі хадайнічаў аб прыняцьці ў БДУ гр-на Каплінскага Г. П.

Тав. Арлоў ППАДПУ БВА хадайнічаў аб прыняцьці ў БДУ Маршака Б.

Тав. Дынабург—інспэктар НКФ хадайнічаў і заверыў анкету сваёй сястры Дынабург Ш. І.

Т. т. Барсукоў і Камэнштэйн хадайнічалі аб устройстве ў БДУ т. Папова Н. І.

Нам. Наркома РСІ БССР Конанаў.

Таварышы рабочыя і работніцы

Ужо два разы назначалася праверка парт. ячэйкі ЦКК—НКРСІ, але два разы і адкладвалася, бо на праверачных сходах ня было рабочых.

Праца РСІ наогул і кожнага паасобнага яе працаўніка павінна праводзіцца праз шырокія масы рабочых і сумесна з імі.

Праца парт. ячэйкі, а таксама дзейнасьць і паводзіны паасобных партыйцаў ЦКК-НКРСІ павінна цікавіць кожнага рабочага і кожную работніцу.

Надаючы вельмі вялікае значэньне ўдзелу шырокіх мас рабочых у праверцы нашай [...]кі, бюро ячэйкі зварочв[аецца з] заклікам да ўсіх рабоч[ых і ра]ботніц, і асабліва да а[...] РСІ—рабочых засядацe[ляў], раахвотнікаў, да легкі[...]рыстых, дэлегатак і г. [д. пры]няць удзел у правер[цы] ячэйкі: наведваць пр[авераныя] сходы, падаваць матар'[ялы].

Зараз праверка пач[нецца ...] ЛІСТАПАДА ў яўрэйск[ім] клюбе (насупроць Кастр[ычніцкага РК ...]га РК КП(б)Б па вул. Ка[рла Маркса]) а 6 гадзіне ўвечары.

БЮРО ПАРТ'ЯЧЭЙКІ Ц[КК]-НКРСІ.

Распушчан Мазырскі групком саюзу камунальнікаў.

На апошнім прэзыдыуме ЦП саюзу камунальнікаў была разгледжана праца Мазырскага групкому саюзу камунальнікаў. Камісія па абсьледаваньні працы групкому адзначае, што Мазырскі групком з настаўленымі задачамі з боку ЦП саюзу і ЦК партыі ня справіўся ў выніку чаго на прадпрыемствах саюзу камунальнікаў маецца цэлы шэраг нодахопаў. На Мазырскім камбінаце, які аб'ядна электростанцыю, вадаправод і лесапілку самыя буйныя прадпрыемствы Мазыршчыны, сярод рабочых і да гэтага часу ёсьць варожыя нам людзі—спэкулянты, падкулачнікі і іншыя, якія у час правядзеньня сацыялістычнага спаборніцтва хацелі сарваць апошняе. Групком саюзу змазаўгэта пытаньне.

Самакрытыка на камбінаце ня была разгорнута: [illegible]

[...]ра камбінату і дырэктара к[...]га трэсту, з прычыны чаго [...] камбінату за цэлы год не п[...]роўскіх узносаў, а дырэктар [...]сту даваў загады карыстацц[а] энэргія спэкулянтам і нэпма[нам, у] час як кватэры і клюбы ра[...]вячаліся газьніцамі. Ня гле[дзячы на] ўсе гэтыя буйныя недахопы [...]лі месца на камбінаце, Мазы[рскі груп]ком не цікавіўся працай [...]ён не прыдаваў палітычнага [значэньня гэ]тым пытаньням. На [...] была сямейсьцвеннасьць, п[...]гулы, зьніжэньне працоўнай [дысцы]пліны і г. д.

Выходзячы з усяго гэтаг[а ЦП са]юзу камунальнікаў пастанаві[ў: распу]сьціць групком саюзу камун[альнікаў, а] ў тыднёвы тэрмін абраць [...]

[illegible]

ХРОНІКА.

У МЕНГАРСАВЕЦЕ.

* Прэзыдыум пастанавіў перадаць сінагогі па Маскоўскай і Крапоткіна вуліцах пад чытальні.

[illegible]

... адпаведную плошчу для заводу.

[illegible]

Агляд ячэек МОПР'у г. Менску.

[illegible]

У МЕНСКІМ АК МОПР'у

[illegible]

САЦСПАБОРНІЦТВА ПАМІЖ ЯЧЭЙКАМІ МОПР'у

[illegible]

Апавяшчэньні.

ПЭДГАБІНЭТ.

1. Сёньня, роўна ў 7 гадзін увечары сход сэкцыі АНТЫРЭЛІГІЙНАГА ВЫХАВАНЬНЯ.

2. Сёньня ў 8 гадзін увечары заняткі гуртка ПА МАЛЯВАНЬНЮ для настаўнікаў 1-га канцэнтру.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

24-XI для сяброў саюзу бясплатнае кіно „Васіліна" пачатак а 9-й гадзіне.

24-XI а 8 гадзіне сход клюбных упаўнаважаных.

25-XI Заняткі гурткоў: Рэврух а 7 гадзіне, паліт-эканоміі а 8 гадзіне.

— Сёньня, а 8-й гадз. пэдалёгічны гурток для дашкольнікаў.

Падручнік для адзінай партшколы гораду „Азбука Ленінізма" Леонцьева і Кержанцава на беларускай мове рассылаецца. Дапаўніцельна будзе распаусюджана 12 гутарка.

Вясковы падручнік Альховага будзе рассылацца праз тыдзень.

АПАД ЦК КП(б)Б.

Вывучэньне перасяленцаў-беларусаў у Сібіры.

Нядаўна вярнулася з Сібіры экспеды- [illegible] самі.

Сярод беларусаў-перасяленцаў да гэтага часу захавалася беларуская мова, адзежа, этнаграфічныя асаблівасьці ў такой меры, а ў некаторых выпадках нават яшчэ мацней, як і ў Усходняй Беларусі, адкуль паходзяць галоўным чынам перасяленцы.

Беларускае насельніцтва тут вельмі адсталае і культурнае абслугоўваньне яго значна слабейшае, чым у інш. нацыянальнасьцяй. Аднак сустракаюцца месцы, дзе створаны ўжо моцныя беларускія культурныя асяродкі, так, у Тайшэцкім р. ставяцца беларускія спэктаклі.

Экспэдыцыя зрабіла шмат моўных запісаў, сабрала шмат слоў, розны фальклёрны матар'ял, да 300 фатаграфій будынкаў, адзежы, арнамэнтаў і г.д. Апроч гэтага экспэдыцыя сабрала дакладныя весткі для сьпісу беларускіх паселішчаў у Сібіры з адзнакаю, колькі насельніцтва ў кожным пункце, адлегласьць ад адміністрацыйных і культурных цэнтраў і г. д. Усяго-ж у Сібіры жыве да 400.000 беларусаў.

Зараз на мясцох прымаюцца захады да паленшаньня культурнага абслугоўваньня беларускага насельніцтва. У Омску мае адчыніцца беларускі пэд.эхнікум, а ў Нова-Сібіры ў партыйнай школе вышэйшага тыпу—беларускае аддзяленьне.

Урэшце, трэба адзначыць, што насельніцтва спаткала экспэдыцыю вельмі ветла.

Новыя кнігі.

Паступілі ў рэдакцыю газэты „Савецкая Беларусь" для рэцэнзіі наступныя кніжкі выданьня Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва.

1. „Рабочая кніга па матэматыцы". Частка другая. Для школ рабочай і сялянскай моладзі і савпартшкол. Г. Сагаловіч. Навукова-Мэтодолёгічным Камітэтам пры Наркамасьветы БССР дапушчана ў якасьці падручніка для школ рабочай і сялянскай моладзі і савпартшкол. Стар. 135, цана 1 руб. 35 кап.

2. „Праз пяць год". Аб прамысловасьці БССР. Ул. Стракоўскі. Стар. 58, цана 25 кап.

3. „Сялянскія досьледы з мінэральнымі ўгнаеньнямі" Г. Чуйко. Сялянская бібліятэка. Стар, 72, цана 20 кап.

За лепшае абслугоўваньне спажыўца.

[illegible] гандлёвага і загатоўчага апарату на бесперапынны рабочы тыдзень.

З інфармацыі прадстаўніка Белрабсэкцыі відаць, што з агульнага ліку 860 гандлёвых крам цэрабкопаў БССР па няпоўных яшчэ вестак на бесперапынны рабочы тыдзень пераведзена каля 300 крам. Апрача таго каля 250 крам пераведзены на павялічаны рабочы дзень. Да 1 лютага Белрабсэкцыя мяркуе перавесьці на бесперапынны рабочы тыдзень усе прадуктовыя крамы і 50 проц. усіх іншых крам цэрабкопаў. Вялікай перашкодай у галіне пераводу гандлю на бесперапынны тыдзень зьяўляецца адсутнасьць кадраў прадаўцоў.

Прадстаўнік Белкаапсаюзу зазначыў, што цэнтральны апарат, а таксама апараты акрсаюзаў і аддзяленьняў пераведзены на непрарыўку ў кастрычніку месяцы. Лічбовых вестак аб пераходзе гандлёвай сеткі на непрарыўку Белкаапсаюз ня мае, але... мы іх абавязкова гэтымі днямі атрымаем, дадае [...] непрарыўку аднародных кра[м у] мястэчках, дзе маюцца [...] прадпрыемствы, прадуктовыя [...] рабочыя сталоўкі, дык яны [...] пераведзены на бесперапынн[ы] тыдзень.

Прадстаўнік Белпаляводсаю[зу ...]муе, што цэнтральны і акруг[овыя апа]раты ўжо пераведзены на не[...]

Нарада прыняла да веда[ма ...] прадстаўнікоў Белкаапсаюзу і [...]цыі аб тым, што па меры [...] прадпрыёмстваў на бесперапы[нны рабо]чы тыдзень, гандлёвыя прадпр[...] гэтых мясцох таксама без [...] будуць пераводзіцца з мэтай [...] абслугоўваньня рабочых спа[...] непрарыўку. Побач з гэтым [...]саюзу і Белрабсэкцыі дадзена [...] прадставіць дакладныя зьвест[кі аб пе]раходзе на бесперапынны тыд[зень ганд]лёвых прадпрыёмстваў, а так[сама] даміць намечаную колькасьц[ь ...] асобных каапэрацыях.

СПРАВАЧНЫ АДДЗЕЛ.

КАТЫРОЎКА ПАЗЫК.
на 24-ае лістапада 1929 г.

	Куп.	Прад.
1 6 проц. выйгр. паз.	5.02	—
Бяспроц. выйгр. паз. 26 г.	129.25	131.25
Выйгр. пазыка 1929 г.	101.35	101.75
10 проц. выйгр. паз. 27 г.	25.71	25.81
3-я сялянск. выйгр. паз. 27 г.	5.05	—

Дзярж. паз. узм. сял. гас.	10.1[...]
1 выйг. паз. індустр. 27 г.	25.2[...]
2 „ „ „ проц.	25.63
2 „ „ „ 6-проц.	25.63
1 проц. дз. паз. 1928 г.	102.60
12 пр. рэнтн. паз. 1927 г.	105.7[...]

Адказны рэдактар П. ША[...]

Жакт № 12 здае ў арэнду фруктовы [с]ад,

выключна дзяржаўным і каапэрацыйным арганізацыям, які знаходзіц[ца пры] доме № 6 па Беларускай вуліцы, і мае 270 дрэваў, 28 вішан і 349 [...]

За спраўкамі зьвяртацца ў канцылярыю Жакта

рог. Ленінскай і Унівэрсытэцкай вул. № 48-24 ад 4 да 6 гадзін уве[чары].

ПРАЎЛЕНЬНЕ ЖАКТ'У № 12

ТЭАТР-КІНО

КІНО-ТЭАТР „КУЛЬТУРА".	З панядзелка 18 лістапада „Праэкт інжынэра Стронга" Пачатак а 7 гадзіне.
1-Ы ДЗІЦЯЧЫ КІНО-ТЭАТР „ЮНЫ ПІАНЭР"	З панядзелка 18 лістапада 1) „4 живые дома" у 5 частках 2) „Адна з тых, якіх шмат" Камэдыя ў 2 частках
КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ».	З панядзелка 18 лістапада Амэрыканскі фільм „НЕБАСКРОБ" у 6 частках. Звыш праграмы: ХРОНІКА САВКІНО № 60. Пачатак а 7 гадзіне.

КІНО „ПРАЛЕТАРЫ"	З панядзелка 18 лістапада Бэстэр Кітон у амэрыканскай камэдыі „ГЕНЭРАЛ" у 7 част. Звыш праграмы: кіно-хроніка „Савкіно" № 64.

ЧЫРВОНАЯ БЕЛАРУСЬ

Чытайце і выпісвайце „САВЕЦКУЮ БЕЛАРУСЬ" БЕЛАРУСКУЮ ШТОДЗЁННУЮ ГАЗЭТУ

ОРГАН Ц. В. К. БЕЛАРУСІ

УМОВЫ ПАДПІСКІ: 1 мес.—90 кап. 6 мес.—4 руб. 3 мес. 2 р. 70 кап. год — 8 руб.

АДКРЫТ ПРЫЁМ ПАДПІСКІ на 1930 г.

„САВЕЦКАЯ БЕЛАРУСЬ" ПАВІННА БЫЦЬ у руках кожнага, актывіста, члена савету, настаўніка, агранома, урача, і насгул савецкага служачага.

Падпіска прымаецца: паштовымі канторамі і аддзяленьнямі, лістаносцамі, упаўнаважанымі канторы газэты, кіёскамі кантрагэнцтва друку і канторай газэты (Менск 2-гі Дом Саветаў).

СЬПЯШАЙЦЕСЯ ПАДПІСАЦЦА

ПЭДГАБІНЭТ

Расклад работы сэкцый і гурткоў на 1929-30 навучальны год.

Даты заняткаў	Назва сэкцыі або гуртка	У колькі гадзін
7 і 17 Кож.	Сэкц. Палітэхнічнага выхаваньня	у 7 гадз. ув.
4 і 24 м-ца	„ антырэлігійнага выхаваньня	„ „ „ „
9 і 19 „	„ інтэрнацыянальна-клясавага выхаваньня	„ „ „ „
14 і 27 „	„ грамадзка-карыснай працы, самакіраваньня і піянэр-руху	„ 7 „ „
9 і 29 „	„ палавога выхаваньня	„ 7 „ „
7 і 27 „	„ Пэдалёгічная асацыяцыя	„ 7 „ „
4, 14 і 24 „	Гурток па маляваньні для настаўнікаў 1-га канцэнтру	„ 8 „ „
9, 19 і 29 „	„ па пруцоўных працэсах для настаўнікаў 1-га канцэнтру	„ 8 „ „
4, 14 і 24 „	„ пэдалёгічны для дашкольніц	„ 8 „ „
7, 17 і 27 „	„ ІЗО для дашкольніц	„ 8 „ „
8, 18 і 28 „	„ па плянаваньні для дашкольніц	„ 7 „ „
8, 18 і 28 „	„ па грамаце для настаўнікаў „0" груп	„ 8 „ „
8, 18 і 28 „	„ па лічэньні для дашкольніц	„ 8 „ „
9, 19 і 29 „	„ па жывым слове для дашкольніц	„ 8 „ „

СУДВЫКАНАЎЦА 2 ВУЧАСТКУ МЕНСКАЙ АКРУГІ

апавяшчае, што ім будзе прадавацца

З ПУБЛІЧНЫХ ТАРГОЎ

маёмасьць, на спагнаньне грошай дзяржустановам па суду:

1-га сьнежня 1929 г. а 10 гадз. раніцы у м. Заслаўлі Смалакурны завод належачы гр-ну Эйдельману Пінхусу Сіманаву, ацэнка 1050 руб.

1-га сьнежня а 1-й гадз. у м. Заслаўлі новы дом крыты гонтам 14×9 належачы гр-ну Мурзічу Зьмітру Пятрову, ацэнка 600 руб. 4-га сьнежня а 12 гадз. у г. Менску Першамайская 13 Менваенпрадсклад—Лёкамабіль 12-ці сіл на калёсах, дрывянога апалу належачы гр-ну Баўтрукевічу—Казлову Ігнату, ацэнка 800 руб. У выпадку, калі першыя таргі не адбудуцца паўторныя назначаюцца першых двух на 16-е сьнежня, а трэцяга на 25 сьнежня ў тыя-ж гадзіны.

Жадаючыя прымаць удзел у таргох запрашаюцца на паказаныя гадзіны на месца таргоў па месцу знаходжаньня маёмасьці. Аб спраўках і ўмовах прадажы можна даведацца штодзённа ў бюро выканаўца ў

Менск, вул. Карла Маркса № 5, а пра лёкамабіль у Ваенпрадскладзе

Судвыканаўцаў 2 вучастку ПЕНКРАТ

УЧИТЕСЬ С[...]

РУССКОМУ ЯЗЫКУ по книг[...]

1. Культура реч[и]

Кратк. содерж.: выразит. чте[ние, за]пись на слух, составл. плана, [...] рэчь, раб. над словарем, сжат[ое изло]жение, выдержки и цитаты, ф[ор]ровки в деловой речи, стиль [...] препинания, творч. работа ([...] дневник, воспомин., автобиогр[...] др.) Цена с пересыл. 1 руб. [...] переп. 2 руб.

2. Как писать сочин[ения]

Кратк. содерж.: темы, материа[л ...]пление, предисл., заключение, п[...]вание, описание, рассужд., типы [...] характеристика, работа над [...] раб. над фразой. Разработ. пл[...] чин., практическ. упражнения [...] книги с пересылкой 1 р. 75 к. [...] Изд-во БРОостинногоРОН, Лен[...] внутри ГКГАУЗ-ЕФ Двора. 1[...]

Заочные курсы „ПОЛИГ[ЛОТ]" (сущ. 1917 г.).

1. Высшие счетные курсы.
2. Иностранные языки (англ. и [...]).
3. Чертежно-конструкт. и худож[...]сы (строит., архитектур., че[...]шиноотр. черчение и рисова[ние]).
4. Агрокурсы. Отделы: полево[дство,] животноводство.
5. Профессиональные курсы кр[...]нов. координатсистеме.
6. Курсы практич. знаний.

Предметы, бухгалтерия (общ. [...] фабр.-заводск., банков.), ко[...] ком. выч., корресп., делопроиз[водство, ...]нография, исправление почерка.

Подробн. прогр. и просп. [...] 20 к. мелк. почт. марк., вло[жив в] конверт. Ростов н-Дону. Курс[ы „ПО]ЛИГЛОТ".

Заочные госкурсы кройки и [...]

мужск., головн. уборов и дамск[...] Плата по 1 руб. в м-ц. Худож[...] вь жив. (ручн. и машин.). Круж[ки] и закройщиков—плата по 2 р. [...] По окончании—свидетельство. [...] сах обучается 16 000 челове[к ...] хочник—20 ко[п]. мелк. марк[...]

Москва, 9 Тв[...], 24.